EDIȚIA SOCIETĂȚII PSIHOLOGICE DE LA MOSCOVA CU ASISTENȚA SOCIETĂȚII SOCIETĂȚII Sf PETERSBURG! ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE V ȘI PSIHOLOGII JURNAL, fondat de prof N Ya Grotom și A A Abrikosov AN XXIII Editat de L M Lopatin Cartea a II-a ( ) MARTIE-APRILIE- MOSCOVA Tipografia Asociației I N Kushierev și Co str Pimenovskaya, cu b com în Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " CONŢINUT Pagină Om-zeu și om-fiară S Bulgakov Problema și sarcina cunoașterii sociale și științifice B Cheie Styakovskogo yub Despre solipsism extrem L Gabrilovich Despre relația lobilor frontali ai creierului cu psihologia și psihopatologia Tu Bun Criza ideii de subiect în știința lui Fichte cel Bătrân Critică și bibliografie I Recenzie de cărți Paul Deisen Vedanta și Platon în lumina filosofiei kantiene Transl M Sizova Editura "Musaget" Moscova, i, p , preț copeici I Knizhnik Otto Lipmann Die Spuren interesebetonter Erlebnisse und ihre Symptôme (Théorie, Method und Ergebnisse der "Tatbestandsdiagnostik") Leipzig, L M Zaitseva $ II Pliant bibliografic i Societatea Psihologică din Moscova Raportul adunării statutare anuale USD Condiții de aplicare pentru un premiu stabilit la Societatea Psihologică din Moscova de către decedat D A Stolypin pentru un eseu despre filosofia științei Lista membrilor Societății Psihologice afiliate la Universitatea Imperială din Moscova la aprilie Anunturi Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " Om-zeu și om-fiară *) (Despre lucrările postume ale lui L N Tolstoi "Diavolul" și "O Serghii" ) Toată Rusia educată, împreună cu întreaga lume culturală, citește cu un sentiment tremurător operele postume de artă ale lui L N Tolstoi În ele, artistul incomparabil, marele maestru, este din nou înviat, sculptând imagini vii cu puterea unui tăietor ascultător Câtă prospețime și imediate în Hadji Murad și în scenele individuale ale diferitelor lucrări didactice, ce putere și simplitate extraordinară în Diavolul, ce chin și căldură sufletească în Părintele Serghie! Cu toată incompletitudinea și nefinalitatea acestor lucrări, avem în ele creații nemuritoare ale ficțiunii rusești, care pot fi plasate la același nivel cu opera timpurie a lui L N Tolstoi și, mai presus de aceasta, pot fi plasate deloc lucrări artistice Dar sarcina noastră nu este o analiză estetică sau o critică artistică a operelor postume de artă ale lui L N Tolstoi - oricât de interesantă ar fi o astfel de sarcină în sine, dar o lăsăm deoparte Am dori să înțelegem sensul vieții și înțelepciunea acestor lucrări, în lumina filosofiei morale în general și a viziunii generale asupra lumii a lui L N Tolstoi însuși, în special, Conferință publică susținută la Moscova la martie ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE, KN Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV și în acest sens sunt de un interes enorm, excepțional, nicidecum mai puțin decât frumusețile lor pur artistice Pentru un artist adevărat, opera sa este în același timp revelația sufletului său în cele mai profunde și inaccesibile secrete ale acestuia - este mai intim decât un jurnal și sincer decât mărturisire Este în același timp gândirea și căutarea artistului, deși nu prin rațiune, ci prin intuiție artistică, care, totuși, este mai puternică și mai ascuțită decât gândirea rațională Cea mai profundă sinceritate și veridicitate, care decurg din libertatea interioară, este trăsătura distinctivă a operelor cu adevărat artistice și împreună cu măsura geniului lor ) Arta devine nesinceră și astfel devine inferioară ei înșiși atunci când își pierde această libertate interioară, se transformă într-un instrument de serviciu, devine tendențioasă Într-un astfel de caz, arta este doar o metodă specială de prezentare sau demonstrare a propozițiilor deja stabilite, dar nu un mijloc de căutare independentă - așa este arta didactică, care în sens strict nu este deloc artă, oricât de priceput ar imita-o moștenirea lui

Tolstoi și oricât de mare s-ar manifesta priceperea în ei, cu toate acestea nu pot fi clasificate drept artă, deoarece au fost scrise pe o anumită temă; aceasta este o utilizare artizanală-tehnică a vopselelor, nu artă / Dar există astfel de lucrări printre ele, unde acest element tendențios-didactic are propriul său ajunge la minimum și aproape se evaporă în focul căutării artistice, în care artistul se recăpătă și devine ca un călător care pleacă într-o țară necunoscută sau un cercetător care aprofundează în domenii noi, necunoscute de studiu ! În ele, Tolstoi, cu neînfricarea lui de odinioară și cu sinceritatea pasională, se scufundă în fundul sufletului uman și mai presus de toate, bineînțeles, pe al lui, căci până la urmă ce Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER indiferent cum pictează artiștii, se dăruiesc până la urmă, recunosc viața în și prin ei înșiși, / luminează temnița cu propria lor lumină (Acordăm o asemenea importanță mai ales poveștilor "Diavolul" și "O Sergius"; prima, și în sens pur artistic, este aproape mai mare decât toate lucrările publicate acum S-ar putea adăuga aici și ca o perlă artistică și "Hadji Murad", dar în ceea ce privește conținutul său, se referă în principal la perioada timpurie a operei lui Tolstoi, epoca creării lui "Eroshka" și "Kazakov", și, prin urmare, îl vom lăsa fără luare în considerare Comparând pe Tolstoi ca teolog, moralist și predicator, autorul a numeroase lucrări cu caracter religios și filozofic, și Tolstoi ca artist, avem ocazia să punem una dintre cele mai fundamentale probleme ale vieții spirituale, și anume natura morală a omului și răul în sufletul omului, sau despre puterea păcatului Tocmai această întrebare stă cu o forță și un chin groaznic în Diavolul și O Sergius, iar cititorul ar fi nedemn de scriitorul său dacă nu ar încerca să conștientizeze această întrebare și, împreună cu autorul și urmându-l pe autor , treci peste el Cu toate acestea, pentru a ne apropia de aceste întrebări, trebuie mai întâi să curățăm terenul și să ne aprovizionăm cu puncte de vedere comune, așa cum au fost definite în istoria conștiinței de sine umane Există două puncte de vedere asupra naturii morale a omului și a naturii răului: una învață despre natura înnăscută a răului, despre daune fundamentale aduse naturii umane, despre boala morală care afectează inima, voința și conștiința umană; celălalt consideră natura umană sănătoasă și intactă și caută cauza răului oriunde, decât în inima omului: în amăgirile minții, în ignoranță, în instituții proaste Potrivit primei, natura umană este duală și nearmonioasă, Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV cât de mult reprezintă un amestec de două principii în război, binele și răul; conform celui de-al doilea, omul natural este întruchiparea armoniei, a echilibrului forței mentale și a sănătății, iar adevărata înțelepciune ne spune să nu luptăm cu natura, ci să o urmăm pe cât posibil Desigur, în cele din urmă, ambele vederi se bazează pe o realitate deja nedemonstrabilă și, prin urmare, axiomatică, ele se bazează pe conștiința de sine morală a unei persoane Ambele puncte de vedere sunt puternic opuse Prima își găsește expresia completă și, s-ar putea spune, definitivă în doctrina creștină a omului, potrivit căreia omenirea este bolnavă de păcat, iar acest păcat otrăvește întreaga natură a omului Acest păcat are diverse manifestări, atât spirituale, cât și trupești Prezența lui se reflectă în ispita constantă a răului, neputința sau slăbiciunea binelui și, prin urmare, în confruntarea lor constantă "Nu înțeleg ce fac, despre mine, dar în fața lui și despre întregul neam uman vorbește Apostolul Limbilor: de aceea nu fac ceea ce vreau, ceea ce urăsc, atunci fac Dacă fac ceea ce nu vreau, atunci sunt de acord cu legea că este bine, și de aceea nu mai fac eu, ci păcatul care trăiește în mine Căci știu că nu locuiește în mine, adică bun în

trupul meu; pentru că dorința de bine este în mine, dar nu o găsesc să o fac Binele pe care îl vreau, nu îl fac, dar răul pe care nu-l vreau, îl fac Dar dacă fac ceea ce nu vreau, nu mai fac eu, ci păcatul care trăiește în mine Așa că găsesc legea că atunci când vreau binele, răul este prezent cu mine Căci după omul interior găsesc plăcere în legea lui Dumnezeu; dar văd o altă lege în mădularele mele, luptă împotriva legii minții mele și făcându-mă prizonierul legii păcatului care este în mădularele mele Sunt un om sărac! Cine mă va izbăvi de acest trup de moarte" (Rom D - ) În aceste simple, dar infinit de înțelepte și Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER Cuvintele profunde exprimă ceea ce o persoană găsește în experiența sa interioară - aceasta este o conștiință dureroasă a neputinței bunătății, a inerției spiritului, legat de păcat Din această autodiagnosticare, creștinismul trage concluzii ulterioare în domeniul moralității în sensul că viața morală se bazează doar pe o luptă constantă cu sine, cu părțile inferioare ale propriei ființe, cu elementul păcat, și nu pe încredere în "firesc, dar pe neîncredere în ea, pe constantă și vigilentă stăpânire de sine și discriminare între bine și rău În acest sens, morala creștină, care decurge dintr-o înțelegere dualistă a naturii morale a unei persoane, cu un amestec de bine și rău în ea, este în mod necesar ascetică, în sensul ineradicabilității dizarmoniei și al luptei a două principii "Rezistența de sine și auto-constrângerea", în astfel de cuvinte exprimă esența ascezei, episcopul Theofan (reclus) Dar un om, lăsat în forțele sale, nu poate, conform învățăturilor creștinismului, să cucerească în cele din urmă păcatul în sine, să se depășească pe sine Acea lumină a conștiinței, în care își vede sufletul, nu-i dezvăluie decât toată puterea și adâncimea păcatului din el, naște dorința de a se elibera de ea, dar nu-i dă încă prilejul pentru aceasta Omul, lăsat la forțele sale naturale, ar trebui să cadă în deznădejde finală dacă nu i s-ar întinde o mână de ajutor Dar aici, jertfa ispășitoare a lui Hristos și harul dat de Biserica lui Hristos în sacramentele ei vin în ajutor Bazându-se pe această mână, deschizându-și inima influenței harului divin, asimilând prin credință acțiunea răscumpărătoare a jertfei Golgotei, o persoană este eliberată de disperare, devine un fiu al lui Dumnezeu nou născut, este mântuit de sine, de bătrân, care, deși trăiește, mocnește constant și cedează locului pentru o persoană nouă Harul nu forțează, ea apelează la om Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV libertatea, care singura este liberă să o caute; dar un om lăsat numai puterilor sale naturale nu poate fi mântuit Acesta este motivul pentru care principalele dogme ale creștinismului, cantitatea de persoană a unei persoane cu sânge divin, reprezintă aceleași și postulate morale ale antropologiei creștine, acea învățare despre morala naturală a omului, în care posibilitatea de autoconsum și intactă natura umană este negata Este un răspuns necesar la acest strigăt de neputință, venit din adâncul inimii omenești, iar Biserica, cu sacramentele ei pline de har, este așezământul vindecător al iubirii lui Dumnezeu, în care puterea este restaurată și omenirea păcătoasă și bolnavă este vindecat Când Hristos a umblat pe pământ, înconjurat de păcătoși, vameși, curve, atunci, ca răspuns la reproșurile de promiscuitate îndreptate de farisei, El a răspuns de obicei că El a venit "să cheme nu pe cei drepți, ci pe păcătoși la pocăință*, căci" cei care nu sunt sănătoşi au nevoie de doctor, ci bolnavii* (Mt , - ) Și așa, potrivit Sf Efraim Sirul, "întreaga Biserică este Biserica celui care se pocăiește, toată ea este Biserica celui care pier" I Această învățătură creștină de bază despre om și despre mântuire străbate, desigur, întreaga istorie a Bisericii; a stat la baza dogmaticii, predicilor și

practicii ei Este evident că este complet de neînlăturat de creştinism şi constituie partea centrală a predicării Evangheliei, adică veşti bune despre mântuirea realizată şi continuă a rasei umane de păcat Considerată în afara Formei dogmatice, problema naturii morale a omului a fost de mai multe ori subiectul speculaţiilor filozofice; i s-a răspuns în diverse construcţii filosofice Voi prezenta pe scurt câteva dintre cele mai izbitoare învăţături de acest tip Să începem cu beatitudine Augustin, în care avem nu numai o minte mare, ci o inimă de foc; acest geniu Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ŞI OM KOBEAST Paphos a căutat şi a suferit mult înainte de a se alătura Bisericii; ei cunoşteau adâncurile păcatului şi slăbiciunii El ne-a povestit viaţa lui în nemuritoarea lui Mărturisire Filosofarea lui, învăţătura lui a fost rodul nu numai al speculaţiilor, ci şi al unei vieţi trăite cu pasiune, deşi plină de căutări filosofice şi amăgiri, căderi şi păcate, dar totuşi impregnată de o străduinţă atotcuceritoare pentru binele cel mai înalt "Vai de acel suflet", spune Bl Augustin, care îndrăzneşte să gândească şi să se mângâie cu speranţa că, depărtându-se de Tine, Dumnezeule, va găsi ceva mai bun decât Tine! Degeaba se năpusteşte în toate direcţiile, degeaba rătăceşte prin toate răscrucesele; nicăieri nu găseşte ceea ce îşi doreşte, peste tot nu întâlneşte decât slăbiciune şi durere Numai în Tine, Dumnezeul nostru, odihna noastră " *) În diferite acte ale dramei sale spirituale, în călătoria sa lungă, de zeci de ani de întoarcere a fiului risipitor în sânul tatălui său, Augustin şi-a dat seama profund de toată neputinţa voinţei umane la bunătate şi la toată despicarea dureroasă a duhului omenesc "Două voinţe s-au luptat în mine, veche şi nouă, trupească şi duhovnicească, şi în această luptă s-a sfâşiat sufletul" ) "Aceasta este o boală a sufletului şi a întregii noastre fiinţe, care constă în faptul că, din cauza pagubei şi păcătoşelii noastre, suntem, parcă, bifurcaţi astfel, avem două voinţe în aceasta lupta vizibilă între bine şi rău voinţa noastră constă "*) "Binele din mine este darul Tău, emanat de la Tine; răul din mine este crima mea, osândită de Tine" *) * Augustin a dat mai târziu o expresie filo * sofică acestor convingeri îndurat de o viaţă întreagă, în principal în dispute cu Pelagius şi pelagianismul El vede principalele erori ale cântării-gianismului, în primul rând, în negarea dreptului de naştere Augustin, Spovedania, carte VI, cap ib, ) Ib carte VSH, cap $ ) Ib carte VSH, Ch ) Ib carte X, cap Biblioteca Runiverse S BULHAKOV păcatul nostru, în al doilea rând, recunoaşterea faptului că harul care ne îndreptăţeşte ne este dat nu gratuit, ci conform meritelor noastre şi, în al treilea rând, în posibilitatea admisă a nepăcatului după botez Potrivit lui Augustin, deşi omul a fost creat cu capacitatea de a nu păcătui, iar aceasta era libertatea lui (liberum arbitrium), dar datorită păcatului originar, acest liberum arbitrium se transformă într-un servum arbitrium, omul este sclav al păcatului şi al lui libertatea este o atracţie către rău, dar îi lipseşte propriile facultăţi bene operandi "Nu numai cele mai mari, ci chiar şi cele mai mici binecuvântări pot veni doar de la cel de la care vine fiecare bine, adică de la Dumnezeu" (De lib arb , , ) Prin urmare, omul, în viziunea lui Augustin, este în mare măsură un obiect pasiv al harului: ut velimus operat incipiens, vobentibus cooperatur perficiens (de grat et lib arb , ) Adevărul în libertatea umană constă "consimţământul sau dezacordul cu voia lui Dumnezeu", dar Dumnezeu cheamă însăşi voinţa credinţei în om Prin urmare, harul este "inspirado bonae voluntatis (de corr , ) şi acţionează cu un inevitabil (ir resistibilis) forţă: deo volenti salvum facere nullum hominum resistit arbitrium" (de corr et gr , ) De aceea Augustin ajunge inevitabil la doctrina predestinarii

(praedes-tinatio) a unora spre mântuire, a altora spre pierzare, la acel fatalism religios care o mie de ani mai târziu a fost reînviat în calvinism: "Voința umană este atrasă spre salvare indiclinabiliter et insuperabiliter Filosofii văd pe bună dreptate în viziunea asupra lumii a lui Augustin o contradicție între doctrina liberului arbitru, de la care nu poate și nu vrea să renunțe, și doctrina predestinației *) Și doctrina bisericii occidentale nu este după ) Wvideibaiiã Geschichte der Philosophie, -te Aufl , , - cp Vezi și Soojs Augustin, Pelagius und Pel agi ani s ni us, Semipelagianismus (în Realencykl f prot Theol u Kirche), his Leitfaden zum Studium der Dog-mengeschichte, -te Aufl , , -tet Haupttheil , Kar eu Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER a urmat Augustin, care a exagerat doctrina corupției păcătoase a naturii umane, dar s-a stabilit pe doctrina semi-pelagiană mai moderată, care nu elimină complet libertatea umană și meritele umane în cauza mântuirii personale și este străină de ideea de ia predestinat (în est, ideile lui Augustin nu au avut niciodată prea multă influență) Pentru noi, ideile lui Augustin sunt interesante aici nu din punctul de vedere al conformității sau inconsecvenței lor cu învățătura generală a bisericii, ci ca o expresie puternică și vie a unei concepții pesimiste asupra naturii morale a unei persoane în starea sa evlavioasă Să avansăm acum o mie de ani și jumătate, iar de la părintele spiritual al catolicismului medieval, să ne întoarcem la părintele spiritual al umanității idealiste, filozoful protestantismului, Kant Ceea ce Kant (și adepții săi după el) a numit în propria lor țară "actul copernican" se rezumă la ridicarea minții umane la rolul de legiuitor al lumii: de acum înainte, universul se întoarce în jurul omului ca centru al său , și nu omul urmează natura Cu toate acestea, cu tot antropocentrismul său raționalist, Kant era plin de patos moral autentic, iar seriozitatea stării sale de spirit s-a opus idealizării plate a naturii umane De aceea, în filosofia morală a lui Kant găsim, deși oarecum neașteptat, o doctrină profundă a "răului radical în natura umană", expusă în tratatul Die Religion innerhalb der blossen Ver-nunft și, într-o epocă a iluminismului optimist, aducând la minte augustinismul Nu fără un strop de ironie, el vorbește aici despre presupunerea cuminte a moraliștilor de la Seneca la Rousseau (i ), că lumea merge de la sine din mai rău în mai bine l) Immanuel Kant Religia este doar în limitele rațiunii Pe SM Solovyov Toate citatele sunt din această traducere Biblioteca "Runivers" S, BULGAKOV el amintește de versetul lui Horațiu, iar acest lucru este confirmat de observațiile umanității într-o stare culturală și necultă "Ei vorbesc despre Falsitatea ascunsă chiar și cu cea mai apropiată prietenie despre tendința oamenilor de a-i urî pe cei cărora le datorează mult și pentru care binefăcătorul trebuie să fie mereu pregătit Ei vorbesc despre bunăvoință din inimă, care totuși dă naștere remarcii: "în nenorocirile prietenilor noștri există întotdeauna ceva ce nu prea ne place " Ei vorbesc și despre multe alte lucruri ascunse sub înfățișarea virtuții, fără a lua ține cont de acele vicii pe care și nu le ascund, deoarece pentru noi deja pare bine chiar și cel care este o persoană răutăcioasă conform nivelului universal obișnuit "( - ) "Un membru al Parlamentului englez, în căldura entuziasmului , și-a permis să exprime următoarea opinie: "fiecare persoană are propriul preț pentru care se va vinde " Dacă este drept (că fiecare poate decide singur), dacă nu există nicăieri o asemenea virtute pentru care să nu fie posibil să găsim o astfel de ispită de a o răsturna imediat - dacă întrebarea este, binele sau spiritul rău ne va târî lângă el, se hotărăște numai cei care oferă și promit o răzbunare rapidă - pentru oameni în general, ce apostolul a

spus devine adevărată: "aici nu este nicio diferență, aici sunt toți păcătoșii, nu este nimeni care să facă bine, - nici măcar o persoană" ( ) "Dacă o astfel de dispoziție se află în natura umană, atunci există o dispoziție naturală față de rău în om Și tocmai această predispoziție - pentru că, la urma urmei, trebuie căutată în liberul arbitru, deci poate fi supusă imputației - este rea din punct de vedere moral Mai degrabă, ar trebui numită o perversiune a inimii o putӑ- viclenia deliberată cunoscută a inimilor umane, și anume: a se înșela pe sine în zona propriilor stări bune sau rele" ( - ) Sursa acestui rău în libertatea omului, de altfel, fiecare individ Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER individual; - Kant neagă așadar păcatul uman originar, care dăunează însăși naturii omului Această dispoziție naturală față de rău, deși nu poate fi distrusă de forțele umane, "este în același timp posibil să o depășești, deoarece apare în om ca o ființă care acționează liber" ( ) "Cât este posibil ca, în ordinea firească, un om rău din el însuși să se facă om bun, aceasta depășește toată înțelegerea noastră Căci cum poate un pom rău să dea roade bune? Nu este suficient doar să schimbi morala pentru un motiv extern (cum ar fi "necumpătatul revine la moderație de dragul sănătății, cei înșelători la adevăr de dragul onoarei* sau societatea restabilește solidaritatea economică în socialism în beneficiul tuturor ), nu, se cere o schimbare a inimii", o revoluție în imaginea gândurilor omului * ( ), noua naștere, despre care se vorbește într-o conversație cu Nicodim Oare această sarcină nu depășește puterea umană, se întreabă pe bună dreptate Kant, dar răspunde: "și totuși datoria poruncește să fie așa, și el nu ne ordonă nimic, în afară de ceea ce ne este fezabil" ( ) - doctrina mântuirii prin ajutorul plin de har de sus, dar, apropiindu-se de ea, Kant s-a repezit cu o vigoare reînnoită, din nou la Dumnezeul său uman idealist, la doctrina mântuirii de sine și a mântuirii de sine a omului, în plus, lucrarea lui I Hristos primește de la el în mod simbolic semnificația transformatoare a acestei mântuiri de sine a omului, Pentru aceasta rezultă că numai înclinația morală inițială în noi în general ( ) și mișcarea constantă din Tak *) Acestea sunt caracteristicile pe care Kant descrie această auto-mântuire: Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV uitându-se adânc în inima omului și văzând șarpele păcatului cuibărându-se în ea, nu a fost îngrozit sau disperat, ci a găsit în aceasta un nou sprijin al mândriei umane, căci cum altfel poate fi numită această doctrină a mântuirii de sine? După o conversație cu un tânăr bogat, Domnul a spus: "Mai convenabil este ca o cămilă să treacă prin acul unui om bătrân și prin îmbrăcămintea unuia nou, astfel încât subiectul păcatului să moară pentru a trăi pt justiţie Dar în ea, ca definiție intelectuală, nu există două acte morale separate de un interval de timp Acesta este doar un singur act, căci respingerea răului este posibilă numai atunci când este înlocuită de un mod bun de gândire, care produce o intrare în bine, și invers Principiul bunului constă, așadar, atât în renunțarea la rău, cât și în adoptarea unei mentalități bune, iar durerea care îl însoțește pe bună dreptate pe primul dispare complet din a doua Trecerea de la o imagine coruptă este mental la una bună (ca "moartea bătrânului", "răstignirea cărnii") este deja un sacrificiu în sine și marchează apariția unei lungi serii de rele ale vieții că noua persoană își ia asupra sa în modul de gândire a fiului lui Dumnezeu și numai de dragul binelui Dar în spatele lui, cu toate acestea, fărădelegile trecutului rămân, parcă săvârșite de alții, și anume, de bătrân ca pedeapsă Să fie așadar, ca să zicem, din punct de vedere fizic aceeași persoană pedepsită și, ca atare, trebuie judecat în fața unei instanțe morale, adică în fața sa,

- dar el este încă în noul său mod de a gândi în fața judecătorului divin, în fața căruia el decide că munca lui este cu totul diferită din punct de vedere moral - și aceasta este în puritatea lui, ca și în curăția fiului lui Dumnezeu, pe care l-a luat în sine, sau (dacă personificăm această idee) acesta însuși îl face pipi, ca precum și pentru toți cei care sunt în el (practic) ei cred, ca înlocuitor, întinarea păcatului, prin suferință și moarte, dă satisfacție dreptății celei mai înalte, ca eliberator și, ca avocat, face ceea ce pot spera să apară în fața judecătorului lor, ca îndreptățit, dar numai în așa fel încât să sufere, pe care omul nou, când moare celui vechi, trebuie să-și ia asupra sa pentru tot restul vieții, îl prezintă reprezentantului umanității ca moarte suferit odată pentru totdeauna - Aici mai există un surplus peste meritul faptelor și un merit care ni se atribuie din milă Ceea ce avem în viața pământească (poate în toate celelalte timpuri și în toate lumile) constă întotdeauna doar în simple delangs} ni se socotește ca și cum am fi aici în deplină stăpânire a lor, pentru care, totuși, nu avem niciun drept legal , întrucât noi înșine ne cunoaștem, astfel încât acuzatorul lor va cere în primul rând un verdict de vinovăție; este deci întotdeauna o judecată a milostivirii, deși este destul de potrivită cu dreptatea veșnică, dacă suntem eliberați de orice responsabilitate de dragul acelui bine în credință* ( - ) Biblioteca "Runivers " DUMNEZEU OM ŞI OM'VKOZV'VR urechi decât ca un bogat să intre în împărăţia lui Dumnezeu Cei care au auzit acestea au zis: Cine poate fi mântuit? dar El a spus: ceea ce este cu neputinţă la oameni este cu putinţă la Dumnezeu" (Lc , - ) Kant, în schimb, susţine că o persoană poate trece prin urechea unui ac, poate, pentru că trebuie , și numește credința în răscumpărare "opiul conștiinței" ( o, nota ) Cu toate acestea, rigorismul nu mai puțin sever și sublim al eticii kantiene a datoriei, deși pune pe umerii slabi o povară insuportabilă și, prin urmare, este vinovat de mândrie, totuși, în seriozitatea sa morală și conștiința profundă a păcatului și a răului în om, stă nemăsurat mai presus de acele învățături optimiste despre armonia naturală conform cărora totul într-o persoană este bine, iar o persoană nu are nevoie să lupte cu sine și își poate urma instinctele și poate vedea în ele cel mai înalt standard și cea mai înaltă libertate Pentru a afirma viziunea asupra lumii a lui Vl S Solovyov în respectul care ne interesează, ar trebui să-i revizuim întreaga învățătură, în care chestiunii răului i se dă un loc proeminent și este rezolvată pe deplin în spiritul învățăturii bisericești În diferite perioade ale vieții și operei sale, Vl Solovyov Lucrarea de inspirație a tinereții sale, Fundamentele spirituale ale vieții și rodul matur al timpului apusului, Justificarea binelui, și cântecul său de lebădă, ingenioasele Trei Convorbiri, sunt dedicate doctrinei răului sau păcatului moral "Rațiunea și conștiința", citim în prefața la Fundamentele spirituale ale vieții, "denunță viața noastră muritoare ca fiind rea și de nesuportat și necesită corectare O persoană cufundată în această viață proastă trebuie, pentru a o corecta, să găsească sprijin în afara ei Credinciosul găsește un astfel de sprijin în religie Sarcina religiei este să ne reînvie și să sfințim viața, să o îmbinăm cu viața divină " Natura noastră este caracterizată de conștiința datoriei sale, dar nu Sobr op V S Soloviev, vol III Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV dă mai multă putere pentru împlinirea ei "Firea păcătoasă este pentru noi ceva dat, irezistibil Pentru a ne schimba sau corecta natura păcătoasă, este necesar ca în noi să se dezvăluie un alt început real și deci capabil de a acționa, dincolo de natura reală, rea Această nouă viață bună, care este dată omului , de

aceea se numește har Pentru a sta cu adevărat pe calea harului, nu este suficient să recunoști mintea, ci este nevoie de o ispravă de voință: o persoană trebuie să se miște pentru a primi harul sau puterea lui Dumnezeu în sine "*) al mântuirii omeneşti este jertfa Golgotei Avem în faţa noastră o doctrină care seamănă, în general, cu augustinismul, deşi este eliberată de fatalismul său şi atribuie un loc cuvenit efortului şi libertăţii omeneşti ruşinat, de aceea exist, nu numai fizic, dar și moral; mi-e rușine de bestialitatea mea, de aceea, încă exist ca om* "Sentimentul de rușine este trezit (mai mult) nu de folosirea greșită a unei anumite Funcțiuni organice, ci de simpla descoperire a acestei Funcții: însuși Faptul naturii este resimțit ca rușinos Aici cea mai înaltă demnitate a omului mărturisește de la sine că se păstrează încă în adâncul ființei * ) "Sentimentul moral de bază al rușinii conține de fapt o atitudine negativă a unei persoane față de natura animală care o ia în stăpânire Această autoafirmare a demnității morale - prin acțiunea rațiunii este ridicată la principiul ascetismului * Subiectul ascezei nu este latura materială a ființei în general, ci subordonarea spiritului față de aceasta, captare din exterior viaţa materială a unei fiinţe spirituale în P Ib -t ) Colectați cit , VII, - Biblioteca "Runivers" KOGOD OM ŞI KOBEVER OM uman Norma aici este: "viața animală trebuie să fie subordonată spiritualului; dar această supunere este cumpărată de lupta necruțătoare a unei persoane cu părțile inferioare ale ființei sale, sau cu carnea, care nu este altceva decât "un animal agitat, care iese din limitele sale, încetând să mai servească drept materie sau ca ascuns (potențial) baza vieții spirituale" "Carnea este puternică numai prin slăbiciunea spiritului, ea trăiește numai prin moartea sa De aici maxima generală a ascezei: supune carnea lui ôyxij atât cât este necesar pentru demnitatea și independența ei și, cel puțin, nu fii slujitor al materiei răzvrătite* *) Tradus din Petrarh, Solovyov strigă Preacuratei Fecioare: Pasiune nebună arzătoare Lasă-l să te sufoce! Cu dor nespus Ai văzut chinuri nepământene Salvat de ei, de ce sufăr? Dușmanul învins mă stăpânește! Cu un gând stânjenit, apelez la tine Cele Trei Convorbiri sunt dedicate în principal problemei răului Aici citim: "răul, într-adevăr, există și se exprimă nu în simpla absență a binelui, ci în rezistența pozitivă și predominarea calităților inferioare asupra celor superioare în toate domeniile ființei Există răul individual - se exprimă în faptul că partea inferioară a omului, pasiunile bestiale și bestiale, se opune celor mai bune eforturi ale sufletului și le biruiește în marea majoritate a oamenilor Există răul social există, în sfârșit, răul fizic* ( ) În lupta împotriva răului individual, pe lângă conștiință și minte, "este nevoie de inspirația bunătății sau de acțiunea directă și pozitivă a începutului foarte bun asupra noastră și în noi Cu o asemenea asistență de sus ) Colectați cit , VII, - Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV atât mintea, cât și conștiința devin ajutoare de nădejde ai foarte bine, iar morala, în loc de "bună purtare" mereu îndoielnică, devine fără îndoială o viață în cele foarte bune și pe pământ, dar numai pe noul pământ, logodită cu dragoste noul cer" Să ne întoarcem acum la caracterizarea doctrinelor de tip opus Caracteristica lor comună este o înțelegere optimistă a naturii umane și o negare sau ignoranță și slăbire a puterii răului și a păcatului În religia antropomorfă greacă, se dezvoltă un ideal estetic al unei persoane, care de fapt se află în afara eticii "de cealaltă parte a binelui și a răului" și constă în dezvoltarea armonioasă a abilităților naturale ale unei persoane potrivite sau bune calitate (ζαλοζαγαδία) Prin urmare, armonia și măsura sunt principiul

universal recunoscut al întregii etici grecești; ea exprimă, s-ar putea spune, bunăstarea de bază a elenismului Iar mai târziu, în Renaștere, când a fost redescoperită antichitatea păgână, a fost primită cu un triumf deosebit această etică estetică* ), această dragoste pentru o persoană fizică, din care, într-o anumită măsură, a crescut arta Renașterii A doua trăsătură a eticii antice, care trebuie remarcată aici, este intelectualismul ei, asociat cu convingerea că răul este o amăgire, iar virtutea este, prin urmare, subiect de învățare Rădăcina răului din inimă și voință se mișcă în minte și, prin urmare, daune fundamentale aduse naturii umane sunt negate Această înțelegere a fost exprimată de cel mai mare om drept al antichității - Socrate ), "Nimeni nu este fericit, nimeni nu este binecuvântat împotriva voinței lui" și "nimeni nu este răutăcios în mod voluntar" *) Colectarea cit , vol VŠh, ) miercuri P Wernle Renașterea și reforma, Tübingen, , - ) Zeiler* Die Philosophie der Griechen, II Theil, I* Abth î Biblioteca "Runivers" OM-DUMNEZEU ȘI OM- DUMNEZEU dar Fără cunoaștere corectă, acțiunea corectă nu este posibilă, iar acolo unde există cunoștințe corecte, acțiunea corectă este de la sine înțeleasă De aceea, nimeni nu este rău în mod voluntar, pentru că nimeni nu vrea să fie nefericit în mod conștient În învățăturile lui Socrate, posibilitatea unei voințe iraționale oarbe față de rău, satanismul și o atracție pentru rău, chiar și una pe deplin conștientă, sau puterea păcatului, sunt negate Și această idee, intelectualismul etic, - ideea unei persoane ca tabelă rasa, pe care totul poate fi scris prin învățare și educație, a fost, de asemenea, profund percepută în timpurile moderne și a stat la baza multor teorii moderne Noe izbucnește cu putere și triumf triumfător în Renaștere, când o persoană fizică, parcă se dezvăluie în frumusețea și puterea sa "Omul există pentru sine * (Latini), "omul poate face din sine orice vrea" (Alberti), "firea spiritului nostru este universală * (Palmieri), "omul se străduiește să fie pretutindeni și mereu ca Dumnezeu * (Ficino) Iată zicalele *), care reflectă spiritul noii ere, credința și speranța ei Iar acest spirit devine din ce în ce mai puternic în istoria ulterioară, atingând cea mai mare tensiune în timpurile moderne Epoca "iluminării" (Aufklãrung), în special secolul al XVIII-lea, cu o pasiune deosebită a mărturisit credința în omul natural și în starea naturii Acestui bărbat i-a atribuit capacitatea de infailibilitate în treburile divine și umane: toate adevărurile religiei îi sunt accesibile și, având în vedere această religie "naturală", el nu are nevoie de ajutorul revelației supranaturale, care este un amestec a supraviețuirilor și a superstițiilor: écrasez l'infame a lui Voltaire devine combativă i) R Wernle Renaștere și Reforma Întrebări de filosofie, KN II Biblioteca "Runivers" Ś BULGAKOV strigătul epocii, de altfel, în timpul marii revoluții franceze, acesta s-a exprimat într-o persecuție directă a creștinismului și o încercare de a-l înlocui cu religia naturală a rațiunii sau deismul lui Robespierre O morală perfectă este, de asemenea, disponibilă unei persoane, care nu are nevoie de sancțiune religioasă și își trage puterea din armonia naturală a naturii umane Au fost încercate diferite metode de construire a moralității: atât estetice (Sheftesbury), cât și simpatice (Ferguson, Ad Omit), și egoiste (Smith, mai târziu Bentham), iar condiția prealabilă comună pentru acestea este credința în armonia prestabilită a forțelor umane și aspirațiile și uitarea completă a puterii păcatul și răul Filosofia socială a acestei epoci este determinată și de această credință în starea de natură, de la care, deși realitatea distorsionată pleacă "l'ordre positif", dar care trebuie restabilită în forță Politicienii caută drepturi inalienabile

ale omului, avocați pentru dreptul natural, etern și absolut, economiști pentru starea naturii în domeniul economiei - acesta este patosul lui Rousseau și Quesnay, Robespierre și Iad Smith Uitarea sau necunoașterea ordinii naturale și încălcarea normelor acesteia este principala și chiar singura sursă a răului, atât individual, cât și social "Iluminismul" este nevoie pentru a-l cunoaște și a-l restabili - deci, credința în iluminism constituie patosul întregii epoci: intelectualismul antichității renaște cu o forță fără precedent, pentru că în fundamentele sale a negat postulatul principal al creștinismului - imposibilitatea mântuirii de sine și nevoia de mântuire | Secolul al XIX-lea a introdus în această viziune asupra lumii schimbarea prin care a înlocuit deismul abstract și incolor cu materialismul sau energia natural-științific, mecanicist, iar în domeniul religios a proclamat religia omenirii: homohomini deus est, vorbește prin buzele lui Feuerbach epoca omenirii Biblioteca "Runivers" HUMAN KOBOG ȘI MAN'VKOZVVR Ce doctrină a naturii morale a omului găsim aici? Pe de o parte, la aceasta se răspunde în sensul că o persoană este în întregime un produs al mediului și în sine nu este nici bună, nici rea, dar poate fi adusă la ambele; în acest caz, desigur, doar latura optimistă a acestei dileme este subliniată în mod special, și anume că o persoană, în condiții adecvate, este capabilă de îmbunătățire nelimitată și de progres armonios Pe de altă parte, este prezentată o astfel de opinie că, dacă indivizii individuali pot avea slăbiciuni sau vicii unilaterale, atunci ei sunt complet armonizați în rasa umană, luată în totalitatea ei, în ansamblu: aici minusurile, deci pentru vorbesc, sunt rambursate cu plusurile corespunzătoare și invers Așa predă, de exemplu, Feuerbach O întorsătură foarte curioasă și caracteristică a acestei idei o găsim la celebrul socialist francez Fourier, a cărui învățătură este tocmai ceea ce este remarcabil prin faptul că locul central în ea este acordat teoriei pasiunilor și înclinațiilor; în ele vede fundamentul principal al societăţii Toate pasiunile și înclinațiile omului, învață Fourier, sunt investite de Dumnezeu și în sine sunt legitime, sănătoase și frumoase Și numai oamenii, neînțelegând scopurile lui Dumnezeu, au început să facă distincția între patimile rele și cele bune și să le subordoneze moralității Datoria vine de la oameni, atracția vine de la Dumnezeu (le devoir vient des hommes, Pattraction vient de Dieu) Prin urmare, trebuie să depășim cu hotărâre vechea morală și să considerăm toate înclinațiile utile, pure și benefice Atracția pasională se dovedește a fi pârghia cu care Fourier vrea să pună vechea societate pe o nouă cale Problema reformei sociale se rezumă la aceasta, a da un deznodământ armonios diverselor impulsuri pasionale, înțelegând natura lor diversă, aranjandu-le "seriile" și "grupurile" armonioase, iar pe această diversitate, în plinătatea pasiunilor satisfăcute, să se întemeieze un * liber moral și fericit • Biblioteca "Runivers" Și S BULGAKOV o societate care va stapani in sfarsit fortele naturii si va transforma globul intr-un paradis Încrederea mai mare în natura umană, mai mare optimism în raport cu ea, decât în sistemul social al lui Fourier, nu a fost, se pare, încă exprimată în istorie; sclipiri de geniu sunt aici combinate cu nebunia, orbirea spirituală și excentricitatea Nu avem spațiu aici pentru a descrie în detaliu acest întreg sistem, îmbrăcat într-o "Formă ciudată și complicată Pentru ilustrare, voi da doar un exemplu, aici este deosebit de interesant: cum se rezolvă problema relațiilor sexuale? Desigur , pentru Fourier, dorința sexuală, ca orice altă mișcare pasională a sufletului, vine de la Dumnezeu, este în sine pură și neîntinată și supusă satisfacției din plin "Libertatea în

relațiile amoroase transformă majoritatea viciilor noastre în virtuți" Deși în viitor societatea "ve-stalat" este permisă, i e virginitate pentru cei care doresc, dar regula generală este libertatea deplină în relațiile sexuale Între un bărbat și o femeie se stabilesc relații de trei feluri: soți, producători (nu mai mult de un copil) și iubiți, iar fiecare este liber să desfășoare aceste relații în diferite combinații după bunul plac; monogamia este respinsă în principiu, căci, desigur, căsătoria monogamă se bazează pe condamnarea ascetică și suprimarea atracției pentru relațiile extraconjugale, între timp, deoarece nicio atracție nu trebuie suprimată Cu toate acestea, chiar și Fourier vede în dizarmonia existentă a pasiunilor încă o problemă independentă de rezolvat, în timp ce majoritatea celorlalți socialiști și reformatori sociali nici măcar nu văd o problemă aici Ei consideră o persoană exclusiv ca un produs al mediului social: unii - economic, iar alții - socio-politic și, prin urmare, în esență, ca un loc gol Doar pârghiile care pot fi Biblioteca "Runivers" DUMNEZEU OM SI KOZV'R OM mutați globul de la fundația actuală: pentru Bentham este beneficiul personal, pentru Marx este interesul de clasă și dezvoltarea forțelor productive, pentru Spencer este evoluția, pentru pozitiviști este legile progresului intelectual * Căruia dintre cele două tipuri ar trebui să i se atribuie viziunea morală asupra lumii a lui Lev Tolstoi? Nu se încadrează în totalitate în niciuna dintre ele, dar are trăsături separate care sunt caracteristice ambelor Potrivit fundamentelor înțelegerii sale despre lume și despre om, Tolstoi trebuie, fără îndoială, să fie atribuit celui de-al doilea tip, în măsura în care împărtășește credința în omul natural, intact în temelia sa și pervertit doar printr-o educație falsă - "ispite și înșelăciune "Organul infailibilității în om este "rațiunea" lui, prin care se cunoaște adevărul religios După cum se știe, concepția religioasă a lui Tolstoi este raționalism pur, nealterat, așa cum a fost definit în epoca "iluminismului" și este caracteristică așa-zisului deism Și acest raționalism este inevitabil combinat cu o înțelegere socratică a moralității, adică -e cu convingerea că răul apare ca urmare a ignoranței sau erorii și, prin urmare, poate fi predat "De îndată ce o persoană se trezește la o conștiință rațională, această conștiință îi spune că își dorește binele" și "mai clar și mintea devine mai fermă", cu atât mai mult se întărește această "dorință pentru binele a tot ceea ce există" De aceea Tolstoi este atât de ostil ideii de revelație, precum și posibilei supra-raționalități a dogmei Pentru el, toate acestea sunt "înșelăciunile credinței" * ), "perversiuni" minții Pentru a scăpa de înșelăciunile credinței în general, o persoană trebuie să-și amintească și să înțeleagă că singurul instrument de cunoaștere pe care o persoană îl are posedă este mintea lui ) Credința este cunoașterea a ceea ce este un om și de ce trăiește în lume și *) L Tolstoi Știința Creștină, ed "Posrednyka", , p - ) Id și următoarele ) I Biblioteca Runiverse S BULHAKOV, o astfel de credință a fost și este printre toți oamenii rezonabili Învățăturile celor mai înțelepți și buni oameni converg toate în principalul lucru "*) Din aceasta devine clară atitudinea lui față de diverse religii istorice și, ca să spunem așa, metoda lui de doctrină: din toate ele pune în paranteze ceea ce el considera comun și corespunzător rațiunii și a considerat această doctrină universală și naturală ca fiind adevărul, nepervertit de diverse superstiţii şi înşelăciuni, aceasta este sarcina conform căreia a fost întocmit Cercul de Lectură, aceasta determină atitudinea lui Tolstoi faţă de creştinismul bisericesc, căruia îi este atât de ostil, considerându-l o superstiţie dăunătoare Prin urmare, vrăjmășia lui

aprigă este de înțeles și naturală față de ceea ce constituie însăși temelia vieții bisericești și față de doctrina păcatului originar sau, pentru a-l spune în termeni kantieni, a răului radical în natura umană și, mai mult, a mântuirii de păcat prin jertfa Golgotei și a harului, dat de Biserică în sacramente și rugăciuni În opinia sa, "dogma căderii și mântuirii omului a ferit de oameni cel mai important și mai legitim domeniu al activității umane și a exclus din întregul domeniu al cunoașterii umane cunoașterea a ceea ce o persoană ar trebui să facă pentru el a fi mai fericit și mai bun" ^ ¡Religie Tolst wow există semnificativă religia auto-neprihănirii / și auto-mântuirea prin rațiune și comportament rațional, se apropie oarecum aici de învățătura lui Kant din a doua parte a acesteia din urmă, care este atât de puţin în acord cu primul unul dintre materialele devenite publice abia recent Ma refer la corespondenţa dintre L N Tolstoi şi mătuşa sa, contele A A Tolstoi, publicată de Muzeul Tolstoi Această corespondenţă, împreună cu *) L Tolstoi Modul de viață, vol I: Despre credință, Care este credința mea, ed , - Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER memoriile ei, în general, reprezintă cel mai vioi, interesant și valoros dintre materialele biografice despre Tolstoi, iar acest lucru se explică prin faptul că de data aceasta corespondentul său însăși a reprezentat o personalitate mare și interesantă - uneori ea îl întunecă decisiv chiar și pe celebrul ei nepot În plus, spre deosebire de majoritatea celor din jurul lui Tolstoi, ea îmbină cu o prietenie caldă independența completă și o atitudine critică față de el A A Tolstaya a aparținut în mod conștient și încrezător Bisericii Ortodoxe și, prin urmare, este firesc ca, pe măsură ce Tolstoi a căzut din ce în ce mai mult în "Tolstoyism", o divergență religioasă a devenit evidentă între ei, care își găsește expresia în această corespondență, acoperind perioada anului - ° d Hr Și în mod firesc, aici dogma mântuirii vine și ea pe primul loc în neînțelegeri, pentru a dovedi că orice persoană rațională se poate salva și că de fapt "nu are nevoie de nimeni" pentru aceasta Nu a fost greu de înțeles pe cine a vrut să spună prin cuvântul nimeni - și inima mea s-a cutremurat și s-a durea ca înainte "* Ea îi scrie cu această ocazie, printre altele, următoarele: dar eu fac răul pe care îl fac nu vreau" (Rom VII, ) trebuie repetat în sufletul fiecărei fiinţe raţionale Da, vreau binele, iar firea mea păcătoasă se opune acestei dorințe la fiecare pas al vieții mele Cine mă va ajuta să depășesc această dualitate, cu excepția harului Duhului Sfânt, pe care Hristos poruncește să-l invoce și care promite să-l coboare tuturor celor care o cer cu ardoare și stăruință Fără acest ajutor, eu cad in perfect *) Muzeul Tolstoi, volumul I, corespondența dintre L N Tolstoi și A A Tolstoi - SPb Memorii ale lui A A Tolstoi, Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV nebunie, în timp ce crezi că este posibil să o faci doar prin puterea propriei tale voințe Măcar această idee se regăsește în toate scrierile tale Cum putem noi, cu toate neajunsurile noastre, să împlinim această învățătură divină în sensul ei vast? Cine va repara nenumăratele noastre căderi și pentru masa de păcate pe care le-am comis înainte de a ajunge la conștiința acestei învățături? Avem suficientă putere în inimile noastre pentru a trezi în noi înșine pocăința corespunzătoare căderii noastre? Cu greu suntem conștienți de cea mai mică parte a răului care ne copleșește viața" "Nici o piatră nu poate fi aruncată din această clădire sfântă (învățătura bisericească) fără a tulbura armonia întregului Dar mai presus de toate, mai presus de toate prețuiesc chipul Mântuitorului, Mântuitorul întregii lumi și Mântuitorul meu personal, fără a cărui jertfă ispășitoare mântuirea este de neconceput Eu cred că numai prin comuniunea cu El prin

rugăciune și împărtășirea cu trupul Său și cu sângele Său pot fi curățit de păcate și prin puterea Sf Întărește Duhul în drumul către Împărăția Sa veșnică Biserica este pentru mine un vas care păstrează sacramentele care îmi sunt atât dragi, cât și necesare Mi se pare (conchide A A Tolstaya) că te adâncești în asta învăţătura deja cunoscută, care neagă pe Dumnezeu-omul, dar îl recunoaşte pe om-zeu " ) În scrisorile de răspuns ale lui L N Tolstoi, se dezvăluie tot acest accent, care în el era tocmai împotriva dogmei mântuirii El scrie: "Dacă cu siguranță fac un lucru rău în viața mea și nu devin nici măcar un păr mai bun, adică, Nu încep să fac ceva mai puțin rău, apoi cu siguranță voi minți, spunând că vreau să fac bine Dacă o persoană vrea să facă lucruri bune nu pentru oameni, ci pentru Dumnezeu, atunci el se mișcă întotdeauna pe calea binelui toată viața este mișcare pe această cale "El se referă în continuare *) Ibid - ) Ibid - Biblioteca "Runivers" MAN-BKOBOG ȘI MAN-LKOEVBR despre mila și iertarea lui Dumnezeu "cu privire la inexistența păcatelor înaintea lui Dumnezeu pentru o persoană care Îl iubește", și chiar conduce un astfel de argument la respingerea ideii de mântuire: "Nu este mai ușor pentru Dumnezeu să direct iartă-mi păcatele? " "Spuneți că acest ajutor s-a întâmplat acum o de ani, dar cred că Dumnezeu, așa cum a fost întotdeauna, este același acum și îi ajută mereu pe oameni"*) Pe baza acestor și multe alte judecăți cu un conținut similar, s-ar putea presupune că Tolstoi are o conștiință în general slabă a păcatului și a puterii sale otrăvitoare sub | pretextul milostivirii lui Dumnezeu, cu alte cuvinte, se poate înțelege aceasta ca învățătura milei lui Dumnezeu nu față de om, ci față de păcat, care, desigur, este o lipsă de Dumnezeu ascunsă, deși este adesea propovăduită ca creștinism Și totuși, atunci când se aplică lui Tolstoi, acest lucru ar fi nedrept A privit prea adânc în sufletul omului, a învățat prea multe prin experiența propriei vieți, pentru a, împreună cu optimiștii, să respingă complet puterea păcatului, să proclame sănătatea morală a omului natural Dimpotrivă, în nimic > Tolstoi este atât de aproape de creștinismul bisericesc, * ca în conștiința păcatului, tăria și invincibilitatea lui, în fața căreia vorbirea despre mântuire de sine pare a fi un balbuc copilăresc Tolstoi a cunoscut prea bine în arogantul om-în-zeu pe om-fiară murdară Iată cum vorbește despre păcat în ultima sa colecție, Calea vieții: omul și luptele cu trupul Toată viața unui om este o lupta duhului cu trupul Este o mare greseala sa crezi ca cineva poate fi eliberat de pacat prin credinta sau iertarea de la oameni Nimic nu poate fi eliberat de pacat Se poate recunoaste doar pacatul si sa incerce sa nu-l repete tu refuza afacerea principală a vieții Vai de asta ) Ibid - - Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV un om care își va spune că a fost eliberat de păcate" x) "Omul nu este nici fiară, nici înger, dar un înger născut dintr-o fiară este o ființă spirituală născută dintr-un animal și întreaga noastră ședere în aceasta lumea nu este nimic altceva ca o naștere" ) În această învățătură, Tolstoi trece cu adevărat de partea învățăturilor despre "răul radical" în natura umană Lăsând deoparte întrebarea cât de mult pot fi armonizate cele două părți ale acestei învățături, să vedem ce îi oferă această viziune spirituală, știind puterea păcatului și cunoașterea neputinței sale Moralistul și predicatorul gras nu se obosește să repete că însăși calea luptei cu păcatul este plină de un sentiment de apropiere de Dumnezeu și, prin urmare, de bucurie - de bucurie și pace, ca de ceva deja realizat , vorbește adesea cu diverse ocazii scrisoarea deja citată către A A Tolstoi, citim: "această mișcare este veselă, în primul rând, pentru că cu cât mai aproape de

lumină, cu atât mai bine; în al doilea rând, pentru că cu fiecare pas nou vezi cât de puțin ai făcut și cât mai mult din această cale plină de bucurie este în față o persoană, care a început această viață adevărată, știe întotdeauna și poate crede, privind înapoi, că oricât de încet, dar se apropie de lumină și recunoaște această direcție, și în îndreptându-se în această direcţie crede în viaţă" Acesta este principalul nerv al predicării religioase a lui Tolstoi și al patosului ei: bucuria căii și bucuria de a realiza cât de mult a mai rămas din această cale Bucuria este puterea fiecărei religii Cu bucurie, creștinismul a cucerit lumea în inimile aleșilor lui Dumnezeu Desigur, aceasta este o cu totul altă bucurie și despre ceva diferit de cea a lui Tolstoi, dar adevărata bucurie în "Duhul Sfânt" este, poate, singurul document de autenticitate religioasă în general Și Tolstoi este bine înțeles *) Modul de viață, nr : Păcate, ispite, superstiții, $ - ) Învățătura creştină, Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEAST aceasta era mică și, prin urmare, el a vorbit adesea și cu insistență despre bucuria pe care o dobândise, ca și cum ar fi încercat să convingă pe cineva de asta, poate înaintea tuturor Dar ce ne spune Tolstoi, marele artist despre asta? Am spus deja că operele de artă pot fi considerate nu numai ca atare, ci și ca o expresie a sufletului autorului, a evidenței sale de sine; în opera sa, artistul se dăruiește, în primul rând, pe sine; în acest sens este o mărturisire, un fel de autobiografie spirituală, un jurnal Și dacă priviți din acest * punct de vedere la cele două cele mai semnificative lucrări ale lui Tolstoi dintre cele care au văzut lumina după moartea sa, și anume "Diavolul" și "O Serghie", atunci este mai ales necesar să spunem despre ei că în ei se deschid adâncurile inimii, acele adâncimi din care vin înaltul și josul, unde viciul șerpește, mânia fierbe, se învârte disperarea Și amândoi sunt strigăt de disperare religioasă și îndoială, un geamăt se aude în ei neputință umană, deznădejde, părăsire de Dumnezeu Am văzut noaptea în inima ta, Și am văzut cum s-au încolăcit șerpi în el (Heine ) Tolstoi a apropiat sursa luminii de acel întuneric, în care nimic nu poate fi distins de un ochi care nu a primit vedere religioasă, ci doar un abis fără fund este luminat de el, dezvăluindu-și gura fatală Spre deosebire de "Învierea" concepută în mod tendențios, deși fără succes, nimeni nu "învie" în ei, în ele sufletele omenești pier în mod fatal și, în căderea lor, distrug alte existențe după sine Puterea irezistibilă a diavolului și neputința binelui - aceasta este adevărata lor temă Omul-fiara îl sugrumă fără milă pe om- Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV V și în mijlocul și nepretenția obișnuite, și pe înălțimi, unde deja se închipuie a fi un zeu uman ^ Aici, așadar, se pune aceeași problemă veche a răului și a păcatului în sufletul uman și este rezolvată artistic "în sensul cel mai pesimist | Oroarea vieții și groaza vieții "Aceasta este adevărata temă a acestor povești, este aproape andreivism: numai că aici nu este o poză manierată, ci o adevărată angoasă psihică aceste pagini de coșmar, ele otrăvește sufletul cu chinul lor, adevărul lor, dar și minciunile lor și, în comparație cu limbajul lor de foc, un fel de bâlbâială, par a fi asigurările unui predicator rezonant că toate este bun și vesel și, în plus, este la fel de bucuros să realizezi atât mișcarea cuiva spre ideal, cât și gama acestui ideal, cât și lungimea drumului "vesel" rămas (scrisoare către A A Tolstoi), - dacă numai predicatorul ar încerca să-și consoleze eroii din ei cu aceste considerații (Aceste povești sunt dedicate două patimi și ispite puternice - demonii curviei și ai mândriei: Diavolul a fost scris în , adică în același an când Sonata Kreutzer a fost scris Ca si ultima,

aceasta poveste totul este saturat de senzualitate sufocantă, arzătoare, tulburătoare și inflamatoare; este chiar greu de imaginat că ambele lucruri au venit din condeiul unui bătrân bolnav (la aceasta trebuie să adăugăm și pagini din Înviere, unde este descrisă seducția lui Katyusha, și din O Sergius, cu o descriere a stăpânei) șederea peste noapte și căderea lui), și trebuie să mărturisim că, cu toată entuziasmul erotic al celei mai recente ficțiuni, există puține pagini în ea pline cu o senzualitate atât de sângeroasă și dureroasă ca acestea - chiar și în operele timpurii ale lui Tolstoi, unde acest element nu lipsește aproape nicăieri, răutatea sa nu se simte într-o asemenea măsură, focul iadului Se pare că avem de-a face aici cu un fel de experiență intimă profundă Biblioteca "Runivers" MAN COGOD și MAN KOZBEER dragostea iubitoare sunt interpretate de Tolstoi În atitudinea sa față de această întrebare există o latură care trebuie scoasă în evidență ca indiscutabilă: aceasta este predicarea lui despre posibila puritate în raport cu sexele, rigorismul în etica sexului Nu se poate decât cu evlavie, cu un sentiment de profundă recunoștință, să se închine în fața acestei predici puternice Multă bunătate invizibilă a fost semănată în sufletele lor prin această predică, trebuie să ne gândim că i-a ajutat pe mulți în lupta împotriva "diavolului" poftei - mai mult, vocea lui Tolstoi în apărarea rigorismului moral și a ascezei sexuale a fost auzită în epoca libertinismului și imoralitate Este remarcabil că în acele aspecte ale predicii sale în care este cea mai puternică și vitală, Tolstoi abordează inconștient etica bisericească, își repetă cerințele În special, și în ceea ce privește relațiile sexuale, el împărtășește complet etica ascetică a Bisericii, care, în primul rând, pune fecioria mai presus de căsătorie și, în al doilea rând, consideră căsătoria supusă unei anumite reglementări ascetice ! Tolstoi, în obiceiul său de a descoperi Americile, propovăduiește aceste vechi adevăruri în Sonata Kreutzer (postfață) într-o formă paradoxală, exagerată și deci inacceptabilă În ultima sa colecție, Calea vieții, găsim aceeași învățătură expusă într-o formă mai calmă Aici citim, de exemplu: "Este bine să trăiești într-o căsătorie cinstită, dar este mai bine să nu te căsătorești niciodată " Oamenii rari pot Dar este bine pentru cei care pot Căsătoria - Învățătura creștină nu dă aceleași reguli pentru toată lumea ); ea indică doar în orice perfecțiunea de care trebuie să se apropie; același lucru este valabil și în chestiunea sexuală: perfecțiunea este castitate deplină Din păcate, Tolstoi își amintește prea rar acest lucru, pentru că tocmai pe negarea acestei prevederi se construiesc urâtele sale teorii ale simplificării, negării statului, iluminismului etc Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV Orice, prin efort, apropiere mai mare sau mai mică de castitatea sexuală este o împlinire mai mare sau mai mică a învățăturii - Căsătoria este justificată și sfințită numai de copii, prin faptul că, dacă noi înșine nu putem face tot ce vrea Dumnezeu de la noi, atunci noi , măcar prin copii, crescându-i, putem sluji cauzei lui Dumnezeu Si de aceea, o casatorie in care sotii nu vor sa aiba copii este mai rau decat adulterul si orice desfrânare " Intotdeauna se intampla unui necorupt si dezgustator si rusinat sa se gandeasca si sa vorbeasca despre actul sexual Ai grijă de acest sentiment Nu este investit în zadar în sufletul oamenilor Etica lui Tolstoi în chestiunea sexuală se apropie cel mai mult de cea mai ascetică formă a eticii creștine, de cea monahală, unde lupta cu sexul se duce nu pe viață, ci pentru moarte, iar starea egal-angelica supra-sex sau extra-sex servește ca un ideal Totuși, acest ideal religios la Tolstoi, ca și în alte cazuri, devine lumesc, nu se transformă în nimic altceva decât în

negație simplă; Desprins din baza sa religios-mistică, se usucă în moralitate abstractă Și, prin urmare, întreaga lui străduință de a depăși sexul capătă un caracter unilateral, utopic și, în același timp, inutil Acest lucru va deveni clar dacă comparăm doctrina lui Tolstoi cu alte învățături, în primul rând cu învățăturile lui Vl Solovyov despre "sensul iubirii", care în etica sexului se apropie de o coincidență completă cu ea pe baza învățăturii etice a bisericii, dar în chestiunile legate de metaofizica sexului este complet opusul său percepția sexului ^ Propria sa atitudine față de o femeie fluctuează între doi poli: ea sau o femeie, otrăvând otrava senzualității (Sonata Kreutzer, Diavol), vas al diavolului, aproape ) Modul de viață, nr : Pasiune sexuală, i, go, Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER ■ o persoană, sau ea este o persoană abstractă, o ființă fără sex, nu diferită de un bărbat: "Fiecare / femeie pentru un bărbat trebuie să fie în primul rând o soră, și fiecare bărbat pentru o femeie un frate" ^ {De aceea, pentru Căsătoria cu Tolstoi există doar o formă oarecum reglementată de desfrânare și, în general, nu există dragoste, pe lângă dorința de relații sexuale, și chiar și atunci nu mai există feminitate, ca principiu cosmic și total uman, care în mod mistic " atrage la sine" (Goethe) nu cu pasiune sexuală, ci cu iubire pură și veșnică; nu există secret al unității două sexe împreună, care, așa cum învață Biserica, se realizează în căsătorie sub forma misterului lui Hristos și al Biserica, într-un cuvânt, nu există iubire suprasensibilă, nici în căsătorie, nici în afara căsătoriei, suntem chemați, iar dacă se stinge - fie sub povara decăderii spirituale, fie a senzualității - acolo stă un păcat mai mare decât în păcate și izbucniri de senzualitate pământesc, iar de ea se leagă și misterul nașterii: "Am fost zămislit în nelegiuire și mama mea m-a născut în păcate" Și în această împletire, inseparabilitate, dar în același timp, diferența dintre cele două principii ale iubirii, constă tragedia ei, acea dualitate fatală, dureroasă și contradictorie a "idealului Madonei și idealului Sodomskagonului" de care se plângea Dostoievski despre, iar această tragedie a iubirii nu este armonizată și nu poate fi rezolvată în limitele vieții pământești; ea fundamentează asceza iubirii și isprava iubirii, crucea ei, pe care Biserica le amintește celor căsătoriți în rangul tainei căsătoriei cu un cântec despre martiri Această natură duală a iubirii și sarcinile sale ideale au fost exprimate de Solovyov în articolele sale "Despre semnificația iubirii", și, prin urmare, asceza lui este împreună cu i) Ib eu Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV asceza lui Tolstoi, unde iubirea este complet ucisă, iar bărbații și femeile se transformă în doar frați și surori pentru a lăsa în sfârșit loc poftei Nici Pozdnyshev, nici Irtenev nu cunosc dragostea la toate, iar în dragostea lui Nekhlyudov pentru Katyusha, această lumină a altei lumi doar fulgeră și se stinge "În dragostea dintre un bărbat și o femeie există întotdeauna un minut când această iubire atinge apogeul când nu există nimic conștient, rațional și nimic senzual în ea Un astfel de moment a fost pentru Nekhlyudov în această noapte a Sfintei Învieri a lui Hristos "Da, acesta este un minut, dar vorbește mai mult și mai tare decât anii - în astfel de minute oamenii se nasc și mor spiritual Există ceva în atitudinea lui Tolstoi față de sex și față de femei care îl apropie de Otto Weininger, pe de o parte, și de V V Rozanov, pe de altă parte După cum se știe, Weininger a ajuns la același dezgust față de sex și aversiunea față de căsătorie, ceea ce îl face în mod necesar să predice despre asceza sexuală completă și despre încetarea nașterii asociată cu aceasta, în timp ce rezultatul personal al dramei sale - sinuciderea sa fatală -

este cunoscut tuturor La Weininger, această concluzie este legată de o negare atât de sinceră a feminității, reducând-o la o singură poftă și inexistență, al cărei radical nu a fost exprimat în literatură: aici nu numai actul sexual este negat, ci și dragostea Polul opus în aceeași antiteză este ocupat de V V Rozanov, care, împreună cu Tolstoi, reduce esența iubirii la actul sexual, dar, spre deosebire de Tolstoi și de tot creștinismul, neagă și condamnă sentimentul de rușine sexuală și asceză și caută pentru a restabili reabilitarea păgână sau, după cum crede el, Vechiul Testament Biblioteca "Runivers" OMUL-DUMNEZEU SI OMUL-KOZVFR S carne - chiar și într-o formă mai radicală decât au făcut-o unii dintre socialiști Există o coincidență totală între Tolstoi și Rozanov pe această temă, rămâne doar diferența de coeficienți morali: în ceea ce Tolstoi vede păcat și cădere, Rozanov vede binele și norma; dar materialismul erotic, ca să spunem așa, este același în înțelegerea lor asupra naturii iubirii și este la fel de ostil romantismului iubirii Din aceasta reiese clar că întreaga schemă sau întreg mecanismul tragediei iubirii este extrem de simplificată și redusă la o luptă cu pofta și la căderi, înțelese doar în sensul Fizic Nu se poate nega, desigur, că acest punct concentrează cu adevărat misterele arzătoare ale iubirii și conflictele ei, dar nu se reduce în niciun caz la asta Cu toate acestea, la Tolstoi găsim, cel puţin în ciclul de lucrări al lui o-QO, doar o astfel de formulare simplificată şi grosieră a chestiunii sexuale; experimentul artistic pe care îl desfășoară, rezolvând problema care îl chinuiește, cuprinde doar aceste elemente, îl ia într-o formă voit simplificată Din aceasta, cu cât pierde în conținut și sens, câștigă în forță Dar este extrem de greu de acceptat această formulare simplificată a întrebării, în care viața morală sau moartea, chiar și problema existenței sau inexistenței lui Dumnezeu, se decide dacă omul poate ieși învingător în lupta împotriva ispitei sexului Din fericire sau din nefericire, viața nu este atât de simplă, iar în ea nu există nici păcate de neșters, nici situații complet incorigibile Acum să ne întoarcem la Diavolul Desigur, toată lumea cunoaște această mică poveste, care aparține fără îndoială numărului de perle artistice ale operei lui Tolstoi Forța și irezistibilitatea ei constă în simplitatea extraordinară, cu adevărat strălucitoare a ideii și a mijloacelor artistice; o asemenea simplitate este un lux spiritual, accesibil doar la Questions of Philosophy, Cartea II Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV, mare maestru Și spune cel mai obișnuit episod de zi cu zi despre modul în care un tânăr domn a fost într-o relație trecătoare cu o țărancă, dar apoi s-a căsătorit și a considerat trecutul trădat până la uitare completă, când deodată acest trecut reînvie în el cu o putere irezistibilă atotdistrugătoare: s-a trezit o pasiune atotdevoratoare pentru această țărancă, iar ea, în cele din urmă, cucerește totul și îl conduce pe erou la crimă și la sinucidere sau la moarte (în două variante) Lăsând deoparte o serie întreagă de figuri secundare, dar magnific sculptate, să ne concentrăm asupra personajului principal, Irtenev, și asupra dramei sale Dacă aspectul său fizic era atrăgător, atunci "aspectul lui spiritual era de așa natură încât cu cât cineva îl cunoștea mai mult, cu atât îl iubea mai mult mai multe mame îl iubeau camarazii săi de la gimnaziu și universitate întotdeauna mai ales nu numai că iubeau, dar și l-a respectat Pentru toți cei din afară, a procedat la fel Încearcă conștiincios să-și facă treburile, să gestioneze gospodăria și, într-un anumit sens, deși nu se ridică peste nivelul mediu, dă dovadă de o timiditate timidă și, în orice caz, o absență totală a cinismului Chiar și cedând în fața atracției animalelor, el își dă seama că "în adâncul

sufletului său avea un judecător mai strict care nu a aprobat acest lucru și spera că aceasta era ultima dată" (¡ ) După căsătorie, care i-a oferit fericirea familiei, care este descrisă cu batjocură epică, îl consideră pe prima complet terminată, când deodată, sub impresia unor întâlniri întâmplătoare, izbucnește o veche pasiune Lupta lui cu el însuși este descrisă cu simplitate și sinceritate uimitoare "A simțit că își pierde voința asupra sa, devenind aproape "nebun" Severitatea lui față de sine nu a fost slăbită de nici un fir de păr; dimpotrivă, vedea toată ticăloșia dorințelor sale, chiar și acțiunile lui Știa că numai rușinea în fața oamenilor, în fața ei, trebuie să-l fi ținut în fața lui Și știa ce căuta Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER condiţiile în care această ruşine nu ar fi sesizată Și de aceea știa că este un criminal ticălos, și se disprețuia și se ura pe sine din toată puterea sufletului său în fiecare zi se ruga lui Dumnezeu să-l întărească, să-l scape de pierzare; în fiecare zi hotăra că de acum înainte nu va mai face niciun pas, nu se va uita înapoi la ea, o va uita În fiecare zi a venit cu mijloace pentru a scăpa de această sugestie și a folosit aceste mijloace Dar totul a fost în zadar * (ÎNAINTE) Povestea se termină în două versiuni: după una, se sinucide doar pe sine, după cealaltă, Stepanida, iar spiritual pe sine Irtenev se repezi disperat înaintea crimei: "Doamne! Da, nu există Dumnezeu Există un diavol Și aceasta este ea El a luat stăpânire pe mine Și nu vreau, nu vreau Diavolul, da, diavolul I Și cu aceste gânduri el o ucide Așa se interpretează aici într-un mod deosebit porunca Evangheliei, care, într-un mod ciudat și de neînțeles, este pusă de epigrama poveștii: "dacă ochiul tău seduce, smulge-l, dacă mâna viață: mai bine moartea decât viața în puterea diavolului care domnește în lume, iar Tolstoi, cu simpatie, deja din partea lui însuși, adaugă: "Și într-adevăr, dacă Yevgeny Irte-V nu era bolnav mintal când și-a comis crima, atunci toți oamenii sunt și bolnavi mintal Cei mai bolnavi mintal sunt, fără îndoială, cei care văd în ceilalți semne de nebunie pe care nu le văd în ei înșiși"( ) Același diavol Aceasta este moralitatea |Din răul și suferința lumească, Schopenhauer învață să caute o cale de ieșire în nirvana, în mortificarea voinței de a trăi; stoicii au învățat sinuciderea înțeleaptă și calmă, dar unde se poate scăpa de puterea diavolului, moartea însăși eliberează de ea păcatul și boală, precum disperarea și deznădejdea Biblioteca "Runivers" O BULGAKOV plină de claritate însorită și râsete stropitoare, o poveste în Trei conversații de Vl Solovyov despre cum doi călugări din deșertul Nitrian, ambii asceți stricti, au ajuns în Alexandria, unde au petrecut trei zile și trei nopți făcându-se cu bețivi și curve, apoi s-au întors în deșert Unul era cu totul cuprins de remușcare și pocăință, iar celălalt merge și cântă psalmi cu glas vesel, iar când primul a început să-i reproșeze că nu s-a pocăit de păcate, el răspunde: "De ce să mă plâng? - Cum! Și Alexandria? Ce este Alexandria? Slavă Celui Atotputernic, care păstrează acest oraș faimos și evlavios! - Dar ce făceam în Alexandria? "Se știe ce au făcut: au vândut coșuri, s-au închinat la Sfântul Marcu, au vizitat alte biserici, au intrat în odăile cuviosului primar, au stat de vorbă cu domina monahală-iubitoare Leonilla - Da, ne-am petrecut noaptea, nu-i așa, într-o curvă? - Dumnezeu să ajute! Am petrecut seara și noaptea în curtea patriarhului - Nefericit! Și cineva i-a sărutat, așa că despre munți taci? "Și părintele părinților, preacuviosul arhiepiscop, ne-a cinstit cu sărutul sfinților "De ce te batjocorești de mine sau ce?" Sau diavolul însuși a luat stăpânire pe tine pentru urâciunile de ieri? Ai sărutat curve murdare, ai blestemat-o! "Ei bine, nu știu pe cine a stăpânit diavolul:

dacă sunt eu, când mă bucur de darurile lui Dumnezeu și de bunăvoința ierarhilor față de noi și îl laud pe Creator împreună cu toată făptura, sau în tine, când ești furios aici Treaba s-a încheiat cu faptul că unul, căzând în deznădejde deplină cu privire la mântuirea sa, a părăsit deșertul, s-a întors la Alexandria, a început să ducă o viață depravată și a fost executat ca criminal, în timp ce al doilea a devenit glorificat Biblioteca "Runivers" KOGOG OM ŞI KOZV'VR OM nym sfânt "Asta înseamnă", adaugă Barsanuphius (în numele căruia se spune povestea), "toate păcatele nu sunt o problemă, cu excepția unui singur lucru - deznădejdea" ( p ), "pentru că disperarea se naște din ea și disperarea este deja nu de fapt păcatul, ci moartea spirituală însăși" ( ) "Nu văd", a scris Soloviev despre Tolstoi aici, "semne de inspirație pentru bine De asemenea, nu văd liniște veselă și plină de har în sentimentul de a poseda aceste daruri, chiar dacă sunt doar cele inițiale Dacă binele se epuizează prin împlinirea "regulii", atunci unde este locul inspirației? ( ) În învățătura bisericească și în literatura ascetică, părerea este ferm stabilită că o persoană pe cont propriu, fără ajutorul harului dat de Biserică, nu este în stare să învingă păcatul în sine în general și, în special, să învingă pofta rea "Căci a nu simți într-un fel înțepătura cărnii însemna ca cel care era în trup să părăsească carnea, iar trupul muritor condamnat să se ridice deasupra naturii Și de aceea este cu neputință unui om, să zic așa, să zboare pe aripi către o răsplată cerească atât de înaltă, decât dacă harul lui Dumnezeu, cu darul castității, nu-l ridică din murdăria pământului"*) "din trupurile altora, a scăpa propria inimă de afecțiunile dureroase ale deznădejdii este mult mai important decât a vindeca infirmitățile și bolile trupești ale altuia cum dar în povestea Diavolul face, parcă, un test artistic de tocmai această doctrină a lui și, mi se pare, nu poate exista nicio critică mai distructivă a doctrinei mântuirii de sine și g Scriptura din Apoc tatăl lui Ioan Cassian Romanul, J ep Petra M , p , ) TBC Biblioteca Runiverse S BULHAKOV neprihănirea de sine decât această autocritică artistică* Căci acest experiment artistic, cu dovezi de sine matematice, duce la blestemul vieții, respingerea lumii ca împărăție a diavolului și la sinucidere, ca singura cale demnă de ieșire : fie un pistol, fie Răstignirea, așa cum a fost realizată în sufletul lui Huysmans Un anumit pesimism, ca o consecință a ascuțitului simțului păcatului și al răului, este o etapă necesară a iluminării religioase - trebuie să fii conștient de toată sărăcia poziției cuiva pentru a căuta o cale de ieșire din ea, și atât timp cât întrucât fiul risipitor este încă mulțumit cu viața sa "într-o țară îndepărtată", nu se va ridica, nu se va duce la tatăl său - Dar dacă problema este epuizată de această singură înțelegere, inevitabil se instalează disperarea, odată cu conștiința neputinței cuiva Această stare înainte de zori a sufletului uman este descrisă în povestea Diavolul; în această unilateralitate ea este puternică și slăbiciunile sale, adevărul și minciunile sale hulitoare, / căci dacă această descriere a tragediei păcatului este adevărată, atunci acest blestem al lumii este hulitor I O Sergius, ca operă de artă, este mult mai puțin complet decât Diavolul scris în "vol", și în general este mult mai jos decât el În primul rând, are un element didactic - toată ultima parte și anume povestea vieții părintelui Serghie după fuga { din mănăstire, atribuită după ani ( q , iar toată povestea a fost scrisă în și qi), care are așadar la fel de puțină persuasivitate și vitalitate artistică ca și asigurări despre "învierea" " a lui Nekhlyudov și a vieții noi care a început cu el, iar acest deznodământ slăbește puterea și sensul poveștii în sine ! În

plus, este încă necesar să se evidențieze unele elemente externe pentru a înțelege semnificația reală a acestuia Părintele Serghie este înfățișat ca un călugăr, un bătrân reclus și un făcător de minuni, iar pe acest fundal V se joacă drama lui emoțională Și, prin urmare, poate fi înțeles ca o critică a creștinismului bisericesc în cel mai puternic reprezentant al său Totuși, așa Biblioteca Runiverse OMUL-DUMNEZEU ŞI OMUL-DUMNEZEU interpretarea trebuie respinsă - dacă această idee, dată fiind ostilitatea constantă a lui Tolstoi față de tot ceea ce este bisericesc, se face uneori simțită, atunci aceasta nu face decât să împiedice dezvoltarea liberă a temei sale reale Este absolut clar că în imaginea pr Serghie nu are nimic în comun cu acele imagini ale bătrânilor cu care sufletul popular rusesc este înrudit, și nu despre bătrânul Ambrozie din Optina, a cărui reflecție o avem la Zosima Dostoievski, ne spune această imagine \ Aici nu este Optina lângă pustii, ci Yasnaya Polyana, iar prin mantaua unui călugăr se vede prea bine cunoscuta bluză aici Într-un cuvânt, cu toată înfățișarea ortodoxă a pr Serghie, toate elementele reale ale prezbiterii ortodoxe au fost îndepărtate din ea și nu este greu de înțeles cât de mult este investit direct autobiografie în această poveste Prin urmare, atunci când discutăm despre sensul său în viață, ar trebui, în primul rând, să ignorăm cu desăvârșire ideea că aici este descrisă experiența religioasă a bisericii, pe care Tolstoi nu a înțeles, nu a știut și nu a vrut să o cunoască și, prin urmare, nu a putut să o înfățișeze Nu, acesta este chinul unui singuratic, smuls de Biserică, despărțit de întregul suflet al lumii, pe care a căzut o povară cumplită de păcat și ispite Având slava unui sfânt, dar fără vreo experiență spirituală autentică, pr Serghie duce o luptă disperată și insuportabilă cu demonul mândriei și este epuizat de o dorință neputincioasă de a primi darurile iubirii și îngheață în frigul părăsării de Dumnezeu, lipsei harului Epigraful acestei povești ar putea fi cuvintele ap Pavel: "Dacă îmi dau toate averile, dacă îmi dau trupul să fie ars și nu am dragoste, atunci nu sunt nimic" (I Cor : ) Din frigul egoismului, pr Serghie, și cine vrea să vadă în această imagine măcar vreo legătură cu monahismul ortodox, să se întrebe sincer dacă aceasta are vreo asemănare cu aceste lămpi purtătoare de Dumnezeu, vase curate ale iubirii, cum | Tihon Zadonsky, Serafim de Sarov, Ambrozie Optin-ț Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV 'skiy? Acestea au fost roadele unei experiențe religioase complet diferite decât pr Serghie, acel spirit al neprihănirii de sine, idealul mântuirii de sine, prin care trăiește acest călugăr tolstoian, ascetul Yasnaya Polyana, le era străin; au văzut în dragoste doar un dar al harului, doar o minune, mai tunătoare decât coborarea focului din cer J Presupun că cititorul își amintește complotul extern al lui O Sergius A intrat în mănăstire nu din dragoste pentru Dumnezeu și din dorință de singurătate, așa cum au intrat în ea adevărații asceți, ci din motive de mândrie profanată, parcă s-ar răzbuna pe cineva și ar vrea să arate ceva - și această mândrie este acel accent interior ascuns , care îl ține pe calea ascetică | Îi lipsește cu desăvârșire acea smerenie interioară, fără de care nu există monahism adevărat și nu există creștinismul însuși, iar când se biciuiește, este autoflagelarea unui om mândru neputincios și, prin urmare, sufletul lui este îngreunat de un sentiment de goliciunea, un fel de lipsă de gust spiritual, moartea, frica de ispite se ridică pe acest pământ și, în cele din urmă, distruge >egb demonul^curvia^ așa cum este descris în prețul scurt și indirect al căderii sale } Dar acest demon nu este eroul acestei piese, așa cum explică însuși Tolstoi: "lupta cu trupul este aici un episod, sau mai bine zis, un

pas; lupta principală cu ceilalți este cu gloria umană * Sau citim în povestea însăși: "Au fost două surse de luptă: îndoiala și pofta trupească, iar ambii dușmani se ridicau mereu împreună I se părea că erau doi dușmani diferiți, în timp ce erau unul și același De îndată ce îndoiala a fost distrusă, a fost distrusă și pofta "( O) | Dar principalul dușman care îl învinge pe părintele Serghie este încă mândria, narcisismul și dorința de glorie } despre bolnavi, a dat el sfaturi oamenilor despre direcția din viața lor, a ascultat el recunoștința oamenilor pe care i-a ajutat fie cu vindecări, după cum i s-a spus, fie cu învățături - Biblioteca Runiverse MANGOD ȘI OMBEAST nu putea decât să se bucure de acest lucru, nu putea să nu-i pese de consecințele activității sale, de influența ei asupra oamenilor El credea că este o lampă aprinsă și, cu cât simțea mai mult acest lucru, cu atât simțea mai mult slăbirea, stingerea luminii divine a adevărului arzând în el "În ce măsură ceea ce fac este pentru Dumnezeu și cât pentru oameni?" - aceasta este întrebarea care l-a chinuit în mod constant și la care nu a putut niciodată, dar nu a îndrăznit să răspundă A simțit în adâncul sufletului său că diavolul a înlocuit toată această activitate pentru Dumnezeu cu activitate pentru oameni" ( - ) "S-a întrebat dacă iubește pe cineva dacă a experimentat un sentiment de iubire față de toți acești oameni care au fost alături de el astăzi Este mulțumit, are nevoie de iubire de la ei, dar nu a simțit dragoste pentru ei Acum nu mai avea dragoste, nu era smerenie, nu era curăție" ( ) Așa sunt mărturisirea acestei virtuți mândre, reci, stoice, storcându-i lui Dumnezeu o minune prin efortul personal, dar uitând că "vameși și curve va intra în Împărăția Dumnezeu" (Mө , - ) înaintea fariseilor neprihăniți-J O Serghie reprezintă acea stare, descrisă în repetate rânduri în literatura spirituală, care se numește "farmec" și din care sunt căderi fatale atât de ușor și periculos Și bineînțeles, părintele Serghie, căzut și realizând această cădere și s-a smerit în ea, este mai aproape de Dumnezeu decât mândru reclus-făcător de minuni și chiar mai aproape, desigur, este cel simplu, iubitor, altruist , atât de cald și viu înfățișat Pașenka la fel ca și precedentul: o conștiință clară a puterii răului și a păcatului fără sprijin spiritual în afara sinelui, fără pocăință și iertarea păcatelor, fără ajutor plin de har și renaștere duce fie la rigiditate spirituală , "insensibilitate" și auto-amăgire, sau spre disperare Și aproape aceleași cuvinte exprimă durerea și chinul ascuns al neputinței religioase și al disperării atât în Diavolul, cât și în Părintele Serghie Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV ' caderea si biftçTBfl fiicei negustorului in sufletul pr Sergius sună un lucru: "Da, trebuie să terminăm Nu există Dumnezeu Cum să termin? Aruncă-te? Spânzură-te? Părea atât de posibil și de aproape încât era îngrozit, voia, ca de obicei în momentele de disperare, să se roage Dar nu era nimeni care să se roage - nu era Dumnezeu ( ) , Simțim cât de neputincioase, palide și chiar deplasate raționamentul abstract în opoziție cu imaginile artistice Un artist poate avea încredere doar de un artist De aceea suntem în mod firesc înclinați să căutăm mântuirea din acest coșmar sub adăpostul spiritual al unui alt mare artist, care, în orice caz, cunoștea adâncurile răului și păcatului nu mai puțin decât Tolstoi, nu a fost mai puțin ispitit de neîncredere și îndoială, totuși , în lupta din care Tolstoi a ieșit învins, a ieșit învingător, deși în sânge de la răni Desigur, mă refer la Dostoievski, în special la ultima mărturisire a sufletului său și testamentul său postum, Frații Karamazov, cu toată diferența colosală dintre Frații Karamazov și o serie de ultimele opere de artă ale lui Tolstoi: Diavolul, O Sergius,

Învierea, Sonata Kreutzer etc , au același conținut, în ele se dezvăluie artistic lupta spiritului uman pe drumul său către Dumnezeu, misterul nașterii și morții spirituale, cu toată dificultatea dureroasă a luptei împotriva demonilor care ispitesc sufletul De aceea pot fi considerate într-un anumit sens ca o autobiografie spirituală În special, personajele Fraților Karamazov, pe lângă semnificația lor directă, au și un sens simbolic, personificând lupta forțelor contradictorii în sufletul uman și, mai ales, în sufletul autorului însuși, Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER sfâșiind-o cu lupta lor Dacă Tolstoi ne vorbește despre demonul curviei din Diavolul și O Sergius, atunci Dostoievski ne oferă și o imagine a demonului voluptuozității în persoana lui Fiodor Karamazov, care, parcă ar sublinia caracterul de autoflagelare a acestei imagini , se înzestrează cu nume propriu Dar aceeași otravă curge în sângele tuturor fiilor săi - nu numai Dmitri, care este pregătit pentru crimă și moarte, ci și, după observația subtilă a lui Smerdiakov, în filozofii Ivan și în umilul și purul novice Alioșa, care fără cuvinte înțelege foarte mari subtilități în aceste părți (conversație cu Dmitry) Dostoievski a dat, de asemenea, o expresie universală îndoielilor religioase - răzvrătire împotriva ordinii mondiale, respingerea lumii ca urmare a răului care domnește în ea Dacă la Tolstoi, în momentele de exacerbare a îndoielilor religioase, lumea este predată diavolului, atunci Ivan Karamazov, fără a respinge existența lui Dumnezeu, nu acceptă creația Sa a lumii și "întoarce cu respect biletul" în numele sincerității și dragostei pentru adevăr, lipsa de dorință de a-și asuma rolul de prieteni ai lui Iov și de a deveni avocatul lui Dumnezeu Și otrava de îndoială a lui Ivan lasă o urmă chiar și în sufletul lui Aliosha, care, se pare, este suficient de rezervat față de ei, și își dezvăluie dintr-o dată efectul într-un moment dificil după moartea bătrânului, când incoruptibilitatea pe care o dorea cu atâta pasiune nu s-a dovedit Aceeași otravă pătrunde în sufletul lui Dmitri, când este deja în închisoare și se pregătește să " acceptă suferința " Nimeni nu este garantat împotriva ei și, prin urmare, fiecare trebuie să obțină el însuși imunitate la ea Dar acestei confuzii și întuneric i se opune aici lumina calmă și clară a unei locuințe suburbane; cot la cot cu moșul Karamazov din roman și deci, bineînțeles, în sufletul autorului, trăiește binefăcătorul bătrân Zosima, prin care strălucește prin noi atât de mult drag, popular, sfânt - pater seraphicus, ca Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV Evident, amintindu-și a doua parte a lui Faust, l-a numit Ivan Iar Zosima este înconjurat de frați și credincioși care îi sunt apropiați spiritual Aici se sugerează involuntar un contrast - descrierea oamenilor din O Serghie* și la capitolul Frații Karamazov*, Femeile credincioase "Erau rătăcitori aici, citim în O Serghie, mergând mereu dintr-un sfânt în sfânt, de la un bătrân la un bătrân, și mereu în mișcare înaintea fiecărui lăcaș și a fiecărui bătrân Părintele Serghie cunoștea acest tip obișnuit, cel mai nereligios, rece, convențional Aici erau rătăcitori, în cea mai mare parte soldați pensionari, rătăciți de la viața așezată, flămând și bătând în mare parte bătrâni, rătăcind din mănăstire în mănăstire, doar pentru a se hrăni; au existat și țărani cenușii și femei țărănești cu pretențiile lor egoiste pentru vindecarea sau rezolvarea îndoielilor cu privire la cele mai practice chestiuni: despre extrădarea unei fiice, despre angajarea unui magazin, despre cumpărarea de pământ sau despre înlăturarea de la sine păcatul unui om somnoros și copil familiar Toate acestea au fost familiare și neinteresante mult timp Serghie Și acum să ne amintim scena plină de cer a bătrânei Zosima cu femeile pentru a

simți acest contrast de percepții, cu atât mai izbitor cu cât, după cum se știe, atât Tolstoi, cât și Dostoievski aveau în fața lor același obiect de observatie, multimea de oameni din jurul batranului Optina despre Ambrozie Să-și amintească de această femeie care își plânge copilul, o femeie al cărei suflet este corodat de păcat, o femeie veselă și fericită care își donează bănuții Și, în general, dacă în povestea lui Tolstoi întunericul se îngroașă și întunericul coboară, ca într-un fel de temniță, și nu există lumină și biruință, atunci în romanul lui Dostoievski lumină și întuneric, combinate și subliniate într-un fel de armonie și ritm, reciproc limitativ, întunericul se definește unul pe celălalt Vârstnicul Zosima arată de unul singur că la sfârșitul unui drum lung și dificil de purificare, el poate ieși din acel element uman, care este mai vechi decât Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER vârtejește și spumează în sufletul lui Fiodor Karamazov cu un fel de voluptate și este supărat cu pasiune distructivă în sufletul lui Dmitri Și în acea noapte fatidică, în care se hotărăsc soarta tuturor personajelor principale, când bătrânul ucis Karamazov zace, învins, în casa lui, iar în chilia mănăstirii moaștele proaspăt decedat pr Zosima, când Ivan și ucigașul Smerdiakov sunt încă roade de demonul îndoielii și al mândriei, iar Dmitrii se dă bacic orgiei naturii sale, chiar în acea noapte Alioșa, care tocmai a suferit un atac de îndoială religioasă, cu căderi tremurătoare la pământul și se ridică un om nou, simțind în duș ѣ fire de altă lume Toate forțele sufletului sunt încordate, nici unul nu adormite, demonii sunt activi, dar și îngerii sunt treji, iar deasupra lor Dumnezeu milostiv și iubitor, precum pr Zosima: "Nu-ți fie frică de nimic, nu te teme niciodată și nu te întrista Dacă pocăința nu ar eșua în tine, Dumnezeu ar ierta totul Da, și nu există un astfel de păcat și nu poate fi pe tot pământul, pe care Domnul nu l-ar ierta pe cel cu adevărat pocăit Da, și un om mare nu poate săvârși un astfel de păcat care ar epuiza iubirea infinită a lui Dumnezeu Crede că Dumnezeu te iubește într-un fel în care nici nu te gândești la asta, chiar dacă cu păcatul tău și în păcatul tău te iubește Pe nu te supăra pe oameni, nu te supăra pentru insulte Și dacă iubești, atunci ești deja al lui Dumnezeu Totul este cumpărat cu dragoste, totul este mântuit Dacă eu, un om păcătos ca tine, am fost atins de tine și am milă de tine, cu atât mai mult Doamne Dragostea este o comoară atât de neprețuită încât poți cumpăra întreaga lume cu ea și poți răscumpăra nu numai păcatele tale, ci și ale altora Du-te și nu-ți fie frică " Du-te și nu te teme - acesta este cuvântul ferm al calmului religios în mijlocul ororilor vieții, de care toată lumea are nevoie și pe care Tolstoi nu l-ar putea spune niciodată Și cine îndrăznește să spună că Dostoievski cunoștea mai puțin profund oroarea vieții, abisul din suflet? Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV o captură și un blestem asupra soartei lui? Și chiar și demonul voluptuozității îi era cunoscut lui Dostoievski într-o formă și mai fină decât lui Tolstoi Căci aceasta nu este senzualitate crudă și sângeroasă dintr-un exces de sănătate, atracția goală a unui bărbat pentru o femeie, la care, în esență, se reduc toate resursele acestui demon din Tolstoi, nu, aici se adaugă dureroasa ghicitoare a frumuseții și feminitatea care o întruchipează Cum poate frumusețea, care este irezistibilă și divină, să servească drept momeală și îmbrăcăminte pentru păcat, iar lângă "femeia îmbrăcată cu soare", domnește "curva Babilonului"? Această tragedie a dualității frumuseții, în care, poate, tragedia lumii este exprimată cel mai profund, a chinuit mereu sufletul lui Dostoievski, așa cum mărturisește opera sa; demonul voluptuozității, așa cum spune, fură frumusețea, folosește această

putere atotcuceritoare: "voluptuozitatea este o furtună, mai mult decât o furtună! Frumusețea este un lucru groaznic și teribil! Îngrozitor, pentru că este de nedefinit, și este imposibil de determinat, pentru că Dumnezeu a dat doar ghicitori Aici se converg țărmurile, aici trăiesc toate contradicțiile Mai mult, nu pot suporta că o alta, chiar o inimă umană mai înaltă și cu o minte înaltă, începe cu idealul Madonei și se termină cu idealul Sodomei Și mai groaznic, cine deja cu idealul Sodomei în suflet nu neagă idealul Madonei Există oare frumusețe în Sodoma? Credeți că în Sodoma stă pentru marea majoritate a oamenilor Frumusețea nu este doar un lucru teribil, ci și misterios Aici diavolul se luptă cu Dumnezeu, iar câmpul de luptă sunt inimile oamenilor!" Aceasta nu mai este ispita elementară animală pe care Tolstoi o are aproape exclusiv în minte, aceasta este ispita frumuseții însăși, aceeași frumusețe care, după imuabilul lui Dostoievski credinţa, totuşi salvează lumea, dar această lume "zăce în rău" În această mare epopee a sufletului creștin, tânjind după lumină, care se numește Frații Karamazov, se dezvăluie ulcere și ulcere ale inimii, se descoperă duhoarea păcatului și lacrimile mândriei, tragice Biblioteca "Runivers" OM KOGOD ȘI OM KOBEVER contradicţiile care trăiesc în sufletul omului "Așezat în abisul păcatului, chem în abisul milostivirii Tale", strigă sufletul omenesc cu cuvintele unui cântec bisericesc, realizând toată puterea și adâncimea păcatului "Cred, Doamne, ajută-mi necredinței, " se roagă ea tremurândă, speriată de puterea răului Și aude răspunsul: "Să nu-ți fie tulburat inima și să nu-ți fie frică, crede în Dumnezeu și crede în mine " rezolvarea disonanțelor lumii și vieții în lucrarea sa, trebuie să răspundem: logic ele sunt ireconciliabile, deoarece o astfel de sarcină depășește absolut puterea unui muritor, și nimănui nu i se dă să o rezolve, rămânând într-un trup muritor, și de aceea doar "mint cu evlavie" "avocați ai lui Dumnezeu", producând diverse teodicii îndulcite Lumea zace în rău, există groază, întuneric, corupție în ea, este în mâinile "prințului acestei lumi " Dar dacă aceste antinomii sau conflicte sunt insolubile, atunci ele sunt depășite - în experiența religioasă a sfinților care văd lumea în lumina viitoarei sale stări ideale, sunt bun rău " Ele sunt, de asemenea, depășite de fiecare dintre noi în măsura experienței religioase personale, deoarece realitatea unei alte lumi devine pentru el odată cu realitatea răului lumii Este depășită și în opera lui Dostoievski, pentru Fiodor Karamazov în imaginea artistică și, prin urmare, în sufletul autorului, i se opun bătrânul Zosima, Ivan și Dmitri, cu pasiunile lor nelinistite, sunt clare Alioșa, iar filozofia a lui Smerdyakov și a diavolului care a venit la Ivan Fiodorovich, rezistă învățăturilor bătrânului Zosima Puse una lângă alta, toate aceste imagini și idei constituie contradicție și disonanță, dar este evident că autorul găsește în sufletul său puncte de sprijin atât pentru luptă, cât și pentru victorii Ce este acest suport? Este într-un singur lucru - în vizibil sau invizibil, dar resimțit de toată prezența soarelui, care luminează și încălzește creativitatea, Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV și sufletul lui Dostoievski, de care Tolstoi îi lipsește cu deznădejde deznădăjduită, căci îl respinge ca inutil și îl desființează cu ostilitate, în ciuda întunericului care se adună al disperării religioase Iar acest soare este sentimentul viu al lui Hristos, Fața lui Hristos Artei lui Dostoievski i se dă aici o sarcină cu totul unică și excepțională - de a dezvălui acest Chip, de a-i trezi sentimentul viu, iar când acest sentiment este viu, răul lumii pare o fantomă, iar inima noastră nu este jenată sau speriată Amintiți-vă de prezența Sa invizibilă, dar tangibilă, între Raskolnikov și Sonya, când citiți

povestea învierii lui Lazăr, sau pagini similare din Posses and Teenagers, amintiți-vă apariția Sa în Legenda Marelui Inchizitor: este posibil să vă imaginați măcar ceva asemănător la Tolstoi, care l-a respins pe Învățător sub prepoziția "învățături Să ne amintim Cana Galileii, centrul spiritual al întregului roman Frații Karamazov, acest imn religios inspirat La sicriul bătrânului iubit citesc Evanghelia, Alioşa, epuizată de experienţele zilei, ascultă lectura pe jumătate adormită "Aceasta este Cana Galileii, prima minune O, aceasta este o minune, aceasta este prima minune! Hristos a vizitat nu durerea, ci bucuria omenească, creând pentru prima dată un miracol, ajutând bucuria omenească "Cine iubește oamenii își iubește bucuria Nu poți trăi cu bucurie, spune Mitya Tot ce este adevărat și frumosul este întotdeauna plin de iertare, - din nou, a spus el / Și visează că camera se îndepărtează, căsătorie, nuntă Și de la masă se ridică în întâmpinarea lui, iubitul său tată și profesor voce Să ne distrăm, continuă bătrânul înțepenit , - bem vin nou, vinul noii mari bucurii De ce ești surprins de mine? Am dat ceapa și iată-mă Și mulți aici au dat o singură ceapă, o singură ceapă mică Ce Biblioteca "Runivers" OM COGOD SI OM FIARA SW faptele noastre? Dar tu vezi Soarele nostru, îl vezi pe El? Mi-e teamă că nu îndrăznesc să privesc", a șoptit Alioșa "Nu-ți fie frică de El El este înspăimântător în măreția lui în fața noastră, îngrozitor în înălțimea Sa, dar infinit de milostiv, din dragoste a devenit ca noi și se distrează cu noi, transformă apa în vin ca să nu se oprească bucuria oaspeților, este așteptând noi oaspeți, chemând în mod constant pe alții noi și pentru totdeauna Acolo aduc vin nou, vezi, duc vase " Ceva a ars în inima lui Aliosa, ceva l-a umplut deodată până la durere, lacrimi de extaz i-au izbucnit din suflet Își întinse mâinile, a strigat și s-a trezit" În razele acestui Soare, întristarea umană se scufundă și gheața păcatului se topește, iar inima "nu este jenată și nu se teme", dar afară este frig și întuneric Am ajuns aici în punctul central din care cărările lui Tolstoi si Dostoievski diverg, in care se opune unul altuia prieten Acestea sunt doua religii complet diferite,doua sentimente diferite ale lumii,doua senzatii de rau si bine in lume si in om sursa sa vie, transformata in o doctrină şi încărcată, ca o datorie, pe umerii slabi ai omului Aici există o opoziție profundă și, în plus, pe deplin realizată Dostoievski a notat imediat în Jurnalul unui scriitor noul curs al lui Tolstoi, care l-a condus, în cele din urmă, la așa-numitul tolstoyism și i-a dat un diagnostic surprinzător de perspicace A A Tolstaya povestește în memoriile sale despre conversația sa cu Dostoievski despre Tolstoi: "Această seară fermecătoare și unică mi-a fost întipărită pentru totdeauna în memorie; l-am ascultat cu evlavie: a vorbit ca un adevărat creștin despre soarta Rusiei și a lumii întregi; ochii i-au ars și am simțit un profet în el Când întrebarea s-a atins de Lev Nikolaevici, el mi-a cerut să citesc cu voce tare scrisorile promise Încă văd Întrebări de filosofie, KN II Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV în fața lui Dostoievski, în timp ce se strângea de cap și repeta cu o voce disperată: nu asta, nu asta! Nu a simpatizat cu un singur gând despre L N ; în ciuda faptului că a luat tot ce era scris pe masă: originalele și copiile scrisorilor lui Leo Din câteva dintre cuvintele lui, am tras concluzia că în el s-a născut dorința de a contesta părerile false ale lui L N La cinci zile după această conversație, Dostoievski a murit "*) La rândul său, Tolstoi, deși în general vorbește cu elogii lui Dostoievski, a tratat totuși ceea ce constituie însăși esența lui cu o antipatie nedisimulata În jurnalul lui V Bulgakov întâlnim, de exemplu, astfel de judecăți despre "gândurile" lui Dostoievski: "nu puternic,

vag și apoi un fel de atitudine mistică Hristos, Hristos!" ) Și conform jurnalului recent publicat al lui Gusev, Tolstoi se considera chemat să-l corecteze pe Hristos: sub oct , sunt consemnate aici următoarele cuvinte ale sale: "înainte nu îndrăzneam să-l corectez pe Hristos, Konouty, Buddha, dar acum mă gândesc: da, sunt obligat să-i corectez, pentru că au trăit acum mii de ani ) Și în special despre Frații Karamazov, următorul comentariu a fost primit în jurnalul lui Bulgakov: "Ce neartist! Surprinzător de neartistic Personajele pur și simplu nu fac ceea ce ar trebui să facă Dacă nu ceea ce ar trebui, ce așteptați Și la aceasta s-a făcut o completare incredibilă, de-a dreptul uluitoare: "Am citit doar primul volum, nu l-am citit pe al doilea" *) Am văzut și aici roadele spirituale ale acestor două religii, credința lui Dostoievski în Hristos cel viu și credința în învățătura "corectată" a lui Hristos Trebuie să alegem *) Tolstoi, muzeu, vol I: Memorii din c A A Tolstoi, de ani ) Bulgakov L N Tolstoi în ultimul an de viață, p ) H N Gusev ani cu L N Tolstym, de ani ) V Bulgakov, plt soia, Biblioteca "Runivers" OM KOBRg SI OM KOZBEVR pentru noi întunericul sufletului, o Serghie este lumina bătrânului Zosima, se va estompa această imagine de pe el sau, dimpotrivă, se vor risipi temerile de coșmar? Are Irtenev dreptate în disperarea sa până la capăt, simțind doar diavolul în lume, sau acesta este păcatul suprem și moartea sufletului - ultima deznădejde? Nu îl vom urmări pe artistul Tolstoi aici, la fel cum nu vom urmări un predicator religios O persoană trebuie, de asemenea, să scuipe dintr-o inimă rănită un imn de bucurie, cântat în sunete de marele geniu muzical în cea mai tragică epocă a vieții și repetat cu entuziasm de viitorul condamnat Dmitri Karamazov, profund suferit de el însuși Și să repetăm după el: "Să fiu blestemat, să fiu josnic și ticălos, dar să sărut marginea acelei haine în care este îmbrăcat Dumnezeul meu; lasă-mă să merg în același timp după diavol, dar totuși eu și fiul Tău, Doamne, și simt bucurie, fără de care lumea nu poate să stea și să fie O, da, vom fi în lanțuri, și va fi nicio voință, dar apoi, în marea noastră tristețe, ne vom ridica din nou în bucurie, fără de care este imposibil ca o persoană să trăiască, ci Dumnezeu să existe, căci Dumnezeu dă bucurie, acesta este marele Său privilegiu Și atunci noi, oameni de sub pământ, vom cânta un imn tragic lui Dumnezeu din măruntaiele pământului care are bucurie!" S Bulgakov Biblioteca Runiverse Problema și sarcina cunoștințelor socio-științifice Cunoștințele științifice se confruntă în prezent cu o criză gravă Pe la mijlocul anilor ai secolului trecut, în Franța, au început să vorbească despre "falimentul științei" Aceste afirmații au coincis cu o anumită renaștere a catolicismului și mulți erau înclinați să le atribuie unei "reacțiuni catolice" Dar, ca în toate problemele complexe de dezvoltare mentală și socială, în acest caz este foarte greu de decis care este cauza și care este efectul: dacă atitudinea sceptică față de știință a fost cauzată de renașterea catolicismului sau, dimpotrivă , dezamăgirea în știință a trezit cu o vigoare reînnoită nevoia de a căuta satisfacție într-o credință religioasă? Un lucru este cert - încrederea în cunoștințele științifice a slăbit din ce în ce mai mult în ultimele două decenii Acel entuziasm pentru cunoașterea științifică, care la mijlocul secolului al XIX-lea a fost provocat de succesele colosale ale științelor naturii și disciplinelor tehnice conexe, a fost înlocuit de o atitudine rece și oarecum indiferentă față de știință Descoperirile de fenomene uimitoare din natură, cum ar fi razele catodice și efectele lor asupra plăcilor fotografice, precum radiul și radioactivitatea, făcute în ultimele două decenii și extinzând orizonturile noastre științifice naturale, s-au întâlnit ca

ceva de mult așteptat !) Acest articol este o introducere revizuită la cursul "Logica și metodologia științelor sociale", pe care autorul l-a citit în anul universitar trecut / la Institutul Comercial din Moscova Biblioteca "Runivers" PROBLEMA ŞI OBIECTIVUL CUNOAŞTERII SOCIALE ŞI ŞTIINŢIFICE dat și, parcă, de la sine înțeles În același timp, limitările necondiționate și, cel mai important, relativitatea tuturor cunoștințelor noastre științifice sunt din ce în ce mai accentuate Prin urmare, este din ce în ce mai puțin probabil să întâlnim o atitudine veselă, veselă, plină de speranță și așteptări largi față de știință Și, dimpotrivă, din ce în ce mai des trebuie să întâlniți dezamăgirea în știință, o atitudine deznădăjduită față de aceasta și o căutare a satisfacției și liniștii în alte sfere ale activității spirituale eu Cel mai bun indicator al acestei atitudini decadente față de cunoștințele științifice este pragmatismul Pragmatismul a asimilat multe dintre principiile stabilite de analiza epistemologică a cunoștințelor științifice în filosofia critică modernă Împreună cu ea recunoaște că realitatea cu care se ocupă cunoștințele științifice nu coincide cu realitatea care ne este dată în senzațiile și experiențele noastre Mai departe, alături de epistemologia științifico-filosofică, pragmatismul este conștient de faptul că orice cunoaștere științifică trebuie să cuprindă elemente introduse de gândirea noastră și inerente doar acesteia În cele din urmă, el notează destul de corect că o mare parte din ceea ce este creat de gândirea noastră în procesul cunoașterii științifice este doar un instrument de cunoaștere Dar pragmatismul nu vrea să admită că există principii ale cunoașterii științifice care au semnificație necondiționată în sfera cunoașterii științifice și care garantează obiectivitatea acesteia Întrucât nu suntem încă în măsură să le formulăm definitiv și incontestabil, el presupune că nu există deloc El nu vede în elementele gândirii, care fac parte din cunoștințele științifice moderne, principii necondiționat stabile, constante și neschimbabile El nu consideră posibil să se obțină cunoștințe infailibile Prin urmare, toate cunoștințele pentru el se reduc la procesul de cunoaștere Biblioteca "Runivers" B KISTYAKOVSKII vaniya Pe scurt, pragmatismul nu vrea să urmeze calea indicată de Kant și descoperirea lui a formelor transcendentale de gândire sau a categoriilor de cunoaștere științifică În loc de principii fixe și neschimbate, pragmatismul propune ca puncte decisive principiile în schimbare ale aptitudinii, utilității și interesului actual Astfel, unul dintre cei mai proeminenți exponenți ai teoriilor pragmatice, W James, susține că "orice opinie nouă este recunoscută ca "adevărată" exact în măsura în care satisface dorința individului de a armoniza și asimila noua sa experiență cu stocul vechilor credințe Ea trebuie să cuprindă în același timp Fapte noi și să se învețe strâns cu adevărurile vechi, iar succesul său depinde de momente de natură pur personală, individuală Odată cu creșterea adevărurilor vechi prin îmbogățirea lor cu altele noi, temeiurile subiective joacă un rol important Noi înșine suntem parte integrantă a acestui proces și suntem supuși acestor temeiuri subiective Această nouă idee va fi cea mai adevărată, care va satisface cel mai bine ambele cerințe O idee nouă se face adevărată, se forțează să fie recunoscută ca adevărată în procesul acțiunii sale, "opera" ei Având o asemenea viziune asupra adevărului, W James ajunge la concluzia că "adevărul pur obiectiv - adevărul, în stabilirea căruia satisfacția subiectivă din combinarea elementelor vechi ale experienței cu elemente noi nu ar juca niciun rol - astfel de adevărul nu poate fi găsit nicăieri" * ) Dar dacă pragmaștii recunosc utilitatea drept cel mai înalt criteriu pentru adevărul științific, i e

pentru etapa finală a procesului de cunoaștere (deoarece sunt în general gata să admită o astfel de etapă, cel puțin în sensul cel mai relativ al conceptului de finalitate), atunci ei !) V James Pragmatism SPb , ) Ibid , p Biblioteca "Runivers" PROBLEMA ŞI OBIECTIVUL CUNOAŞTERII SOCIALE ŞI ŞTIINŢIFICE ce rămâne decât să recunoască acelaşi criteriu ca fiind decisiv pentru evaluarea etapelor preliminare ale cunoaşterii Astfel, W James definește relația dintre pragmatism și ipoteze în următoarele cuvinte: "Pe baza unor principii pragmatice, nu avem dreptul să respingem o singură ipoteză din care rezultă consecințe utile vieții Conceptele generale, în măsura în care trebuie luate în considerare, pot fi la fel de reale pentru pragmatist ca și senzațiile concrete Desigur, dacă nu sunt de nici un folos, atunci nu au nici un sens și nicio realitate Dar, în măsura în care sunt utile, au și semnificație Iar acest sens va fi adevărat dacă beneficiile și satisfacția pe care le aduc se îmbină armonios cu alte nevoi ale vieții"*) S-ar putea părea că pragmatismul, prin stabilirea aceluiași criteriu de utilitate pentru ipoteze și adevăruri științifice, ridică ipotezele la adevăruri științifice De fapt, însă, pragmatismul reduce adevărul științific și cunoștințele științifice la nivelul ipotezelor Exagerând în exces semnificația elementului subiectiv în orice cunoaștere științifică sau în stabilirea chiar și a adevărurilor științifice incontestabile, interpretând în sens pur subiectiv formele obligatorii sau transcendentale de gândire care participă la fiecare cunoaștere științifică, pragmatismul șterge diferența dintre cunoașterea științifică obiectivă și durere presupuneri şi ipoteze mai mult sau mai puţin probabile Teoria cunoașterii pragmaștilor devalorizează cunoștințele științifice Concentrând prea multă atenție asupra elementelor instabile și schimbătoare în procesul de obținere a adevărurilor științifice, pragmatismul privează cele mai multe adevăruri științifice de stabilitate, imuabilitate, constanță, la * Când adevărului științific i se dă un aspect subiectiv, instabil ) Ibid , p ibb Biblioteca "Runivers" PE B KISTYAKOVSKY un caracter schimbător, schimbător, atunci acest lucru schimbă în mod natural evaluarea tuturor celorlalte produse ale activității spirituale a unei persoane Am văzut că, din punct de vedere al pragmatismului, nu există nicio diferență între adevărul științific și ipoteză Dar și ipotezele sunt diferite - există ipoteze științifice bazate pe premise logice cunoscute și există ipoteze bazate pe experiențe pur de viață, emoționale și volitive Așa sunt, de exemplu, ipotezele create de experiențele religioase Pragmatismul nu are de ales decât să aplice același criteriu de utilitate la evaluarea valorii lor Astfel, pentru pragmatism, același criteriu se dovedește a fi decisiv atât în materie de cunoaștere științifică, cât și în materie de credință religioasă În cuvintele lui W James, "conform principiilor pragmatismului, ipoteza despre Dumnezeu este adevărată dacă slujește satisfăcător în sensul cel mai larg al cuvântului Dar oricare ar fi celelalte dificultăți ale acestei ipoteze, experiența arată că ne servește cu adevărat, iar sarcina este doar să o transformăm astfel încât să poată fi combinată armonios cu toate celelalte adevăruri de lucru "*) Dar ar fi extrem de greșit să presupunem că pragmatismul umilește și devalorizează cunoștințele științifice și adevărul științific pentru a crea o breșă pentru religie și credință și pentru a le apăra în orice fel Dimpotrivă, nu există nicio îndoială că dezamăgirea în puterea și stabilitatea rezultatelor științifice a condus pragmaștii la convingerea că diversele ipoteze, deși aparțin unei clase cu totul diferite de manifestări spirituale ale omului, nu sunt mai puţin importanţă decât adevărurile ştiinţifice Mai

mult, pragmatismul face un deserviciu credinței religioase: echivalarea acesteia cu cunoștințele științifice este foarte periculoasă pentru aceasta, așa cum a arătat istoria dezvoltării mentale a omenirii; din *) Ibid , p   o asemenea onoare credinţa trebuie să refuze O persoană cu adevărat credincioasă va respinge indignat compararea lui W James a ipotezei despre Dumnezeu cu ipotezele de lucru și adevărurile de lucru Același lucru trebuie spus despre atitudinea lui V Jem față de credințele religioase ale indivizilor În cartea sa, "Diversitatea experienței religioase" V Gems examinează religia supraviețuirii lui Mistikov și a Sfântului cu punctul de vedere acceptat de discuția despre experimente fizice și chimice Desigur, o astfel de formulare a problema religiei și originalității nu este înfuriată de neașteptarea sa și de neașteptarea și originea ei o serie de comparații interesante, dar apoi se dezvăluie inconsecvența sa cu subiectul În final, nu poate exista nicio îndoială că este complet greșită și conduce la idei extrem de gresite despre credinta religioasa Nu se ocupa de credinta ca atare, ci de psihologia credintei rovaniy Deci punctul de plecare al pragmatismului este dezamăgirea în puterea științei și nemulțumirea față de rezultatele obținute Cu toate acestea, în cele din urmă, pragmatismul se stabilește pe faptul că, punând în evidență slăbiciunile cunoașterii științifice moderne, subliniind lipsa de încredere a acesteia și generalizându-l incorect, devalorizează complet adevărul științific În același timp, căutând în punctul său de vedere noi argumente în favoarea credinței religioase, el reduce credința însăși la nivelul cunoașterii nesigure II Și mai clar nemulțumirea față de cunoștințele științifice se manifestă la acei gânditori ruși care au trecut de la marxism la misticism Acest caz de atitudine negativă față de știință este de un interes și mai mare pentru noi, deoarece a fost rezultatul dezamăgirii față de cunoștințele furnizate de știința socială și filozofia socială Mai mult, aici avem   deja o trecere directă de la cunoaștere la credință, o recunoaștere sinceră a persoanelor deziluzionate de cunoașterea științifică că au găsit satisfacția și confortul pe care le căutau în cunoaștere, le-au găsit doar în credință Dar dacă este o chestiune personală a fiecăruia, după înclinațiile sale, să-și concentreze activitatea mentală asupra uneia sau acelea binecuvântări spirituale, atunci fiecare trebuie să admită că este imposibil să caute o cale de ieșire din starea nesatisfăcătoare a științei, din ea criză, în credință Acestea sunt două zone complet diferite ale vieții mentale a unei persoane, care pot exista una lângă alta, dar care nu ar trebui să se influențeze reciproc Nici unul dintre ele nu poate servi drept criteriu de evaluare a celuilalt Altfel, dacă îl judecăm pe celălalt din punctul de vedere al unuia dintre ei, vom ajunge la concluzii greșite și chiar absurde În opinia noastră, unul dintre misticii noștri, care a ajuns la misticism în acest fel, N A Berdyaev, a dat peste concluzii complet incorecte În ultima sa carte teoretică, Filosofia libertății, el susține că "știința spune adevărul despre "natură", descoperă corect "regularitatea" în ea, dar știe și nu poate ști nimic despre originea însăși ordinea naturii, despre esența ființei și acea tragedie care se petrece în adâncul ființei" *) În opinia sa, "conștiinciozitatea științifică glorificată, modestia științifică, înfrânarea științifică a epocii noastre este prea adesea doar o acoperire pentru slăbiciune, timiditate, lipsă de voință în credință, în dragoste, nehotărâre în alegere" * ) ceea ce este considerat avantajul general recunoscut al cunoașterii științifice, în caracterul

ei obligatoriu pentru fiecare conștiință normală; dându-i stabilitate și putere, N A Berdyaev își vede neajunsurile Potrivit lui, "fiecare act de cunoaștere, ) N Berdyaev Filosofia libertății Editor de carte "Cale* Moscova , p ) Ibid , p Biblioteca "Runivers" PROBLEMA ŞI OBIECTIVUL CUNOAŞTERII SOCIALE ŞI ŞTIINŢIFICE roadele sale complexe, include constrângerea, obligația, imposibilitatea de a se sustrage, exclude libertatea de alegere Prin cunoașterea lumii lucrurilor vizibile, intră cu forța în mine Dovada că cunoașterea este atât de mândră este întotdeauna violența, constrângerea Ceea ce mi s-a dovedit este deja inevitabil pentru mine În percepția cognitivă a lucrurilor vizibile, în evidență, în gândirea discursivă, parcă, libertatea unei persoane se pierde, nu mai este necesară După părerea mea, legile gândirii logice sunt rezultatul căderii noastre strămoși ) Dar nu numai gândirea noastră a fost afectată de căderea omului, natura însăși sau ființa concretă, după N A dominatoarea necesitate naturală , spațialitate și temporalitate, închidează ființa cunoaștetoare în temnița categoriilor" ) Astfel, conform acestei construcții, rezultă că "logica este o adaptare a gândirii la ființă", că "legile logicii sunt o boală a ființei, provocând în gândire o incapacitate de a conține completitudine", că, într-un cuvânt, "defectele științei nu sunt în știința însăși, ci în obiectul ei"*) Pentru a înțelege mai bine acest punct de vedere, vom da o opinie mai detaliată N A Berdyaev despre realitatea reală în care trăim și care este subiectul științei El susține că "într-unul din momentele dialecticii mistice, în momentul conflictului dintre Creator și creație, îmbolnăvindu-se de o boală gravă, care are propriul curs succesiv, deja cronologic Ibid , p ) miercuri ibid , p și urm , bine, , ) Ibid , p ) Ibid , p și Biblioteca "Runivers" B KISTIAKOVSKI polițiști Această boală s-a exprimat în primul rând prin faptul că totul a devenit temporar, adică dispariția și răsăritul, moartea și nașterea; totul a devenit spațial și înstrăinat în părțile sale, înghesuit și îndepărtat, necesitând în același timp să îmbrățișeze plenitudinea ființei; devenit material, adică nevoie subordonată grea; totul a devenit limitat și relativ; a treia a devenit exclusă, nimic nu mai poate fi combinația dintre A și nu-A, ființa a devenit nesimțit de logică" x) N A Berdyaev opune credința cunoștințelor științifice limitate și relative, care nu cunoaște decât ființe "bolnave", "fără sens de logică" În cuvintele sale, "cunoașterea este obligatorie, credința este gratuită"; "cunoașterea este violentă și sigură, credința este liberă și periculoasă"?) El caracterizează credința nu numai ca ceva incomensurabil cu cunoștințele științifice, ci și ca ceva direct opus a tot ceea ce este rezonabil, semnificativ, logic Așadar, susține că "în îndrăzneala credinței, o persoană, parcă, se aruncă într-un abis, riscă fie să-și rupă capul, fie să câștige totul Într-un act de credință, într-o hotărâre puternică de a crede, o persoană stă mereu pe marginea prăpastiei Credința nu cunoaște garanții, iar cererea de garanții de la credință relevă incapacitatea de a pătrunde în misterul credinței În lipsa garanțiilor, în absența constrângerii probatorii, riscul și pericolul credinței, și în aceasta constă captivarea și isprava credinței " ) Dar, pe de altă parte, după N A Berdyaev, prin credință, cunoașterea adevărată se obţine pătrunzând în însăşi esenţa Ibid , p , cf pagina ) Ibid , p și ) Ibid , p și Biblioteca "Runivers" PROBLEMA ŞI OBIECTIVUL CUNOAŞTERII SOCIALE ŞI ŞTIINŢIFICE cel mai înalt şi complet, viziunea a tot, infinitul "x) Este clar că adevărul înţeles de credinţă nu este deloc cel care este cunoscut prin cunoaşterea ştiinţifică În acest caz, "adevărul nu este o valoare abstractă; valoarea unei

judecăți Adevărul este obiectiv, el trăiește, adevărul este o ființă, o ființă" ) Întreaga construcție nu este altceva decât o nouă variație pe tema credo, quia absurdum est - o cred, pentru că nu are sens Fără îndoială, misticii noștri se întorc la Tertulian, căruia îi aparține această zicală, și încep să predice neotertulianismul Motivul pentru aceasta este că, deși mărturisesc că au autonomia fiecăruia dintre cele două domenii, atât credința, cât și cunoașterea științifică, în realitate ei fac din credința religioasă judecătorul cunoașterii științifice și supun credința cunoașterii științifice Adevărat, în acest din urmă caz, cunoștințele științifice servesc nu ca măsură pozitivă, ci ca măsură negativă; demnitatea credinței se vede în faptul că învățăturile ei se opune direct și necondiționat adevărurilor științifice Dar dacă este adevărat că obiectele de credință sunt de neînțeles și învățăturile sale de nedemonstrat, atunci este complet neadevărat că ar trebui crezute pentru că, din punct de vedere științific, ele reprezintă un nonsens Este absolut imposibil să construim un silogism în acest fel și să tragi concluzia pe care a făcut-o Tertulian și pe care neotertulienii noștri o repetă după el Dimpotrivă, trebuie admis că credința este incomparabilă și incomensurabilă cu cunoștințele științifice în orice privință, nici direct, nici invers Dacă greșesc cei care neagă credința pentru că nu poate fi împăcată cu cunoștințele științifice, atunci nu mai puțin greșeală este făcută de cei care văd dovezi ale imuabilității credinței în faptul că ea este în orice contrară adevărului rezonabil ^ Ibid , p ) Ibid , p Biblioteca Runiverse B KISTYAKOWSKII De asemenea, este greșit să evaluăm cunoștințele științifice comparându-le cu credința religioasă Obligativitatea generală a adevărului științific nu poate fi caracterizată drept constrângere, opunându-l percepției libere a credinței În actul intelectual care duce la cunoaşterea adevărului, există şi libertatea de alegere; oricine are voie să greşească sau să se agațe de vechile prejudecăți; pe de altă parte, descoperirea unui nou adevăr necesită o mare putere de înțelegere mentală; și numai adevărurile științifice deja stabilite ar trebui să fie percepute de orice conștiință normală Cu atât mai puțin înaintea limitărilor cunoașterii științifice, a condiționalității acesteia prin categoriile de general și particular sau singular, necesar și accidental, propriu și impropriu etc , credința poate fi pusă ca exemplu de cunoaștere completă și perfectă Cine se poate îndoi că subiectul credinței conține și mai multe mistere decât subiectul științei? Misterul este în primul rând lotul credinței Prin urmare, în orice caz, nu prin comparație cu credința, limitările cunoașterii științifice și natura acesteia pot fi clarificate Această latură a cunoașterii științifice se pretează la iluminarea corectă numai atunci când cunoașterea științifică este comparată cu idealul epistemologic al cunoașterii divine Numai conștiința divină îmbrățișează totul deodată și nu gândește, operând cu părți, doar ea pătrunde în însăși esența lucrurilor și nu are nevoie de categoriile de general, necesar, datorat etc , doar ea cuprinde începutul și sfârșitul tuturor, în cele din urmă, doar că este necondiționat obiectiv, adică cunoașterea și ființa sunt identice pentru el Credința, desigur, nu va oferi o astfel de cunoaștere Astfel, în toată această construcție, există doar nemulțumire față de cunoștințele științifice, dar îi lipsește o înțelegere a adevăratului său sens Chiar și din punct de vedere psihologic, atât cunoașterea, cât și credința sunt conturate incorect de către el Aici avem doar un simptom al criticii științifice Biblioteca "Runivers" PROBLEMA ŞI OBIECTIVUL CUNOAŞTERII SOCIALE ŞI ŞTIINŢIFICE teză, dar nu există nici

măcar o formulare corectă în ce constă Nu poate fi trecut însă cu vederea că chiar și printre misticii noștri există o diferențiere mai clară între reprezentanții diverselor tendințe și, odată cu aceasta, posibilitatea de dezvoltare pentru unii dintre ei într-o altă direcție, mai favorabilă științei Un fenomen extrem de încurajator în acest sens este cartea recent publicată a lui S N Bulgakov "Filosofia economiei" În ea, autorul face o întorsătură decisivă către recunoașterea autonomiei filosofiei în raport cu religia, și în acest fel el, așa cum este au fost, revine la punctul de plecare al dezvoltării sale științifice, deși într-un mod diferit și fără a abandona viziunea sa religios-filosofică comună dobândită cândva asupra lumii Din păcate, recunoașterea unei semnificații autonome pentru Filosofie nu este completată în această carte, așa cum vom vedea mai jos, de recunoașterea unei semnificații autonome pentru știință în raport cu filozofia În plus, autonomia filosofiei pentru S N Bulgakov este mai degrabă o tendință de gândire binecunoscută decât o bază necesară pentru filosofare, întrucât punctul de vedere monist primordial pe care se află nu permite o justificare completă a autonomiei vreunuia dintre zonele spiritului uman Numai un pluralism decisiv, atât metodologic, cât şi mai ales epistemologic, poate asigura premisele teoretice necesare pentru fundamentarea autonomiei fiecăreia dintre manifestările spiritului uman; un asemenea pluralism nu exclude, desigur, monismul în sinteza finală Dar toate acestea și remarcile critice ulterioare nu se referă la semnificația științifică generală a cărții lui S N Bulgakov În tot spiritul său, este fără îndoială științific și nu extraștiințific, ca și cartea lui N A Berdyaev *) Serghei Bulgakov Filosofia economiei Editor de carte "Drum" Moscova  B KISTYAKOVSKII III Criza științifică se manifestă cel mai clar în domeniul cunoașterii socio-științifice, care ne prezintă aici un interes deosebit, întrucât ne vom ocupa de logica și metodologia ei Nemulțumirea față de cunoștințele socio-științifice este o consecință a lipsei totale de încredere în fiabilitatea lor În acest domeniu, de parcă nu există nimic obiectiv, ferm stabilit, dovedit irefutat S-ar putea crede că toate cunoștințele sociale și științifice constă într-o serie de opinii, teorii și construcții contradictorii Rămâne la latitudinea fiecăruia, după gustul lui, să aleagă dintre ei pe cele care îi plac cel mai mult Se pare că nu există un criteriu general și obiectiv pentru a prefera o teorie sau cealaltă Mulți chiar susțin direct că trebuie să alegeți pentru sine un fel de ideal social și, în conformitate cu acesta, să rezolve toate întrebările sociale și științifice În cel mai bun caz, se propune să se aleagă idealurile de grup sau idealurile majorității Dar în conformitate cu aceasta, este adesea exprimată în mod direct opinia că nu numai că nu există, dar nu pot exista adevăruri obiective în științele sociale, ci doar adevăruri de grup și de clasă există În cele din urmă, ei ajung chiar până la clasificarea adevărurilor social-științifice în funcție de grupurile sociale ale căror interese le reflectă și vorbesc despre științe burgheze și proletare, despre puncte de vedere burgheze și proletare Această dispoziție decadentă în științele sociale a venit după o perioadă de mare ascensiune în acest domeniu al cunoașterii Până relativ recent, părea că științele sociale s-au îmbarcat pe calea cuceririlor durabile și de netăgăduit Creșterea dezvoltării cunoștințelor sociale și științifice a început să se manifeste de la mijlocul secolului trecut La început a fost influențat decisiv de progresul științelor naturii; în special, părea că noi descoperiri și noi  PROBLEMA ŞI OBIECTIVUL CUNOAŞTERII SOCIALE ŞI

ŞTIINŢIFICE Teoriile biologiei ajută la înțelegerea fenomenelor sociale și pot oferi o bază științifică pentru studiul și dezvoltarea lor În lumea socială, ei nu numai că au descoperit lupta pentru existență, selecția naturală, victoria și experiența celui mai puternic, adaptarea etc , dar credeau și că aceste principii determină toată viața socială și toată dezvoltarea socială Susținătorii acestei tendințe au susținut că au descoperit în sfârșit metode științifice naturale pentru studierea fenomenelor sociale În realitate, aceasta nu a fost descoperirea unor noi metode cu adevărat științifice în studiul fenomenelor sociale, ci mai degrabă un transfer grosier și primitiv de concepte dezvoltate într-un domeniu științific în altul, câmp străin, adică transferul conceptelor de științe naturale în științe sociale Această direcție și-a găsit desăvârșirea în teoria organică a societății Susținătorii teoriei organice a societății au crezut că, dacă ar fi posibil să se demonstreze că societatea este un organism, atunci științele sociale ar duce la rezultate la fel de precise și de încredere precum știința naturii Dar nici măcar ei nu au îndrăznit să identifice pur și simplu conceptele de societate și organism și au făcut doar o analogie între ele Desigur, toate aceste încercări de a apropia conceptul de societate de conceptul de organism s-au soldat cu eșec Acum nu există aproape niciun interes pentru aceste teorii Cu toate acestea, această tendință științifică în sine este încă departe de a fi respinsă și supraviețuită Adevărat, oamenii de știință serioși au refuzat transferul brut al conceptelor științifice naturale către științele sociale Dar multe concepte de științe naturale continuă să exercite o influență ilegitimă din punct de vedere metodologic asupra formării conceptelor social-științifice În mod similar, explicația cauzală a fenomenelor sociale este adesea înțeleasă greșit, și uneori chiar confundată cu stabilirea unor cauze "naturale" ale procesului social Semnificația acestor abateri metodologice sau efecte necuvenite ale științelor naturii asupra științelor sociale poate fi Întrebări de filosofie, KN II Biblioteca "Runivers" B KISTIAKOVSKI clarificat numai în legătură cu studiul problemei formării conceptelor sociale și științifice, precum și atunci când se analizează problema aplicării explicației cauzale la științele sociale Aproximativ concomitent cu această direcție, la mijlocul secolului trecut, s-a făcut o altă încercare de a oferi o explicație științifică și sistematică a fenomenelor sociale - materialismul economic Cu toate acestea, materialismul economic a primit răspândire și recunoaștere abia în ultimul sfert al secolului al XIX-lea Din punct de vedere metodologic, materialismul economic este incomparabil mai înalt decât direcția naturalistă în studiul fenomenelor sociale El caută din adâncurile cunoștințelor sociale și științifice să construiască o explicație a procesului social și a dezvoltării sociale Conceptele de bază ale materialismului economic sunt preluate din economia politică și, astfel, operează în primul rând cu concepte social-științifice În general, reprezintă o construcție pur socială și științifică Numai în câteva cazuri conceptele științifice naturale joacă un rol impropriu, metodologic nejustificat în ele Aceste avantaje formal-logice și metodologice ale materialismului economic sunt completate de avantajele de natură obiectivă A atras atenția asupra multor fenomene și relații sociale care nu fuseseră observate înainte Datorită acoperirii sale, aceste fenomene au apărut în fața ochilor cercetătorilor științifici ca adevărate descoperiri Având în vedere acest lucru, este de înțeles de ce a durat atât de mult până când materialismul economic să cucerească o masă de adepți, iar mulți erau convinși de adevărul său științific

necondiționat Dar acum această teorie trece printr-o criză severă și se apropie de declinul complet Nu ne putem opri aici asupra modului în care este înțeles acum de către reprezentanții partidelor socialiste Să subliniem doar că în aceste cercuri ea a dobândit destul de mult  un alt sens decât avea înainte În timp ce anterior se credea că materialismul economic este o teorie științifică obiectivă a dezvoltării sociale, al cărui adevăr va trebui să-l recunoască orice cercetător imparțial care dorește să se familiarizeze cu el cu bună-credință, acum este deja afirmat direct că materialismul economic aparține categoria de clasă, proletar adevărat și deci numai cel care adoptă punctul de vedere de clasă al proletariatului o poate asimila și înțelege corect Astfel, pentru aceste cercuri, materialismul economic a devenit un sistem de raționament, presupus să le justifice credința în realizarea idealului lor Iar credința și apologetica ei, indiferent de conținutul acestei credințe, fie că este credința în împărăția cerurilor, fie într-un paradis pământesc, nu este supusă discuțiilor și evaluării din partea cunoașterii științifice Dar chiar și în cercurile științifice, semnificația materialismului economic este acum evaluată cu totul altfel decât înainte În acest sens, ne interesează în mod deosebit judecăţile lui W Sombart, unul dintre cei mai importanţi apărători academicieni ai construcţiilor teoretice ale lui K Marx În articolele sale scrise cu ocazia împlinirii a douăzeci și cinci de ani de la moartea lui K Marx, pe care le-a publicat și într-o carte separată intitulată "Viața lui K Marx", el a încercat să determine care sunt construcțiile teoretice ale lui K Marx sunt din punctul de vedere al starii actuale a stiintelor sociale Concluziile la care a ajuns in acelasi timp sunt extrem de neasteptate Obiectiv la compararea legii acumularii plusvalorii formulata de K Marx cu legea chimica de ardere descoperită de Lavoisier, V Sombart spune: dacă vrei cu adevărat să evaluezi măreția lui K Marx din acest punct de vedere și să-l recunoști ca *  semnificație pentru știința socială numai în măsura în care a formulat legi invariabil valabile, atunci, desigur, ar trebui să ajungem la o cu totul altă concluzie decât pr Engels și anume că a făcut foarte puțin Căci ce lege, stabilită de K Marx, poate fi citată, pe care am recunoaște-o totuși drept corectă și acum, la fel ca, de exemplu, legea arderii?" *) Pentru a răspunde la această întrebare, W Sombart discută sensul a legilor stabilite de K Marx valorează, înțelegerea materialistă a istoriei și a dezvoltării sociale și constată că, în cel mai bun caz, acestea sunt doar principii euristice Dar el consideră că nu este nevoie ca K Marx să caute legi asemănătoare științelor naturale, deoarece științele sociale sunt incomparabile cu știința naturii el propriile sale cuvinte: "Obiec", spune el, "împotriva comparației dintre Lavoisier și Marx, nu atât pentru că conține o eroare în ceea ce privește obiectele de comparație, cât pentru că lipsește fundamental marca La urma urmei, nu este deloc potrivit să facem nicio comparație între științifică creația unui cercetător social și lucrările unui naturalist" * ) V Sombart își fundamentează viziunea despre opoziția completă a naturalului și a socialului științe, stabilindu-și propria înțelegere a naturii și sarcinilor fiecăreia dintre aceste două grupuri de științe În opinia sa, "cele două vaste domenii în care se destramă știința constau în studiul naturii și studiul omului; diferența dintre ele poate fi desemnată și ca studiul trupurilor și studiul sufletelor, deoarece prin studiul omului se înțelege, desigur, acele științe, al căror subiect este sufletul uman, în timp ce corpul uman nu este Werner

Soîiibart T)as Lebenswerk von Karl Marx, Jena , S ) Ibid , p Biblioteca Runiverse PROBLEMA ŞI OBIECTIVUL CUNOAŞTERII SOCIALE ŞI ŞTIINŢIFICE , fără îndoială, există un subiect de cercetare natural-științifică") *) Descriind fiecare dintre aceste Forme de cercetare, V Sombart susține că "a cunoaște natura înseamnă a o descrie, a reduce fenomenele observate la Formule, a ipostaza cauzele , despre esența căruia nu avem nimic A cunoaște o persoană și acțiunile sale înseamnă a explica, a interpreta pe baza experiențelor personale, a arăta temeiurile despre care extragem informații din noi înșine și pe care, prin urmare, le cunoaștem cu alte cuvinte, cunoașterea reală există doar în domeniul științelor umaniste, între timp ce ceea ce numim cunoașterea naturii nu este altceva decât descrierea fenomenelor, despre a căror legătură interioară nu știm nimic Totuși, ceea ce W Sombart numește cunoaștere reală are un caracter cu totul aparte și nu posedă acele trăsături pe care suntem obișnuiți să le apreciem în cunoașterea științifică Iată ce spune despre științe umaniste: "aici fiecare operă are un caracter personal, chiar dacă ar fi caracterul mediocrității, așa cum este cazul în cea mai mare parte Dar marile creații sunt opere eminamente personale, precum Moise de Michel Angelo și Fidelio de Beethoven Prin urmare, ele nu ocupă un loc în niciun rând printre alte achiziții științifice Ei stau singuri lângă ceilalți Ele o iau de la capăt și luminează o anumită zonă de cunoaștere Nu poate fi vorba de vreo acumulare de cunoștințe obiective, cu excepția materialului de fapt; nici nu se poate vorbi de dezvoltarea ulterioară a acestuia Istoria științei omului ni se pare altceva decât o colecție de personalități succesive și simultane Ibid , p ) Ibid , p Biblioteca Runiverse J B KISTIAKOVSKI creaturi, care apoi din când în când se cristalizează în anumite maniere numite "metode" și în jurul cărora se naște adesea o luptă de opinii destul de inutilă pe baza metodei pe care o vedem, între timp, este important doar ca cercetătorul să aibă ochi să vezi, urechi să audă și gură să vorbească bine" *) W Sombart ilustrează, de asemenea, înțelegerea sa asupra naturii științelor umaniste cu exemple În opinia sa, "nimeni, desigur, nu vrea să afirme că știința istoriei a făcut un pas înainte de la Tucidide la Tacit, la Macchi-avelli, la Momsen, că cunoștințele noastre despre viața popoarelor au "crescut" în trei mii de ani , fara a socoti fleacurile minore Sau nimeni nu va spune ca stiinta statului a inaintat in vreun fel de pe vremea lui Aristotel sau Montesquieu "* ) După ce a stabilit un astfel de criteriu pentru determinarea semnificației științelor sociale, W Sombart îl aplică apoi la evaluarea făcută de K Marx pentru cunoașterea lumii sociale El constată că din acest punct de vedere atât construcțiile politice și economice ale lui K Marx, cât și teoria materialismului economic sunt de cel mai mare interes În concluzie, el afirmă: "Să nu fie o singură propoziție teoretică din opera lui K Marx să nu reziste în curând criticii; totuși va sta în fața ochilor noștri, mare și sublim, iar frumusețea ei ne va face plăcere Căci ceea ce îl face măreț este manifestarea unică a unei personalități care se ridică deasupra tuturor standardelor normale, combinând viziunea clarvăzătoare cu puterea puternică a imaginii și căldura pasională a sufletului " ) *) Ibid , p ) Ibid , p" ) Ibid , p Biblioteca Runiverse PROBLEMA ŞI SARCINA CUNOAŞTERII ŞTIINŢIFICE SOCIALE Este imposibil să mergem mai departe în dizolvarea cunoștințelor socio-științifice în idei subiective, ceea ce a făcut W Sombart în definiția de mai sus a naturii acestor cunoștințe Așa cum pragmatiștii propovăduiesc acordarea subiectivismului de deplină acțiune și a tuturor drepturilor în cunoașterea științifică în general, tot așa în special teoria

cunoașterii sociale și științifice a lui W Sombart conduce în esență la stabilirea subiectivismului nelimitat în acest domeniu special al cunoașterii V Sombart recunoaște evident doar intuiția artistică și capacitatea artistică de reproducere ca singurele elemente obiective în cunoașterea socială și științifică Adevărat, el însuși doar sugerează că, în înțelegerea sa, esența cunoașterii sociale și științifice are un caracter artistic Este foarte posibil ca intuiția și darul reproducerii, care se ocupă de materialul social-științific, să nu coincidă prea bine cu intuiția și creativitatea pur artistică Dar au multe trăsături în comun, întrucât orice intuiție, indiferent sub ce formă și în ce zonă se manifestă, este întotdeauna inconștientă, indefinibilă și incomunicabilă Nu se poate învăța intuiția și darul reproducerii Este absolut imposibil să stabilești reguli și tehnici care să ajute să le folosești Este clar că în dezvoltarea istorică a omenirii nu ar putea exista nicio îmbunătățire și progres în ele Prin urmare, întrucât vom vedea în lucrările istorice și social-științifice doar intuiția și darul reproducerii, nu se poate vorbi de vreun progres în aceste domenii ale cunoașterii Din acest punct de vedere, în FILOZOFIE, și în matematică, și chiar în știința naturii, nu ar putea avea loc nici o îmbunătățire și progres Într-adevăr, în știința naturii, intuiția joacă un rol enorm, mai ales în descoperirea de noi adevăruri științifice; și aici este complet indefinibil, nu este supus unor reguli și nu poate fi asimilat în mod deliberat și sistematic,   Desigur, toate descoperirile științifice naturale, de exemplu, descoperirile lui Copernic, Kepler, Newton, Lavoisier etc , considerate procese de aflare a adevărului, au un caracter strict individual și personal De asemenea, exact modalitățile de a transfera aceste descoperiri altora, adică raportarea acestora de către autorii lor în acele sau alte eseuri și prezentarea dovezilor în favoarea lor sunt, de asemenea, întotdeauna complet individuale Dar aceste descoperiri în sine au o valoare obiectivă și, prin urmare, au devenit o proprietate științifică comună, iar metodele de fundamentare și demonstrare a lor au fost dezvoltate în conformitate cu regulile generale ale logicii și metodologiei În mod similar, lucrările socio-științifice ale lui Montesquieu, Rousseau, Comte, Marx și alții sunt cu siguranță individuale Dar în ele există multe și complet obiective elemente științifice Acestea din urmă ar trebui considerate nu numai ca intuiții intuitive strălucitoare, ci și dezvoltate în conformitate cu metodele obligatorii ale logicii și metodologiei Ignorarea sau chiar negarea de către W Sombart a elementelor obiective din cunoașterea socio-științifică este, fără îndoială, marea și semnificativă greșeală pe care o face în definirea sa a naturii acestor cunoștințe Dar tocmai posibilitatea unei greșeli atât de majore și semnificative din partea unuia dintre cei mai proeminenti reprezentanți contemporani ai științelor sociale este extrem de caracteristică, ca un indiciu al crizei profunde pe care o trăiesc acum aceste științe Așadar, ne confruntăm cu o criză științifică gravă și larg răspândită IV Dar oricât de puternică este această criză științifică, nu este atât de periculoasă pe cât ar părea la prima vedere În primul rând, el nu are absolut nimic de-a face cu știința naturală în sensul ei pur științific Scepticismul în acest domeniu este acum imposibil S-a răspândit   în antichitate și dominată pe scară largă în secolul al XVIII-lea, dar în prezent s-a retras în cele din urmă în trecut Realizările științelor naturii sunt atât de mari, atât de importante și atât de

incontestabile, încât nu poate avea loc o atitudine sceptică față de ele Prin urmare, criza modernă nu este atât pur științifică, cât epistemologică Exprimând acest lucru mai concret, noi, de exemplu, nu avem nicio îndoială cu privire la validitatea universală a legilor științelor naturale și ne putem baza în siguranță pe ele toate construcțiile și calculele noastre teoretice și practice Dar însuși conceptul de lege natural-științifică este departe de a fi clar și, cu atât mai mult, este contradictoriu în multe privințe Filosofii și epistemologii, analizându-ne cunoștințele, au ajuns la concluzia că elementele psihologice nu pot fi îndepărtate din ea, întrucât nici cea mai obiectivă cunoaștere științifică este o anumită experiență mentală Nici măcar sistemul științific și filozofic al lui G Cohen, care și-a propus sarcina specială de a construi cunoștințe științifice strict obiective, nu este complet lipsit de elemente psihologice ) Problema psihologismului tulbură conștiința științifică modernă Dar apare doar atunci când investigăm premisele cunoștințelor matematice și ale științelor naturale și dorim să le aducem într-un întreg sistem Prin urmare, numai filozofii sunt conștienți de asta, ei trag un semnal de alarmă și trezesc alarma Desigur, această anxietate își face treaba utilă, deoarece chiar dacă problema psihologismului nu este complet rezolvată teoretic, atunci trebuie eliminată cel puțin practic Dar oamenii de știință natural își pot continua cu calm munca pur științifică și își pot produce descoperirile fără a atinge această problemă și problema premiselor epistemologice ale științei naturale în general !) Mier B Yakovenko Filosofia teoretică a lui Hermann Cohen "Siglă* Cartea I, p și urm   O situație cu totul diferită pe care o observăm în științele sociale Aici, așa cum vedem în exemplul lui W Sombart, întâlnim o negare a posibilității cunoștințelor științifice cele mai obiective în acest domeniu În consecință, aceasta nu este doar o criză epistemologică, ci și o criză pur științifică, constând în deplină incertitudine cu privire la semnificația obiectivă a rezultatelor cercetării științifice sociale Totuși, dacă ne lămurim singuri care sunt cauzele care influențează instabilitatea cunoștințelor socio-științifice, vom vedea că obiectivitatea acestor cunoștințe este mult mai garantată decât pare la prima vedere Există două motive pentru acestea Primul motiv este că știința socială nu a devenit încă izolată și emancipată de filosofia socială Al doilea motiv al incertitudinii în obiectivitatea cunoașterii științifice sociale constă în dominația în științele sociale a unui tip cu totul special de psihologie În ceea ce privește dependența științelor sociale de filosofia socială, știința socială se află acum în aproximativ aceeași poziție cu cea a științelor naturale la începutul secolului al XIX-lea, când filosofia naturii o domina Adevărat, problema eliberării științei sociale de filosofia socială este mult mai dificilă decât problema eliberării științei naturale de filosofia naturală Aici această fuziune pare mai naturală și mai legitimă Științele sociale se ocupă de om nu numai ca produs al naturii, ci și ca produs al culturii; ei investighează și fenomenele rezultate din aspirațiile spirituale ale unei persoane, capacitatea sa de a evalua, idealurile sale Toată această activitate spirituală a omului în sine, fără îndoială, este subiectul filosofiei, chiar științifice Desigur, rezultatele sale trebuie, de asemenea, să fie parțial supuse cercetării filozofice, iar acest lucru duce la faptul că nu se face nicio distincție între știința socială și filosofia socială Chiar și pozitiviștii   direcții personale, în ciuda

faptului că, în înțelegerea lor, filosofia nu se deosebește de concluziile cele mai generalizate ale științei, realizează această fuziune a științei sociale cu filosofia socială Ea pătrunde în sistemul social al lui Comte, stă la baza construcțiilor sociologilor-naturaliști și, în sfârșit, într-o formă deosebit de frapantă, este realizată de materialismul economic Cei mai predispuși la această fuziune a științei sociale cu filosofia socială sunt filozofii idealiști, în special cei care nu sunt suficient de critici față de construcțiile lor pur științifice Deci, este fundamental apărat de R Stammler și întruchipat în întregul său sistem, deși el poate găsi și enunțuri opuse O expresie extrem de vie a acesteia este cartea mai sus amintită a lui S ti Bulgakov "Filosofia economiei" În primul rând, nu este o "filozofie a economiei", ci "o filozofie a activității culturale a omului" Întrucât, în întreaga carte a lui S N Bulgakov, principiul cultural și creativ, în opinia noastră, este complet incorect înlocuit de principiul economic, partea filozofică a cărții a luat forma ca și cum ar avea o relație mai strânsă cu știința socială decât aceasta corespunde fondului cauzei Pe de altă parte, partea socială și științifică a cărții lui S N Bulgakov este prea scurtă, schematică și rezumată În plus, elementele cunoștințelor științifice sunt mai avansate în ea, mărturisind mai degrabă slăbiciunea și valoarea scăzută decât proprietățile sale opuse Desigur, S N Bulgakov nu amestecă filosofia socială cu știința socială; le distinge strict Dar, în același timp, le contopește într-o singură cunoaștere și, în același timp, filosofia socială primește partea leului, iar știința socială trebuie să se mulțumească doar cu firimituri Desigur, nu se poate nega utilitatea științifică a unor astfel de construcții Fapte neîndoielnice mărturisesc, de exemplu, că sistemul social al lui R Stam-  Mlera, în ciuda tuturor inconsecvenței ei, a dat impuls multor studii și a atras atenția asupra aspectelor problemei care fuseseră anterior ignorate Mai ales o mulțime de gânduri proaspete, vii și stimulatoare sunt, de asemenea, conținute în cartea lui S N Bulgakov Dar toate acestea nu scot științele sociale din starea paralitică în care se află Pentru a opri criza trăită de științele sociale, sclavia lor față de filosofia socială trebuie mai întâi distrusă Științele sociale trebuie conduse pe drumul larg al cunoașterii pur științifice, de-a lungul căruia științele naturii au avansat de mult Pentru a face acest lucru, în primul rând, ele trebuie delimitate de filosofia socială, la fel cum științele naturii sunt delimitate de filosofia naturii Este probabil ca aici această graniță să treacă pe o altă linie decât acolo; se poate foarte bine ca științele sociale, ca atare, să rămână cu un domeniu mai restrâns decât domeniul corespunzător al științelor naturale Dar această zonă încă există Și este extrem de important să o aprobăm ca o știință adevărată, și nu ca o simplă colecție de materiale și opinii A doua cauză a crizei pur științifice pe care o trăiesc științele sociale este mai puțin esențială și mai trecătoare Ea constă, după cum sa menționat mai sus, în dominația psihologismului în științele sociale Aici problema psihologismului este și ea complicată Nu numai cunoașterea socială în sine, ca orice cunoaștere, este psihologică, ci și obiectul ei, omul, este înțeles aici în primul rând ca ființă psihică Prin urmare, a apărut presupunerea că tot materialul științelor sociale este conținut în procese mentale sau ar trebui redus la acestea Germenul acestui psihologism social-științific s-a reflectat deja în direcția științifică germană, care și-a pus ca sarcină studiul "psihologiei populare" 

SOCIALE ŞI ŞTIINŢIFICE (Võ) kerpsychologie), și creat la un moment dat de Lazar-som și Steinthal Apoi, fără îndoială, filozoful W Wundt i-a fost vestitorul, deși nu a mers atât de departe decât susținătorii săi contemporani, care în cele mai multe cazuri nu se recunosc ca adepți ai lui W Wundt Fascinația pentru psihologismul social-științific a fost foarte mare în ultima vreme Un produs extrem de izbitor al acestui entuziasm este construcția teoretică de mai sus a lui W Sombart La noi, acest psihologism în expresiile sale cele mai extreme este realizat de L I Petrazhitsky În sine, psihologismul nu ar reprezenta un pericol pentru stabilirea obiectivismului cunoașterii științifice sociale Ar fi o direcție științifică binecunoscută, poate mai ales unilaterală, alături de altele Desigur, eliminarea tuturor elementelor material-substanțiale din științele sociale îi privează de stabilitate Dar principalul pericol al psihologismului pentru științele sociale constă în apropierea psihologiei de filozofie Mai mult decât atât, psihologismul duce la cea mai proastă formă de filozofie, și anume la solipsism Cu toate acestea, psihologismul poate fi foarte ușor depășit în științele sociale Pentru aceasta este necesară doar o analiză mai amănunțită și mai imparțială a fenomenelor sociale care nu pot fi reduse la procese psihologice În paralel cu aceasta, este necesar să se stabilească mai precis ce poate oferi atât psihologia teoretică, cât și cea descriptivă pentru cunoașterea fenomenelor sociale v Științele sociale pot fi afirmate ca cunoștințe științifice obiective numai atunci când le este recunoscută adevărata natură logică și metodologică Această natură logică și metodologică a științelor sociale nu este ceva ce trebuie re- Biblioteca "Runivers" B KISTIAKOVSKI acoperite, inventate sau decretate de științele sociale, dar ceea ce este deja în ele Ca în toate investigațiile logice și metodologice, trebuie să se pornească de la starea actuală a științei, așa că în acest caz, punctul de plecare ar trebui să fie cunoștințele teoretice care au fost deja acumulate în științele sociale Dar aceste cunoștințe teoretice trebuie supuse unei critici și analize stricte Efectuarea acestei critici și analize a teoriilor social-științifice deja dezvoltate este posibilă numai prin examinarea metodelor de gândire utilizate în construcția lor Cel mai bun mod de a investiga ce metode de gândire sunt și ar trebui folosite în științele sociale este de a distribui toate întrebările implicate într-un număr mic de probleme de bază Există trei astfel de probleme principale ale logicii și metodologiei științelor sociale În primul rând, este vorba despre modul de formare a conceptelor sociale și științifice Această întrebare nu poate fi redusă la relația dintre general și particular în cunoașterea social-științifică, la care se reduce de obicei sensul conceptelor Proprietatea materialului social-științific este de așa natură încât principala întrebare în formarea conceptelor este obținerea acelor elemente cele mai simple din care ar trebui să conțină conceptele Fiecare concept este format din semne, iar semnele trebuie să fie cel puțin relativ simple Dar subiectele cercetării științifice sociale sunt extrem de complexe și diverse Sarcina logică și metodologică este tocmai de a arăta cum se obțin acele semne cele mai simple ale fenomenelor sociale, care pot fi combinate în concepte cu adevărat științifice Din acest punct de vedere, cele mai elementare concepte social-științifice ar trebui analizate critic în primul rând Acestea sunt conceptele de societate, stat, drept, economie etc Biblioteca Runiverse PROBLEMA ŞI SARCINA CUNOAŞTERII ŞTIINŢIFICE SOCIALE A doua problemă principală în logica și metodologia științelor sociale este întrebarea cât de aplicabilă este explicația cauzală fenomenelor sociale Cu alte cuvinte, în ce forme și

tipuri pot servi relațiile cauzale pentru înțelegerea succesiunii fenomenelor sociale? Desigur, întrebările despre cauzalitate și regularitate, despre ambiguitatea cauzelor etc , capătă o semnificație aparte atunci când sunt aplicate materialului științific social Dar de interes deosebit este aici problema definirii granițelor dintre stabilirea, pe de o parte, a relațiilor cauzale individuale și, pe de altă parte, a relațiilor cauzale individuale În sfârșit, a treia problemă socio-științifică logică și metodologică este de a determina rolul și semnificația normelor în viața socială Că normele într-un anumit fel modelează viața socială este dincolo de orice îndoială Dar care este efectul lor asupra grupărilor sociale și în ce relație este acest efect cu efectul relațiilor cauzale, aceste întrebări trebuie analizate logic și metodologic În legătură cu problema rolului normelor în viața socială, este necesar să se abordeze problema evaluărilor și semnificația scopurilor pentru unul sau altul curs al procesului social Toate celelalte întrebări ale logicii și metodologiei științelor sociale, într-un fel sau altul, sunt incluse în aceste trei probleme logice și metodologice de bază Primele două dintre ele trebuie puse și decise destul de independent de filosofia socială Dimpotrivă, acestea sunt probleme generale pentru științele sociale și naturale În fiecare dintre aceste domenii științifice, ele dobândesc doar o modificare specială Doar a treia problemă necesită o considerație socio-filozofică O înțelegere cuprinzătoare a tehnicilor și mijloacelor logice și metodologice la dispoziția socialului * Biblioteca "Runivers" B KISTIAKOVSKI științele științifice, vor duce, fără îndoială, la aprobarea obiectivității științifice a cunoștințelor pe care le oferă Aceasta este calea care duce la conștiința de sine a științei Iar conștiința de sine, nu numai în oameni, ci și în științe, contribuie la respectul lor de sine Atunci va înceta și dependența sclavă a științei sociale de filosofia socială B Kistyakovsky Biblioteca "Runivers" Despre solipsism extrem (Pentru a ÎNȚELEGE CONCEPTUL DE DARE ) eu Solipsism și filozofie modernă Dacă mi s-ar cere să caracterizez cât mai pe scurt posibil ultimele eforturi ale filosofiei, le-aș numi lupta împotriva solipsismului Această luptă începe în toate colțurile Din toate părțile auzim reproșuri că realitatea, în mâinile epistemologilor, se transformă într-un fel de vis Astfel de reproșuri în raport cu filosofia critică au devenit deosebit de frecvente Se vede direct în ea un solipsism deghizat Ei spun că în învățăturile kantiene, cea mai cunoscută realitate a fost în cele din urmă distrusă, ca să spunem așa, și au rămas doar gânduri despre ea, idei despre ea Într-adevăr, pentru un critic adevărat, existența lucrurilor din afara mea și existența altor oameni în afară de mine sunt la fel de nedemonstrabile Pentru critic, singura realitate incontestabilă este el însuși, și chiar și atunci nu ca ființă reală, ci pur și simplu ca unitate de conștiință, ca subiect transcendental necorporal Adevărat, acesta nu este solipsism dogmatic, pentru că nu afirmă în mod serios că nu există nimic în afară de mine Dimpotrivă, el insistă cu încăpățânare că credința în existența lumii este la fel de nedemonstrabilă și de necontestat Dar între această lume și cunoaștere, conform învățăturilor criticii, se deschide un abis absolut de netrecut Chiar dacă realitatea există, totuși nu este posibil niciun contact între ea și ima Și tot ceea ce găsesc în experiența mea nu sunt entități reale, ci doar visuri la astfel de entități Deci, dacă nu unul Întrebări de filosofie, KN I Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH singurătatea "eu-ului", apoi izolarea lui de univers, singurătatea sa deplină în sine sunt într-adevăr proclamate de critică, iar această direcție filozofică, de fapt,

merită numele - doctrina singurătății "eu-ului" ( soins ipse) Această stare de lucruri pare atât de insuportabilă unor gânditori, încât sunt mai gata să abandoneze complet teoria cunoașterii decât să admită, împreună cu fondatorii ei, că fiecare știință a lumii este în mod propriu o știință a fantomelor Să lăsăm deocamdată deocamdată validitatea filozofică a acestor plângeri Să observăm doar că ele coincid complet cu tendința generală a vieții spirituale contemporane Setea de realitatea reală, un fel de luptă cu solipsismul, se manifestă în mai multe filozofii Este curios, de exemplu, să urmărim ce a devenit impresionismul în artă, acest solipsism estetic Nu cu mult timp în urmă a domnit neîmpărțit Singurul obiect al artistului a fost starea lui personală Nici măcar nu au înțeles întrebarea dacă alte obiecte sunt posibile Era considerată, parcă, o axiomă artistică pe care artistul se înfățișează în mod decisiv întotdeauna și peste tot Astăzi, cu o rapiditate surprinzătoare, se face o întorsătură spre realism În primul rând, căpăstrul stilului s-a impus capriciilor personale Dar stilul nu este un capriciu subiectiv, ci își are rădăcinile în realitate Depinde, desigur, de artist care elemente ale realității, ce aspecte ale lumii reale îl lovesc în mod deosebit în suflet și, prin urmare, îi determină stilul Un parc, de exemplu, poate da impresia unui Versailles din secolul al XVIII-lea, a unui peisaj olandez din secolul al XVII-lea sau a unui tablou Becklin din secolul al XIX-lea Dar elementele pentru toate aceste impresii trebuie să fie cu adevărat și cu adevărat în lucrul descris Artistul, în crearea propriului stil, trebuie să se supună realității - desigur, nu în sensul copierii, așa cum credeau odată naturaliștii, ci în sensul ascultării sensibile și atente a sugestiilor venite din natură Altfel, el ne va oferi nu un stil, ci un manierism gol și fără sens Odată cu triumful stilului, atingerea triumfului stilizării (amintiți-vă de moda secolului al XVIII-lea!) Vechile tradiții realiste încep din nou să curgă în opera noastră contemporană Chiar și poreclele sub care Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM apar noi învățături estetice, mărturisesc o astfel de întorsătură În loc de impresionism recent, iluzionism, auzim despre realism mistic, naturism etc Arta se întoarce la Goethe, la acest mare realist, care a predat despre viața lucrurilor și a considerat sarcina artistului de a contempla această viață vie O încercare similară pentru realism se vede în căutările religioase Aici este deosebit de caracteristică dorința de a aduce obiectul teologic mai aproape de viața umană reală Răposatul Iacov, de exemplu, a mers atât de departe în realismul său religios, încât să recunoască intervenția directă a puterii divine în viața umană și chiar în fenomenele naturii În Aiken și în teologia protestantă, există în mod clar dorința de a stabili o legătură reală între lumea divină și cea pământească, între, pentru a o exprima în termeni kantieni, fenomene și lucrul în sine Aici, în Rusia, profesorul Tarev al Academiei Teologice din Moscova, într-o minunată lucrare în patru volume despre fundamentele creștinismului, contestând dreptul religiei de a conduce în politică și știință, insistă în același timp energic asupra relației directe și vii dintre sufletul uman la principiul divin Dacă mai devreme, și mai ales în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, gândirea religios-filosofică s-a oprit mai ales de bunăvoie asupra opoziției dintre om și Dumnezeu, asupra abisului care separă personalitatea de Divinitatea suprapersonală, extrapersonală, atunci acum avem observa altceva: plonjând în viața religioasă, individul nu numai că nu se renunță la el însuși, așa cum a fost cazul Spinoza, Hegel și chiar mai devreme cu neoplatoniștii, dar tocmai în viața religioasă, în comuniune cu Dumnezeu, speră și visează

să-și atingă înflorirea deplină Ea nu se mai consideră o fantomă sau o amăgire care trebuie aruncată înainte de a ajunge la absolut - se străduiește, urcându-se la Dumnezeu, să-și păstreze deplina realitate empirică Nu degeaba chiar și ideea învierii în trup începe din nou să dobândească o putere profundă asupra minții, ca cel mai înalt simbol al realismului religios, recunoscând realitatea universului, până la materia neînsuflețită Este destul de firesc ca aceasta este o tendinta pentru care realitatea lucrurilor nu este nici macar o convingere teoretica, ci o relativitate Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH un postulat ipotetic sau moral - nu poate fi simpatic cu viziunea kantiană asupra lumii, conform căreia atât universul este o fantomă, cât și sufletul uman este o fantomă Aici, în esență, nu există nici măcar un dezacord filozofic, dar, ca întotdeauna cu un punct de cotitură în viziunea asupra lumii, există o diferență în cele mai profunde aprecieri Pentru gânditorii secolului XλTII, orice, în general, viața personală este ceva complet secundar Nu e de mirare că sunt astfel de intelectuali în psihologie Și nu degeaba predecesorul lor singuratic a pus dragostea intelectuală a lui Dumnezeu în fruntea virtuților Aceasta înseamnă că durerea și dulceața ființei nu au nicio valoare în comparație cu contemplarea cognitivă asociată cu respingerea vieții Așa este vârsta, așa este psihologia Nu este de mirare că lucrurile în sine, la care ne este interzis accesul, ar putea părea în această perioadă grea un substitut acceptabil al realității Propunerea că lumea este o fantomă și sufletul uman o fantomă este, de fapt, o privire indiferentă sau disprețuitoare la bucuriile și necazurile unei persoane traduse în limbajul filosofiei, care în niciun fel nu poate afecta sau interfera cu demnitatea a unui principiu impersonal, chiar armonia universală a lui Leibniz Însuși optimismul secolului, exprimat, de exemplu, de Leibniz, izvorăște din indiferența față de viață, din fluența și răceala privirii cu care sunt obișnuiți să o arunce Deci se poate spune cu un anumit drept că universul a fost mai întâi simțit ca o fantomă, apoi a fost înțeles ca o fantomă Acum se întâmplă contrariul Universul și existența omului încep să fie resimțite ca o realitate De aici provine ontologismul recent reînviat Bineînțeles, acest lucru încă nu-și fundamentează deloc corectitudinea teoretică Poate că se poate spune chiar că acolo unde este, a apărut ca o teorie, și nu doar ca un program și o stare de spirit, acolo a avut categoric ghinion Dar toate aceste eșecuri teoretice nu pot înlătura faptul că nevoia de realism este în creștere, că tendințele puternic anti-realiste care predomină acum în filozofie nu se înțeleg bine cu conștiința modernă, în special în religie și artă, și că, prin urmare, este destul de oportun a supune problema realismului unei revizuiri filozofice Biblioteca "Runivers" despre solipsism extrem Dar chestiunea legitimității realismului coincide în întregime cu întrebarea: este posibil să depășim solipsismul? Este o persoană singură în "eu" său sau, cunoscând realitatea, intră astfel în contact cu ea? Toate cunoștințele noastre sunt subiective sau unele dintre ele sunt transsubiective, adică ajunge la fapte dincolo de ego? O examinare a tuturor acestor întrebări este de neconceput fără informații preliminare, ceea ce înțelegem prin fapte Într-adevăr, aceasta este particularitatea solipsismului, că faptul, în opinia sa, este doar un "eu", sau, mai precis, suma stărilor de conștiință Ființa lumii transsubiective nu este un fapt, ci un gând Ea, după cum spun criticii, nu este dată nouă, ci doar gândită de noi Este evident că aceste teorii solipsiste pornesc de la un concept bine definit de dăruire și fapt Și iată întrebarea: este acest concept adevărat sau necesită modificări? II Ce înțelegem prin dat? Conceptele

despre ceea ce este dat, ceea ce este prezent imediat în experiență, sau pur și simplu experiența imediată, sunt printre cele mai importante, dar în același timp cele mai obscure și controversate concepte ale filozofiei moderne Dificultatea aici nu este în definiția nominală Este greu de indicat dacă înțelegem Tn ca un dat (deși, apropo, chiar și această întrebare stârnește controverse) Dar sarcina principală și principală este de a afla compoziția datului și rolul său în cunoașterea științifică Datele sunt ceea ce pur și simplu observăm, experimentăm, cel puțin gândurile și sentimentele noastre Sunt lucruri la care ne gândim și aici se termină relația noastră cu ele; dar există încă și alte obiecte la care putem deveni, parcă, într-o relație duală sau duală: pe de o parte, ne putem gândi la ele, iar pe de altă parte, le putem găsi direct în fața noastră, trăim , experimentați prezența lor Faptul că aceste date există nu poate fi argumentat decât prin neînțelegere (deși au existat astfel de dispute) La urma urmei, dacă mă cert despre ceva, înseamnă că Biblioteca "Runivers" L, GABRILOVICH Nu cred în ceva, nu vreau să fiu de acord cu ceva, înțeleg ceva în felul meu Dar cuvintele: "înțeleg, vreau" înseamnă exact la fel ca și cuvintele identice: "înțelegerea sau dorința există" Chiar dacă încep să afirm că nu există nimic în lume, totuși va rămâne un lucru care nu poate fi șters în niciun fel: și anume gândul meu însuși O înțeleg, adică Știu despre semnificația lui II dacă nu înțelegea și nu știa, nu putea afirma nimic Și aceasta este înțelegerea mea pe care o găsesc direct, o observ ca pe ceva necondiționat de real Nu din gândul existenței sale, ci din simpla ei prezență în experiență, începe posibilitatea cunoașterii Astfel, trebuie să recunoaștem că orice încercare de a gândi presupune în mod necesar existența, chiar și existența gândirii înseși, și că această, așa cum ar fi, existența originară, nu se mai dezvăluie prin gândire, ci prin observarea directă și directă Aceasta este ființa originală, pe care o întâlnim pur și simplu și se obișnuiește să o numim dat Întrucât dat este revelat nu prin gândire, ci prin prezența proprie în experiență, se poate vedea în el cel mai ideal fapt, adică: fapt, - absolut curățat de orice amestec de presupuneri și concluzii Dăruirea este acea ființă căreia nu am reușit încă să-i atașăm nimic din noi înșine și care a rămas în forma în care există imediat Când, de exemplu, cred că nu există atmosferă pe Marte, atunci, desigur, mă pot înșela, dar însuși gândul meu, indiferent de adevărul lui, are o existență incontestabilă și, în același timp, există sub forma în care îl găsesc din experienţa mea Acum, când încep să raționez gândul meu, să-l descompun în elemente psihologice, să construiesc diverse teorii și presupuneri despre compoziția și originea lui, atunci adaug o serie întreagă de impurități faptului inițial, îl completez și îl remodelez II, desigur, toate aceste teorii nu vor mai fi dat în sine, ci gânduri despre dat; nu un fapt, ci o prelucrare a unui fapt Toată lumea știe că faptele științifice și chiar ceea ce în viața de zi cu zi se obișnuiește să se numească fapte, sunt tocmai astfel de procesări De asemenea, este posibil să se definească dat ca experiență pură sau imediată Aceasta este ceea ce face pozitivismul modern, în Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM persoane, de exemplu, școala empirio-critică Dar, în același timp, este necesar să fii atent, indiferent cum ai introduce în experiment impurități evident neexperimentale care au caracter de teorie Dacă, de exemplu, ei spun că experiența pură este compusă din senzații, sau chiar numai din senzații, atunci conceptul de experiență astfel construit nu va coincide în mod clar cu dat La urma urmei, am văzut că ni s-au dat gânduri Și să reducă aceste gânduri la senzații,

să te asigur că, având gânduri descompuse, vei ajunge cu siguranță la senzații, asta înseamnă să intri în teorii Definiția noastră a datului, ca atare fapt inițial, care nu mai este conceput de noi, ci pur și simplu observat direct, această definiție pur formală are avantajul neîndoielnic că nu poate stârni obiecții La urma urmei, nu am spus încă nimic despre compoziția sau natura datului Această conversație urmează încă să vină Până la o clarificare suplimentară, putem fi de asemenea de acord cu oricare dintre învățăturile filozofice, indiferent de conținutul real pe care îl pune în conceptul de dăruire Dacă hegelienii declară că nu există nimic în afara gândirii, avem dreptul să fim și noi de acord cu ei, deoarece conceptul nostru despre dat nu exclude o astfel de viziune Pur și simplu nu uităm să stipulăm că însuși gândul există, și anume, el există ca un dat Nu contează deloc dacă gândul este o stare mentală sau altceva Important este că anumite înțelegeri sau anumite gânduri sunt de fapt prezente în experiență, că sunt reale, prezente Este evident că Hegel însuși nu ar nega o asemenea prezență Cu aceeași disponibilitate indiferentă, am putea fi de acord și cu afirmația că ni se dă "eu"-ul nostru sau sentimentele și senzațiile noastre sau, în sfârșit, voința noastră Deci Locke, Descartes și Schopenhauer sunt în regulă pentru noi deocamdată Chiar și curente precum misticismul, pe de o parte, și materialismul, pe de altă parte, nu avem niciun motiv să ne disputăm Căci fiecare dintre aceste teorii admite în mod necesar un fapt, adică ceva găsit imediat Și asta este ceea ce este dat În același timp, nu contează deloc pentru noi că pentru un mistic un astfel de dat este existența lui Dumnezeu, mai precis, chiar și Dumnezeu Însuși, iar pentru un materialist, existența materiei sau a unui lucru material La urma urmei, acesta este deja un dezacord privat cu privire la compoziția sau natura datelor Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH , bridge și, prin urmare, nu are nimic de-a face cu definiția noastră pur formală Chiar și adversarii extremi ai dat, cum ar fi, de exemplu, Rickert, chiar și aceia, deși cu mare reticență, încă provin din fapt Rickert, de exemplu, spune că orice teorie a cunoaşterii presupune existenţa cunoaşterii - jede Théorie des Erkennens setzt lJrirldichkeit des Erkennens voraus Și în ce constă acest Wirklichkeit dacă nu că îl găsim? Prin urmare, nu avem de ce să ne temem că definiția noastră a dat poate duce la dispute III Noțiunea de dat care stă la baza solipsismului obișnuit Acum întrebarea este, care este compoziția datei? Aici începe controversa Până acum, am stabilit un lucru: că gândurile vor aparține cu siguranță compoziției a ceea ce se găsește direct Dar sunt doar gânduri? "Nu, nu numai", spun reprezentanții celei mai răspândite tendințe filozofice în prezent, "tot ceea ce face parte din alcătuirea vieții mentale pe care o găsim direct în noi înșine aparține datului Aceasta include, alături de gânduri, sentimentele, senzațiile, ideile noastre Toți sunt prezenți în experiență, ca să spunem așa, în propria lor persoană, iar noi îi observăm direct În ceea ce privește obiectele reale, ca cel puțin corpuri fizice, acest lucru nu poate fi afirmat Într-adevăr, însuși conceptul de corp include un semn al existenței independente de noi Deci, dacă ne întoarcem și încetăm să mai percepem corpul, atunci acesta continuă să existe Fără gândul la o astfel de independență, nu ar exista nicio diferență între percepțiile noastre și corpurile noastre Dar raz deja existența corpului, prin însuși sensul său, este situată în afara experienței noastre, asta înseamnă că nu ne este dat și doar ghicim despre el Astfel, existența percepțiilor este un fapt direct și, prin urmare, nu poate fi contestată Existența corpurilor este discutabilă " Se poate observa cu ușurință că viziunea declarată a

datului ca suma stărilor de conștiință ale căror Biblioteca "Runivers" Ü SOLIPSISM EXTREM psihicul nostru, constituie baza filozofică generală a învățăturilor lui Descartes și a empirismului englez Îndoiala metodică a lui Descartes, cu binecunoscutul său rezultat pozitiv, este poate cel mai bine privită ca o căutare a unui fapt original Iar Descartes consideră acest fapt de bază nu existența lucrurilor, ci existența actelor noastre de conștiință Nu faptul că este o masă în fața mea, ci asta că sunt conștient că văd acest tabel Cert este că găsesc "gânduri" în mine, adică, explică Descartes: "înțelegeri, îndoieli, afirmații, negări, dorințe, lipsă de voință, idei" Aceasta este ceea ce în limbajul comun se numește viață psihică Pentru Descartes, doar această ființă psihică pe care o găsesc în mine constituie o realitate indiscutabilă Iar o astfel de interpretare a dat duce inevitabil la solipsism Deoarece tot ceea ce găsesc cu adevărat trebuie să aparțină în mod necesar psihicului meu, atunci orice altă existență va rămâne pentru totdeauna discutabilă Se poate dovedi în prealabil că toate ieșirile din acest cerc pe care Descartes îl inventează vor fi doar ieșiri imaginare II, de fapt, toate astfel de ieșiri se bazează în mod necesar pe recunoașterea faptului că există adevăruri care sunt valabile nu numai în limitele vieții mele mentale, ci și în afara acestor limite Pentru Descartes, un astfel de adevăr este legea cauzalității, din care trage dovada existenței lui Dumnezeu, și anume că în afară de mine există încă o substanță infinit de reală Cu toate acestea, această utilizare a cauzalității contrazice propria viziune de bază a lui Descartes despre dat La urma urmei, cauzalitatea mi se dă sub forma gândirii, adică subiectivul stării noastre Și din faptul că mi se pare sau mi se pare că acest gând este adevărat, nu rezultă în niciun caz că este de fapt adevărat Unul din două lucruri: fie, împreună cu stările noastre mentale, ni se oferă și o altă realitate care iese din cercul lor, fie nu există nicio cale de ieșire din lumea subiectivă în cea obiectivă Oricine, prin urmare, a recunoscut propoziţia că numai actele noastre de conştiinţă sunt date, a recunoscut deja solipsismul Și într-adevăr, filosofia carteziană a dus foarte curând la solipsism și, mai mult, nu la solipsism ipotetic, care declară existența lucrurilor din afara mea doar discutabilă, ci direct la solipsism, ca dogmă, care pe Biblioteca "Runivers" L, GABRILOVICH afirmă răspicat că eu singur exist Deja Berkeley, pornind de la teoria conform căreia ne este dată doar conștiința, a negat existența materiei Și aproape simultan cu el, adică La doar cincizeci de ani de la moartea lui Descartes, medicul francez Claude Brunet a început să nege existența altor ființe gânditoare, în afară de el, și numai din precauția scriitorului, temându-se de persecuția autorităților, nu s-a conectat cu aceasta solipsistul său teorie și negarea existenței lui Dumnezeu Există informații interesante despre solipsismul dogmatic al lui Brunet în broșura istoricului rus de filozofie Robinson, intitulată "Etudii istorice și filozofice" Există, printre altele, un indiciu că Claude Brunet a fost considerat un adept al lui Descartes, iar iezuiții chiar și-au folosit învățăturile ca pe un fel de informație vizuală nu la absurditatea principiilor carteziene Astfel, avem dovezi nu numai ale unei legături logice, ci chiar istorice între doctrina carteziană a datului și solipsism IV Noțiunea de instantaneitate ca o condiție prealabilă pentru solipsismul extrem Cu toate acestea, la o analiză mai atentă, chiar și doctrina lui Descartes despre dăruire se dovedește a fi insuficient de radicală Cu același drept cu care ne-am îndoit de existența lucrurilor, ne putem îndoi și de existența trecutului Este acest trecut un fapt? Îl observăm

direct? Merită să ne amintim iluziile memoriei pentru a fi convinși de contrariul Puteți hipnotiza o persoană și îi puteți sugera că a fost aviator Și această persoană hipnotizată va începe de fapt să-și amintească zborurile sale niciodată înainte, cum s-a repezit prin aer, a controlat diferite cârme și pârghii etc Dar, între timp, nu a fost nimic din asta Charcot a făcut un astfel de experiment pe oameni isterici Le-a inspirat că au comis un fel de crimă, să zicem crimă Și în memoria lor a apărut imediat și ferm, uneori timp de săptămâni, a consolidat cea mai detaliată imagine a unui incident care nu se întâmplase niciodată Iste Biblioteca "Runivers" despre solipsism extrem bogatul a povestit cu lacrimi ce motive psihologice l-au împins la fapta criminală; el a descris cum se pregătea decizia lui, cum s-a pregătit să comită crimă, cum și-a ținut o ambuscadă sau și-a pus mâna pe victimă etc Între timp, toate acestea nu s-au întâmplat și tot trecutul său criminal a fost inspirat de medic Ce rezultă din asta? Că în raport cu trecutul suntem plasați în aceeași poziție ca în raport cu lucrurile În ambele cazuri, nu avem de-a face cu un dat, nu cu ceva găsit imediat, ci pur și simplu cu propria noastră reprezentare În ambele cazuri, faptul real nu este existența obiectului, ci existența reprezentării noastre a obiectului Când mă uit în jur într-o grădină, faptul nu este în existența grădinii, ci în faptul că sunt conștient că văd această grădină Când îmi amintesc de trecut, faptul nu se află în ființa trecutului, ci în faptul că sunt conștient că îmi amintesc de acest trecut Există o corespondență perfectă între îndoiala existenței unui lucru și îndoiala existenței trecutului Și aceasta înseamnă că conceptul cartezian de dăruire este un concept prea larg, că trebuie restrâns Nu tot ceea ce aparține "Eului" poate fi recunoscut ca fiind dat Nu toată viața mea mentală este un fapt direct Un astfel de fapt în fiecare moment pe care îl experimentez este doar acele stări ale sufletului meu pe care le am acum Dar dacă a existat vreun trecut, acest lucru nu poate fi afirmat, se poate doar ghici despre el Ce rezultă din asta? Apare un nou tip de solipsism, pe care noi, spre deosebire de cel obișnuit, îl vom numi extrem Solipsismul obișnuit spune: Eu singur exist cu adevărat, nu există alte obiecte și oameni Solipsismul extrem spune: doar prezentul există; nu există alte momente și vremuri Desigur, este permis să ne îndoim dacă un astfel de solipsism există sub forma unei credințe pozitive Eu, cel puțin, nu pretind să numesc un singur gânditor care să o profeseze Într-adevăr, chiar și o mărturisire pozitivă a solipsismului obișnuit este cea mai mare raritate și se găsește, din câte știu eu, aproape doar la Brunet Dar a vedea un sistem în solipsism înseamnă a-i înțelege greșit sensul Sarcina solipsismului nu este Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH a forța oamenii să creadă, să zicem, în inexistența lumii sau în inexistența trecutului; fapte din conjecturi și închipuiri Cu alte cuvinte, solipsismul ar trebui privit ca un dispozitiv metodologic special care îi ajută pe gânditori să testeze fiabilitatea științei și mai ales primele principii În acest rol de dispozitiv metodologic, punctul de vedere al solipsismului extrem este adesea întâlnit în ultima vreme Cu toate acestea, este deosebit de curios că solipsismul extrem este privit ca un fel de antidot pentru obișnuit Filozofii duc cititorii, parcă, la ultima limită a posibilului scepticism pentru a le arăta că nu se poate renunța la cunoaștere fără niște presupuneri presupuse și că, în acest sens, solipsismul obișnuit nu este plasat mai bine decât orice viziune realistă a lui Ostwald, de exemplu oh, scrie: "Solipsismul în forma sa obișnuită încă nu este suficient, cu atât este supervizor pentru subiectul conținutului real permite apropierea

conținutului corespunzător al conținutului, care, așa cum se presupune mai mult, nu poate fi acceptat pentru cei mai îndoielnici Solipsismul secvenţial trebuie, prin urmare, să fie solipsism de moment, o afecţiune care ar putea apărea într-un organism inferior fără memorie (dacă aşa ceva chiar există) Din aceasta, este, de asemenea, evident că este necesar să compensăm conținutul experienței noastre într-un mod convenabil prin interpolare și extrapolare dincolo de limitele a ceea ce ne oferă conștiința și memoria, ceea ce relevă imposibilitatea oricărui adevăr absolut și a oricărui absolut filozofie "(citez din cartea lui I I Lapshin "Problema sinelui altuia ") · Bradley se ocupă de solipsism aproape în același mod Dacă solipsistul respinge realitatea "eu" al altuia pe motiv că viața mentală a acestui "eu" străin este inaccesibilă lui, solipsistului, la observarea directă, atunci literalmente pe aceeași bază solipsistul ar trebui să respingă realitatea a lui Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM trecut Nu este dat în prezent "Având în vedere această împrejurare", spune Bradley, "nu pot dovedi că personalitatea mea de ieri, la care mă gândesc acum, a existat cu adevărat în trecut Evident, trecutul meu nu poate fi demonstrat ca atare Pot spune despre asta doar că este practic cert și în ambele cazuri rezultatul și modul în care ajungem la el sunt în principiu identice: atât personalitățile celorlalți, cât și propria mea esență sunt construcții intelectuale, dintre care fiecare este la fel de sigură ca pot fi de încredere acestea sau alte fapte speciale ("Areacaps and Reality") Solipsismul extrem a primit o expresie foarte curioasă de la un adept al școlii imanente a lui Richard Schubert-Soldern Uneori se pare că pentru Schubert punctul de vedere al solipsismului este ceva mai mult decât un dispozitiv metodologic, că el, în special, încearcă să nege nu numai observabilitatea trecutului, ci însăși existența trecutului Ca un adevărat gânditor imanent, Schubert identifică existența cu conștiința "A fi" și "a fi conștient" sunt concepte echivalente pentru el Și abordează problema realității trecutului cu același criteriu: trecutul este real în măsura în care ne amintim Cu alte cuvinte: trecutul trebuie privit ca parte integrantă a prezentului Este identic cu sistemul de amintiri dispuse într-o anumită ordine Timpul, spune Schubert, se reduce la ordinea amintirilor, pe care le observăm direct Și, prin urmare, este imposibil să ne gândim la trecut ca la ceva separat de prezent, separat, independent de acesta Diferența dintre trecut și prezent este observată direct în prezent și se reduce la o simplă diferență între percepții și amintiri Aceste raționamente ale lui Schubert mă impresionează cu o oarecare subestimare Ce înseamnă că realitatea trecutului coincide în întregime cu amintirile? La urma urmei, când ne amintim de trecut, ne gândim la astfel de senzații pe care nu le trăim acum Să spunem că noaptea ne amintim de soare sau, în timpul unei călătorii, suntem transportați mental acasă Deci întrebarea este: există vreodată aceste senzații imaginate de noi, care lipsesc în prezent? Sau Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH pur și simplu ne amăgim pe noi înșine și nu există astfel de senzații, ci doar idei despre ele Problema aici este literalmente aceeași ca și în întrebarea "eu" altcuiva Până la urmă, îmi imaginez, desigur, că, să zicem, interlocutorul meu are stări de spirit asemănătoare sau nu ca ale mele În același timp, pot afirma că o astfel de idee este iluzorie, iar conștiința apropiată nu o are Sau pot crede că vecinul meu este într-adevăr animat Dar care ar fi sensul unei teorii conform căreia viața spirituală a aproapelui, în însuși conceptul ei, ar coincide cu ideea mea despre această viață spirituală? Evident, această teorie ar fi un simplu solipsism, doar oarecum vag

formulată Dacă Schubert echivalează ființa trecutului cu conștiința ei, atunci el neagă de fapt această ființă, iar învățătura lui nu mai poate fi numită conjecturală sau metodologică, ci direct dogmatic solipsism extrem, adică afirmație deghizată că toată realitatea este epuizată de momentul prezent Este curios că anumite puncte de contact cu Schubert pot fi găsite și în considerațiile pur metodologice (cel puțin prin proiectare) ale profesorului Al IV Introdus-' skago Desigur, profesorul Vvedensky, în calitate de critic neobișnuit de consistent, nu predică inexistența trecutului, chiar dacă în formă deghizată Dar el derivă doctrina lui Kant despre idealitatea timpului din imposibilitatea observării trecutului față în față, adică din faptul că trecutul ne este dăruit sub formă de amintiri Astfel, potrivit profesorului Vvedensky, se dovedește că nu experiențele noastre foarte reale ni se par a fi temporar extinse, întinse, așa cum spune Schopenhauer, pe linia timpului, ci această apariție a extinderii temporale se referă doar la amintiri pe care o avem în prezent Cu alte cuvinte, toate propunerile noastre științifice nu se referă la experiența reală, nu la ceea ce a fost de fapt experimentat sau va fi experimentat, ci doar la experiența imaginată Dacă spun, de exemplu, că atunci când l-a văzut pe Brutus printre ucigași, Cezar a fost profund întristat, asta nu înseamnă că un asemenea plex de experiențe reale a existat cu adevărat, ci doar că ideile mele despre vizual Biblioteca "Runivers" despre solipsism extrem Sentimentele lui Cezar trebuie să fie conectate într-un anumit fel cu propriile mele idei despre emoțiile emoționale ale lui Cezar Astfel, pentru existența științei este complet indiferent dacă am avut un trecut sau nu l-am avut deloc, iar eu însumi, cu ideile mele prezente, am început să existe abia în această secundă Realitatea trecutului nu este negata de profesorul Vvedensky, ea este doar recunoscută ca fiind complet inutilă pentru existența științei, astfel încât se poate nega trecutul fără a renunța la știință Realitatea trecutului este o problemă metafizică; este la fel de irefutabil și de nedemonstrat Și astfel de probleme metafizice pot fi ignorate de știință, care are propriul domeniu, independent de aceste probleme Nu vom lua în considerare aici în ce măsură această doctrină a timpului coincide cu kantianismul istoric De fapt, prof Vvedensky nu consideră că este de datoria lui să-l urmeze pe Kant cu hotărâre în toate opiniile sale Vom încerca doar să aflăm dacă existența științei este într-adevăr independentă de recunoașterea trecutului ca real, așa cum cred profesorul Vvedensky și Schubert-Soldern La urma urmei, dacă ambii acești gânditori au dreptate, atunci să se angajeze în depășirea solipsismului extrem nu este doar o sarcină impracticabilă, imposibilă, ci și în esență o sarcină inactivă, deoarece știința nu ar câștiga nimic din implementarea sa După cum știți, ne străduim în știință nu pentru judecăți unice sau particulare, ci pentru judecăți universale și necesare Când spunem, de exemplu, că o piatră se încălzește de la căldură, atunci, bineînțeles, nu ne referim la nici o singură piatră pe care o contemplăm accidental și nu la o duzină sau un alt număr limitat de astfel de pietriș, ci la toate pietrele în general , oriunde, când orice și în ce condiții nu s-ar întâlni Dar o astfel de cunoaștere universală are sens numai în ipoteza că există și alte momente în afară de momentul trăit Într-adevăr, în momentul de față nu găsesc decât un număr limitat de pietre perceptibile în fața mea Și dacă suntem de acord cu teoria conform căreia pentru știință este absolut lipsit de importanță dacă există sau nu trecut și că nu înseamnă momente reale de experiență care există în afara prezentului, ci doar cele găsite în prezent Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH Dacă avem idei despre

aceste momente, atunci se va dovedi că credința științei în existența judecăților universale și necesare este o credință iluzorie, imaginară, deoarece toate pozițiile științifice nu se referă la un număr nelimitat de contemplații posibile, ci la un număr limitat de idei pe care le am în prezent Și știința nu mai are dreptul să spună: toate pietrele sunt încălzite de căldură, ci numai: pietrele pe care le văd acum sunt încălzite de căldură Dar este evident că o astfel de judecată nu este deloc universală și necesară, ci este o simplă judecată de înregistrare, care poate fi pe deplin justificată prin experiență și nu ridică nicio întrebare asupra posibilității sale Deci, dacă suntem de acord cu profesorul Vvedensky și Schubert-Soldern, atunci va trebui să renunțăm la formularea însăși a întrebării critice la Kant, care, așa cum este bine cunoscut, spune: "Cum sunt judecățile universale și necesare de un caracter sintetic posibil?" Și, în același timp, va trebui să renunțăm la știință ca sistem de astfel de judecăți universale Puțin ar fi câștigat prof Vvedensky, dacă a spus: "Când exprim o judecată generală, de exemplu, argumentând că toate pietrele sunt încălzite de căldură, nu mă gândesc deloc la acele pietre pe care nu le văd acum, ci pur și simplu afirm că nu pot dar a asocia în mintea cuiva fenomenele de căldură și piatră (sau, după Kant, soarele și piatra) cu fenomenul de încălzire De aici trag concluzia că astfel mintea mea este deja aranjată odată pentru totdeauna, că nu poate lega fenomenele pe care le reprezint altfel decât conform legii cauzalității Și pe această structură a minții mele se bazează judecățile universale în fizică Dar unde face prof Vvedensky știe că așa este aranjată mintea lui și nu altfel? De unde știe că, de exemplu, în exact un minut această minte nu va înceta să se supună legii cauzalității? La urma urmei, prof Vvedensky, că nu este capabil să știe nimic despre trecutul și viitorul real Prin urmare, conform înțelesului învățăturii sale, singurul lucru care i-a rămas fizicianului de spus este că toate judecățile mele se bazează pe faptul că în momentul de față nu pot concepe o consecință necauzată Dar unde se duce fiabilitatea fizicii în astfel de condiții, de exemplu, capacitatea sa de a prezice! Într-o formă ușor diferită, de ex fără aprobarea acceptării sale Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM punte pentru știință, există solipsism extrem în ultimele articole epistemologice ale lui Vladimir Solovyov și într-una dintre primele lucrări ale tânărului filozof german Heinrich Gomperz Ambii autori pleacă de la ideea că datele, direct observabile, sunt una prezente Ambii dovedesc această idee, referindu-se la iluziile memoriei, iar Vladimir Solovyov folosește pe scară largă rezultatele experimentelor hipnotice în acest scop Dar, după ce s-a dovedit că se dă un singur cadou, ambii autori nu se sprijină pe aceasta Heinrich Gompertz concluzionează de aici că doar experiența nu este suficientă pentru construirea cunoștințelor științifice, iar credința este, de asemenea, necesară Și, judecând după construcția generală a filozofiei sale, Vladimir Solovyov ar fi ajuns probabil la un rezultat similar dacă și-ar fi încheiat lucrarea epistemologică pe moarte Rămâne de spus câteva cuvinte despre relația dintre solipsismul extrem și doctrina kantiană a timpului Am văzut că unii gânditori, cum ar fi, de exemplu, profesorul Vvedensky, leagă direct idealitatea timpului cu solipsismul extrem În articolul său "Disputa despre liberul arbitru în fața Curții de Filosofie Critică", profesorul Vvedensky scrie: "Esența problemei este că, conform predării teoriei critice a cunoașterii, acel timp, care este singurul pe care îl avem cunoaștem, ne este cunoscut doar sub forma unei reprezentări a timpului Pentru întrebarea noastră, această împrejurare este deosebit

de importantă în raport cu trecutul Și este prea evident că nu-l cunoaștem față în față, ci doar în măsura în care este amintit, adică ne apare Evident, cunoaștem și dependența însăși a evenimentelor unul față de celălalt la timpul trecut, din nou, doar în măsura în care ne-o imaginăm nouă înșine, așa cum era înainte Prin urmare, nu este nimic de neconceput că această dependență a evenimentelor la timpul trecut pe care le reprezentăm să nu coincidă într-un fel cu conexiunea anterioară reală a evenimentelor care au loc la timpul trecut actual Si anume: nu este nimic de neconceput in faptul ca in timpul reprezentat de noi, i e cunoscute numai nouă, toate evenimentele sunt aranjate (sau mai bine zis, prezentate involuntar) în așa fel încât să fie complet supuse legii cauzalității, între timp, ca și în timpul care există în sine (în afară de Întrebări de filosofie, KN II - Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH după cum ni se pare) evenimentele nu sunt pe deplin supuse (sau chiar deloc) legii cauzalităţii) Astfel, pentru profesorul Vvedensky, subiectivitatea timpului se bazează pe faptul că în niciun caz nu putem verifica realitatea trecutului, iar dacă ar exista o modalitate de a o verifica, atunci timpul și-ar pierde caracterul subiectiv Această idee este foarte des exprimată de profesorul Vvedensky Pe lângă articolul menționat despre liberul arbitru, acesta poate fi găsit în articolul "Despre relațiile credinței cu cunoașterea", în articolul "Despre o nouă și ușoară dovadă de critică" și în multe alte lucrări ale celebrului nostru om de știință După cum am văzut, o asemenea viziune presupune independența completă a științei față de recunoașterea realității trecutului În caz contrar, ar presupune negarea științei, iar profesorul Vvedensky vede ca sarcina filosofiei să explice posibilitatea științei, adică decurge din existenţa ştiinţei ca fapt neîndoielnic Și într-adevăr, profesorul Vvedensky încearcă în mod repetat să demonstreze că existența științei este complet independentă de recunoașterea trecutului ca real "De fapt", spune el într-un articol despre relația dintre credință și cunoaștere, "într-adevăr, pentru existența cunoașterii empirice, sunt necesare doar fenomene; de îndată ce sunt date, atunci sunt date condițiile de existență a științelor empirice, căci de îndată ce ni se dau fenomenele, atunci se pot stabili legile lor Și ori de câte ori apare lumea (chiar dacă numai ieri, sau azi dimineață, sau chiar acum), ea trebuie să ne apară în orice caz, adică, să fie recunoscut de noi, cu excepția supunerii formei timpului și legii cauzalității Astfel, ori de câte ori apare lumea, fenomenele ne sunt întotdeauna date; iar împreună cu acestea se dă posibilitatea existenţei ştiinţelor empirice Din aceasta rezultă clar că prin fenomene profesorul Vvedensky nu înțelege toate conținuturile conștiinței în general, ci doar acele conținuturi prezente pe care le regăsim în noi înșine în momentul prezent Ieri, despre care îmi amintesc acum, este deja un lucru în sine pentru profesorul Vvedensky Poate că acest lucru există în sine; dar, în primul rând, nu avem nicio posibilitate de a verifica această existență și, în al doilea rând, pentru știință nu există nici măcar Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM nevoia de a-l verifica, căci știința își poate păstra toată puterea chiar și în ipoteza că nu a existat deloc ieri, ci doar amintiri despre ea Am încercat să demonstrăm mai sus că o astfel de atitudine față de trecut ca lucru de necognoscibil în sine echivalează cu o respingere a științei (la urma urmei, chiar și posibilitatea judecăților despre cauzalitate presupune realitatea timpului) Aici ne permitem să adăugăm că atunci când admitem, împreună cu Kant, că timpul este doar o formă de fenomene, nu suntem încă obligați să ne transformăm în solipsiști extremi Realitatea

trecutului, necesară științei, poate fi recunoscută și de către kantieni ca existență reală a experienței care nu intră în momentul prezent Doar faptul că această experiență existentă, indiferent de prezent, este descrisă ca fiind localizată în trecut sau, în general, ca localizată în timp, se datorează formei subiective a cunoașterii noastre Se pare că Kant istoric a abordat tocmai o asemenea viziune asupra trecutului Altfel, nu ar fi insistat asupra realității empirice a timpului, ci ar fi echivalat-o direct cu o iluzie subiectivă Aceasta, desigur, nu rezolvă deloc întrebarea dacă este posibil în vreun fel să se constate realitatea trecutului Aceasta doar afirmă că certitudinea existenței trecutului este necesară pentru existența științei Și pe ce se va baza această încredere, fie pe o simplă credință problematică, așa cum, de exemplu, crede Gompertz, fie pe altceva, acest lucru trebuie să devină clar dintr-un studiu al încercărilor care s-au făcut pentru a depăși solipsismul extrem v Încercări de depășire a solipsismului extrem: transcendentalism pur și intuiționism Toate aceste încercări de depășire (cu excepția celor bazate direct pe credință) urmăresc să submineze solipsismul chiar la rădăcina sa, ca să spunem așa, criticând noțiunea de dăruire pe care se bazează în întregime Aici se pot distinge doi curenți În primul rând, există încercări de a aboli complet întregul concept oblic al dăruirii ca element care intră în cunoaștere * Biblioteca "Runivers" l GABRILOVICI Darul, conform acestor teorii, este complet inaccesibil gândirii și, ca ceva cu totul irațional, nu poate da nimic cunoașterii Vom numi acest curent transcendentalism pur După Fichte și mai ales Hegel, ea și-a găsit cea mai izbitoare expresie în două școli neo-kantiene în conflict: Cohen și Rickert În al doilea rând, există încercări de a descrie ceea ce este dat în așa fel încât să se vadă în el nu numai conștiința, ci și obiectele cele mai conștiente, adică trecutul și "nu-eu" în general Vom numi acest flux intuitionism Este originar din Schelling și are numeroși reprezentanți în filosofia modernă, printre care îi vom numi pe Husserl, Lipps, parțial James și îl avem pe Nick El Lossky Ar fi nedrept să spunem că transcendentalismul pur neagă orice dat în general O asemenea absurditate nu pare să fi fost susținută de nicio teorie filozofică Dar dat în ochii transcendentaliştilor este lipsit de orice semnificaţie cognitivă Iată cum este fundamentată această idee Dăruirea ca experiență directă nu poate constitui cunoaștere, căci cunoașterea nu conține fapte, ci doar gândurile noastre despre fapte Într-adevăr, chiar și în cazul cel mai elementar, când, de exemplu, spunem că există un dat sau un fapt, nu avem de-a face cu o simplă experiență directă a ceva, ci cu gândul la o astfel de experiență Rickert o formulează în așa fel încât conceptul de existență este o formă care este adusă în dat Și dacă da, dacă dat este el însuși irațional și primește semnificație cognitivă numai din introducerea unei forme în el, atunci se dovedește că fundamentele științei se bazează nu pe dat însuși, ci pe proprietățile gândirii formative Prin urmare, este absurd să ne așteptăm ca filosofia să poată fi fundamentată prin afirmarea compoziției datei La urma urmei, deoarece o astfel de afirmație are un sens cognitiv, adică reprezintă cunoaşterea, în măsura în care presupune deja anumite gânduri iniţiale, în afara cărora judecăţile sunt imposibile Și dacă vreau să știu, atunci trebuie să fiu de acord dinainte că voi recunoaște aceste gânduri, voi vedea în ele adevăruri de netăgăduit Acum întrebarea este, care vor fi aceste gânduri? Evident, așa cum sunt în mod necesar presupuse în orice act de judecată Imediat ce eu, de exemplu, * Biblioteca "Runivers" despre solipsism extrem Dacă afirm că un dat sau un fapt există, atunci părea

să fi fost deja de acord în prealabil că este imposibil să afirm simultan existența și inexistența despre același obiect, că nu există nimic al treilea între existență și inexistență etc Într-un cuvânt, am recunoscut dinainte că toate așa-numitele legi ale gândirii sunt adevărate Nu numai atât, ci transcendentalismul pur crede că aceleași presupoziții de cunoaștere - ascunse, dar presupuse în mod necesar în orice act de judecată - sunt și forme de cunoaștere, de exemplu, substanțialitatea, cauzalitatea Prin urmare, nu este nevoie să căutați modalități de a depăși solipsismul Într-adevăr, în însuși conceptul de dat, pe care se bazează în întregime, el este ascuns, dar în mod necesar distrus De fapt, a descrie un dat nu înseamnă doar a-l experimenta direct, ci a compune cunoștințe despre acest dat Și orice judecată sau cunoaștere are ca condiție indispensabilă recunoașterea legii cauzalității, și deci a realității trecutului Prin urmare, chiar și atunci când abia începeam să observăm și să descriem dat, am fost deja de acord în prealabil că solipsiștii extremi au greșit și, fără acest acord preliminar, nici nu am putea începe să descriem dat, ci am putea experimenta doar stupid, absolut neștiind ce avem de făcut Așa este, în principalele sale trăsături, punctul de vedere al transcendentalismului pur Aparent, pornește de la presupunerea că experimentăm, experimentăm datele chiar individuale, dar nu putem experimenta direct conexiunile și relațiile acestor date Într-adevăr, ce este acest enigmatic, adus în forma dată, despre care vorbește Rickert? Ce este, de exemplu, o formă de existență? Desigur, nu o dată separată; cine se va certa despre asta? Dar la ce ne referim când exprimăm, de exemplu, ideea că bucuria sau durerea există? Evident, avem în vedere diferența direct observabilă dintre gândul de bucurie care mi-a fost oferit și experiența reală a bucuriei care mi-a fost oferită A spune că un conținut există înseamnă a observa diferența dintre un gând simplu, ca să spunem așa, neîmplinit despre acest conținut și un obiect corespunzător acestui gând Nu voi detalia Biblioteca "Runivers" L GABI'ILOVICH opriți-vă în acest punct, o expunere detaliată a căreia cei care doresc o pot găsi în articolul meu german "Über Bedeutung und Weseii der ElementarbegriHe", publicat în Arh f Syst Phil Pentru noi, este suficient să subliniem aici că, negând complet orice semnificație cognitivă din spatele datului, Rickert (și nu numai el, ci și toți transcendentaliștii puri) pornește de la presupunerea preconcepută că datul în sine nu conține nicio formă, adică -e pentru a spune mai clar, nu există conexiuni și relații deloc, ci sunt prezente doar conținuturi senzoriale Desigur, nu poți obține niciodată cunoștințe dintr-un astfel de dat Să spunem mai multe: îl considerăm misterios, cum poate fi recunoscut deloc? Nu este suficient să recunoaștem logica, cauzalitatea, substanțialitatea și așa mai departe; aceste forme trebuie aplicate și la studiul încercărilor reale La urma urmei, nu putem aplica, de exemplu, categoria de substanțialitate primei date care se întâlnesc Pentru o astfel de aplicare a categoriei, datele noastre trebuie să îndeplinească anumite condiții Deci, înainte de a aplica categoriile, trebuie să știm deja ceva despre dat Și de unde obținem această cunoaștere dacă dat este absolut fără formă? Prin urmare, pe de o parte, transcendentalistul pur va avea un anumit stoc de adevăruri la care nu are ce să se aplice, iar pe de altă parte, o realitate de nespus despre care nu știe nimic Cu greu este posibil să se creeze cunoștințe științifice din astfel de elemente Rezultă că transcendentalismul pur nu numai că nu reușește să salveze de solipsism, dar duce la sinuciderea științei Intuiționismul își abordează sarcina într-un mod complet diferit, s-ar putea spune

chiar, opus El încearcă să nu desființeze dat, ci, dimpotrivă, să-i extindă compoziția Dacă solipsismul crede că sunt date numai stări de conștiință, atunci, după intuiţionişti, acesta este principalul său păcat Nu sunt date numai acte de conștiință Alături de ele ni se dă obiecte Intuiționiștii, parcă, se ocupă cu restaurarea drepturilor realismului naiv, alungat din teoriile filozofice Și pentru aceasta ei trebuie să demonstreze că obiectul sau obiectivitatea obiectelor este la fel de direct observabilă ca cel puțin al lor Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM culori sau forme De aici se consideră doctrina că obiectivitatea lucrurilor coincide cu constrângerea și inamovibilitatea cu care ni se impun anumite idei "În unele cazuri, sunt conștient", spune Lipps, "că existența obiectelor conștiinței, apariția, combinarea și separarea lor, păstrarea și schimbarea lor mi se par implementarea directă a voinței mele, mă simt activ, liber, activ în procesul meu de reprezentare În acest fenomen pe care îl experimentez, există o conștientizare directă a apartenenței obiectelor la sinele meu, a legăturii lor cu mine, a dependenței de mine, pe scurt, o conștientizare directă a subiectivității În alte cazuri, experimentez că obiectele conștiinței sunt opuse procesului de reprezentare dorit, mă simt constrâns de ele în procesul meu de reprezentare, legat, forțat, neliber sau pasiv În acest fenomen pe care îl experimentez constă o conștiință directă a independenței față de mine, a independenței în raport cu mine, pe scurt, o conștiință directă a obiectivității Despărțirea de eu, care constă în această independență, este cea care ne obligă să aduceți în mod independent obiectele luate în considerare, adică în afară de mine" "Afirmăm", spune Lossky * ), "că diferența dintre subiectiv și obiectiv nu poate fi cantitativă sau alcătuită din relații, ea trebuie să constea în colorarea calitativă a acestor experiențe Cu alte cuvinte, în fiecare act de cunoaștere trebuie să existe laturi care sunt colorate de sentimentul subiectivității și laturi care au caracter de obiectivitate Să presupunem că inventăm un fel de fabulă, de exemplu, spunem că în jurul monumentului lui Petru cel Mare din Piața Senatului din Sankt Petersburg sunt patru stejari uriași întinși În această afirmație, fără îndoială, imaginea monumentului stă în mintea noastră ca ceva pe care nu îl atribuim în niciun caz prin conținutul său activităților noastre; poate şi stejarii răspândiţi pe care i-am mai văzut undeva, constituie la fel *) Lipps, Logic, trad Lossky, § și ) Lossky, The Justification of Intuitionism, ediția I, p Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH conținutul obiectiv al declarației; dar deja probabil îmbinarea monumentului cu stejarii este resimțită ca o sinteză produsă de noi, ca ceva ce nu se ascunde deloc în conținutul obiectului în sine Dimpotrivă, când spunem că călărețul Peter stă pe o stâncă de granit, această combinație este prezentată ca ceva emanat din obiectul însuși Justiția ne obligă să menționăm că aceeași idee a fost exprimată de Hume, deși într-o formă ușor diferită "Putem", spune Hume *), "să conectăm în imaginația noastră capul unui om cu corpul unui cal, dar nu este în puterea noastră să ne forțăm să credem că un astfel de animal există Prin urmare, diferența dintre ficțiune și credință constă într-o senzație sau sentiment, care este legat de credință, dar nu poate fi legat de ficțiune, nu depinde deloc de voință și nu poate fi cauzată în mod arbitrar Această senzație dă judecăților asociat cu ea o greutate și o semnificație aparte , le impune cu forța sufletului și le face principiile călăuzitoare ale comportamentului nostru Dar o reprezentare independentă de voință este departe de a fi un lucru Pata colorată rotundă, pe care o iau drept minge, se poate dovedi a fi un desen, o

vedere în secțiune a unui fascicul rotund sau, în cele din urmă, doar o halucinație Din această cauză, imaginea mea vizuală nu își va pierde caracterul obiectiv: va rămâne independentă de arbitrariul meu, dat din exterior, impus cu forța Dar judecățile legate de el și făcându-l, din simpla percepție, un aspect sau semn al unui lucru, se vor dovedi a fi erori subiective "Independența față de arbitrariul subiectiv" caracteristică percepțiilor și amintirilor, spre deosebire de construcțiile fanteziei, nu trebuie confundată cu un alt tip de independență pe care o atribuim lucrurilor, independența față de impresia subiectivă Un copac nu este un lucru pentru că imaginea lui mi se impune cu forța - o halucinație, un desen sau o iluzie ar avea aceeași "obiectivitate"; - dar când mă întorc, plec sau închid ochii, când imaginea Văd că nu mai există din experiența mea, voi continua să cred că acel copac în sine există Hume, Anchetă asupra înțelegerii umane Biblioteca "Runivers" despre solipsism extrem nu, dacă mă întorc la el, deschid ochii sau întorc capul și îl voi vedea din nou și îl voi recunoaște Această Avere într-o existență independentă - independentă nu de arbitrariul subiectiv, ci de o impresie separată, prezentă - este esența obiectivității sau, mai precis, conștiința obiectivității Independența față de arbitrariul subiectiv poate fi și este direct observată Dar independența față de impresia subiectivă, adică din experiența prezentă, nu poate fi în niciun fel dat: poate fi doar gândit și postulat, dar în niciun caz experimentat în experiență Este imposibil să experimentezi ceva care, prin însuși sensul său, nu poate fi dat în prezent, ci doar dincolo de granițele sale "Intuiționismul^ N O Lossky, care afirmă (urmându-l parțial pe James) că obiectele și relațiile lor ne sunt date în experiență directă și care, ca dovadă, subliniază că în această experiență directă există date subiective și obiective, confundă obiectivitatea experiențelor cu obiectivitatea realului lucruri, adică două feluri de independenţă faţă de subiect, radical diferite unele de altele Problema nu se schimbă chiar dacă înlocuim obiectele cu "ideile" lui Platon, așa cum o face Husserl, de exemplu Căci nici aici independența ideii pe care o observ față de actul observației mele nu mi se poate acorda Adevărat, o pot postula pe baza diverselor considerații epistemologice și de altă natură, fie și numai din convingerea că dacă nu ar fi această independență a ideilor față de actul meu, știința nu ar putea exista Dar o astfel de postulare nu poate fi numită dat La urma urmei, cum pot observa că ideea există chiar și atunci când eu nu te mai uita la ea? Acest lucru ar echivala cu admiterea că observ fără să observ, sau că sunt acolo unde nu sunt În consecință, teoria intuiționismului, care a confundat independența față de subiect cu independența față de arbitrariul subiectiv, nu ne-a ajutat să depășim solipsismul Cele mai multe teorii intuiționiste, inclusiv învățăturile lui N O Lossky, în special păcatul prin faptul că nu iau în considerare problema trecutului - relația prezenței Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH nyh amintiri la non-cash, de exemplu experiențe trecute Dar din moment ce cunoașterea este construită pe amintiri, iar fiabilitatea acestor simboluri ale trecutului nu este supusă unei analize critice, cunoașterea rămâne problematică și epistemologia nu își îndeplinește sarcina de a o stabili pe o bază de încredere Încercarea lui James de a ocoli această problemă punând în locul memoriei o conștiință directă a schimbării, în care trecutul se contopește cu prezentul într-un singur element fluid comun, este ingenioasă, dar nu rezolvă problema Stările de tranziție ale conștiinței, acele date fluide speciale despre care vorbește James, sunt, fără îndoială, observate în experiență și, prin urmare, nu pot fi

negate Toată lumea cunoaște experiențele specifice asociate cu o tranziție perceptibilă de la o stare la alta, de exemplu, de la întuneric la lumină, de la tăcere la zgomot brusc, de la căldură la frig etc , etc Când "întunericul" este "făcut" pe scenă, sau o notă preluată de peste tot vocea se estompează și dispare treptat, putem afirma în experiența noastră un fel de conștiință de tranziție, o percepție fluidă specifică, cu caracter diferit de un astfel de tip date "stabile" ca, de exemplu? lumina constantă a soarelui, priveliștea munților, senzația de durere de cap Repet, nu există nicio îndoială că experiențe "fluide" există Dar nu există nicio îndoială că toate judecățile noastre despre trecut nu operează cu aceste date, ci cu amintiri și percepții distincte Experimentând direct fluiditatea - slăbirea și întărirea senzațiilor, trecerea de la calitate la calitate - sunt, este adevărat, conștient de schimbare, dar în această experiență imediată însăși nu există nici o urmă a cunoașterii că așa și așa tocmai s-a întâmplat, iar acum nu mai e unul, ci altceva Formularea unei astfel de judecăți - poate fi contestată? - implică întotdeauna amintirea Atâta timp cât simt doar schimbarea, fără a-mi aminti faza care a precedat-o și nu o separ de prezent, am conștiința schimbării, dar nici urmă de cunoaștere a schimbării Dar conștiința directă a schimbării nu este o cale de ieșire din experiența prezentă Numai acolo unde există amintiri apare trecutul și problema existenței sale odată cu ele Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM În general, există tendința de a simplifica problemele epistemologiei, înlocuind experiențele diferențiate, așa cum se presupune că sunt abstracte și lipsite de viață, cu o conștiință vagă vie din care au apărut Acest lucru, desigur, este foarte simplu: la urma urmei, problema este conturată numai acolo unde există date, suficient de diferențiate, și atâta timp cât nu există această diferențiere suficientă, nu poate fi nicio problemă, dar există o noapte în care toate pisicile sunt gri Iată sursa unei prejudecăți proaspăt reînviate - la un moment dat aproape ucis de Kant - de parcă, alături de percepții, tot felul de relații care le leagă sunt date direct în experiență - cauzalitate, succesiune în timp, interacțiune, substanțialitate etc , astfel încât înțelegerea găsește totul pregătit și este doar o chestiune de observare și descriere În același timp, se uită un lucru: că, deși o vagă conștiință "vie" poate fi remarcată în experiență, nu este materialul cunoașterii, ci acele experiențe clare, distincte care ies din ea, și doar afirmații despre legătura lor poate fi întrebat despre legitimitate sau adevăr Când spun: "aceasta este o masă", nu mă refer la prezența unui sentiment vag, un fel de aureolă psihică asociată cu o imagine vizuală, ci la un lanț de anumite fenomene și la afirmația că acest lanț există, și nu numai în imaginație, dar cu adevărat, dincolo de experiența disponibilă Gnoseologia trebuie să arate că afirmația mea este justificată, că am dreptul la ea Desigur, lanțul de reprezentare a fost diferențiat de aureola vagă din jurul imaginii mesei Dar, din moment ce există, din moment ce l-am găsit în conștiința prezentă, împreună cu sentimentul de certitudine că este un simbol al realității care depășește limitele prezentului, atunci problema dreptului meu la această certitudine nu poate fi ocolită cu referirea la faptul că obiectivitatea este "conștiință vie", unde nu există nicio diferență între numerar și non-cash, ci totul este conectat între ele - "într-o unitate concretă vie" Să existe o astfel de conștiință, dar nu elimină faptul că în experiența mea directă există o diferență între prezent și inexistent și se afirmă existența percepțiilor, care nu sunt prezente în prezent

Împreună cu un sentiment de obiectivitate, care nu spune nimic rațiunii, Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH Am cunoștințe despre obiectivitate și tocmai față de această cunoaștere diferențiată se pune întrebarea epistemologică: pretențiile sale sunt justificate? VI O încercare de a reforma conceptul de dăruire Problema în fața noastră este cum să conectăm adevărul incontestabil că doar despre experiențele prezente se poate ști cu certitudine că ele există cu adevărat, cu nevoia de a fi sigur că există și alte realități, de exemplu, senzațiile trecute și viitoare Să cedem în fața concepției sceptice și să îmbrățișăm cel mai rău tip posibil de solipsism, solipsismul momentului imediat? Sau poate cineva să se mângâie cu stipulația că rădăcina cunoașterii nu poate fi cunoașterea, că se sprijină pe o credință extra-rațională? În ambele cazuri ne-am pierde credibilitatea și am cădea în captivitatea scepticismului Să încercăm să găsim o a treia cale de ieșire Pentru a face acest lucru, să luăm în considerare cu atenție ce înseamnă a fi un dat imediat Foarte des se repetă afirmația că experiența este un mozaic de date, ca și cum în fiecare moment, privind în jurul sferei a ceea ce este prezent, întâlnesc de fapt un "mozaic", adică suma părților distincte, complete și complete în sine Se presupune că este posibil să le enumerăm: acum mi se dă un pătrat alb, punctat cu litere negre, lumina constantă a unei lămpi sub abajur, gălăitul porumbeilor în curte, o durere la tâmplă, o dorință a fuma o țigară Lista poate fi completata pana la final si se va obtine un registru detaliat, identic cu suma experientelor din care consta in momentul de fata experienta mea directa Dar nu trebuie decât să analizăm acest experiment pentru ca fabula despre mozaicul de elemente să fie direct respinsă Imaginează-ți că îți pun o întrebare: "ce ți se dă în momentul de față? Ce este prezent în câmpul tău de conștiință? Ești în stare să dai un răspuns exact? Sunteți capabil - cu acuratețe și complet - să enumerați toate datele disponibile? Începi să-ți trimiți gândurile, te oprești la unul și celălalt, dar dintr-un motiv oarecare se dovedește constant că asta Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM lista ta nu este suficient de completa incat in spatele tuturor datelor mentionate sa ramana o bogatie inepuizabila pe care nu ai avut timp sa o atingi Veți putea spune întotdeauna că există elementul A, există elementul B, există elementul C și așa mai departe în orice număr, dar nu veți putea spune niciodată că există doar aceste date Incearca sa-ti inchei registrul si vei vedea ca nu este complet, ca lipsesc multe din el Cash, experiența directă este mai bogată decât cele mai lungi registre Veți obiecta la acest lucru; așa să fie, chiar dacă nu pot enumera toate încercările mele actuale Dar este cert, până la urmă, că în fiecare moment experiența mea conține o cantitate limitată de date Această sumă limitată este "real" mea Tot ceea ce este în el există fără îndoială și sigur Dar nu mai pot depăși limitele unei astfel de limitări Dar de unde iei certitudinea că există o cantitate limitată de experiență în experiența ta directă? La urma urmei, te-ai uitat în experiența ta, ai încercat să-i înregistrezi datele și s-a dovedit că acest lucru este de neconceput Spunând că conștiința este limitată, ai făcut deja o presupunere la care experiența ta directă nu ți-a dat cel mai mic drept Vrei să știi ce ai făcut? Ți-ai imaginat un moment al trecutului, limitat de ambele părți de momentele precedente și următoare și ai observat pe bună dreptate că în acest moment trecut, limitat de ambele părți, numărul de părți este limitat Prin analogie cu acest moment trecut, ați limitat momentul prezentului, adică conștiința voastră imediată și îi aplicați o propoziție care se aplică doar momentelor trecute, completate și limitate de cele ulterioare Când

momentul tău prezent este completat de viitor și devine limitat și finit Dar întrebarea nu este despre un singur moment; în acel punct epistemologic inițial, asupra căruia ne-am ridicat acum, nu există încă o concepție despre momente - întrebarea este despre experiența directă, despre ceea ce ne este de fapt dat, într-o conștiință vie, prezentă Și a afirma despre această conștiință că ne este dată într-o formă limitată, ca un mozaic, ca o sumă completă, înseamnă a nega faptele Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH Când ascult cu atenție intensă urletul vântului, parcă nu experimentez nimic altceva Dar de îndată ce întreb dacă vântul perceput constituie singura experiență prezentă, se dezvăluie falsitatea acestei presupuneri și se simte clar contrariul: prezența unor date suplimentare Orice încercare de gândire de a limita sfera a ceea ce este prezent este spulberată de experiența directă Fiecare act de cunoaștere care afirmă că există doar așa și așa se respinge imediat Pronunțând o astfel de judecată, ne extindem astfel experiența și "singurul" nostru se prăbușește Astfel, suntem îndreptăţiţi să spunem că orice act de cunoaştere presupune o fiinţă transcendentă, căci orice încercare de a o respinge o dezvăluie imediat Desigur, asta nu înseamnă că în momentul limitat al prezentului, mi se dă plenitudinea ființei Dar aceasta înseamnă că momentul prezent - dacă vrem să-l definim ca moment, ca sumă limitată de experiențe - presupune în mod absolut un moment viitor; o încercare de a o limita, de a o repara în scopuri solipsiste, ne duce imediat în viitor, punând în față realități "neobservate" Oricât de paradoxal ar suna, trebuie să recunoaștem sincer că nu știm ce ni se dă Adică știm unele dintre acestea date, dar doar ceva, și nu toate Și, cel mai important, nu vedem granița, nu găsim linia de graniță care ar înconjura dat Psihologii știu de multă vreme că câmpul conștiinței distincte sau câmpul atenției este doar o parte nesemnificativă a întregului câmp al conștiinței Dar până acum, nimeni nu a observat că ambele zone ale datei, de fapt, nu au granițe Nu putem spune niciodată unde este limita viziunii noastre clare și unde este limita viziunii noastre în general Putem spune doar cu certitudine că alături de faptul descoperit există un alt fapt, alături de a fi cunoscut, o altă prezență, neidentificată Se poate spune că suntem înconjurați din toate părțile de o realitate despre care încă nu știm nimic, dar care își declară existența cu suficientă claritate "Cunoștințele mele sunt întotdeauna mai înguste decât realitatea" - asta ne spune experiența noastră când o observăm fără premise dogmatice preconcepute Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM Prejudecata epistemologiei abstracte - mitul experienței directe ca simplă sumă de experiențe distincte - este rezultatul unei substituții inconștiente: conștiința imediată actuală, adică ceea ce găsim ca dat este înlocuit de o construcție secundară, o reprezentare a momentului prezent Dar momentul actual actual - așa cum este trăit în mod direct - nu coincide cu concepția momentului, întotdeauna construită retrospectiv, pe baza unor categorii stabilite În prezent, de fapt experimentat, nu există nicio cunoaștere a liniei de graniță, așa cum ar fi, închiderea zonei sale Dimpotrivă, în ideea de moment, limitarea este trăsătura fundamentală Vorbind despre experiența directă, epistemologii nu o descriu, ci ideea unui moment încheiat și prin aceasta introduc imediat în teoriile lor un subsol dogmatic inconștient, care duce la probleme insolubile și deschide ușa scepticismului Astfel, doctrina "empirică", care este perplexă de întrebarea: "cum poate cineva să știe că există o altă realitate în afara limitelor prezentului", este de fapt complet non-empiric Ea crede că, în a face cu numerarul, se confruntă cu ființa completă, cu o

simplă sumă de experiențe distincte, despre care putem spune că doar ele ne sunt dăruite De aceea se întreabă de unde vine încrederea că, pe lângă aceste experiențe date, există și altele, nu unele date Dar judecata: "Mi s-a dat numai asta" nu se poate referi la prezent, deoarece în conștiința actuală orice astfel de judecată se respinge imediat Pentru a spune "doar", trebuie să revizuiești întreaga experiență, adică să aducă atenția dincolo de limitele ei și să descopere astfel "nu numai" Limita care îi încurcă atât de mult pe empirişti nu precede întrebarea descurajatoare, ci mai degrabă pare a fi consecinţa acesteia Fiecare act de cunoaștere despre numerar este, împreună cu asta, cunoaștere despre altceva, despre ceva care trece dincolo de "înregistrat" Este de neconceput să negăm această alteritate, deoarece respingând-o, mișcăm atenția în direcția ei și ne aflăm față în față cu ceea ce este respins Urmele unei astfel de noi înțelegeri a datului - dar tocmai una Biblioteca "Runivers" l GABRILOVICI doar urme se găsesc într-una dintre ultimele cărți ale lui James, The Varieties of Religious Experience James scrie acolo la p (citez dintr-o traducere rusă editată de S V Lurie): "Termenul "câmp al conștiinței" a început să fie folosit abia recent în psihologie Anterior, unitatea elementară general acceptată a vieții mentale era "reprezentarea" (ideea), care era considerată complet independentă și delimitată de alte elemente Dar în prezent psihologii sunt înclinați să presupună că o astfel de unitate elementară este cel mai probabil întreaga stare de spirit, întreg valul de conștiință sau, cu alte cuvinte, totalitatea obiectelor concepebile la un moment dat; în plus, trebuie avut în vedere că limitele acestui val nu pot fi determinate cu certitudine "Când vorbim de "câmpul conștiinței", trebuie să remarcăm, ca trăsătură cea mai caracteristică a acestuia din urmă, nedeterminarea regiunilor sale marginale Conținutul acestor zone aproape că nu intră în sfera atenției; cu toate acestea, nu există mai puțin și are o influență asupra activității noastre mentale și chiar asupra direcției pe care o va lua atenția noastră în momentul următor Este, parcă, un "câmp magnetic" în interiorul căruia, ca un ac de busolă, centrul energiei noastre spirituale se rotește atunci când o fază a conștiinței este înlocuită în noi cu alta Toate amintirile noastre plutesc peste acest câmp, gata să intre în limitele lui la cea mai mică atingere; în același mod, eul nostru empiric, adică, se află în mod constant în sfera de influență totalitatea forțelor, impulsurilor și cunoștințelor, atât în acțiune, cât și care nu participă activ la viața noastră interioară în acest moment Granița dintre ceea ce este actual la un moment dat și ceea ce este potențial în conștiința noastră este atât de nedefinită încât este întotdeauna dificil de spus cu privire la orice element al vieții mentale dacă este conștient sau nu James argumentează aici ca un psiholog și își folosește observațiile exclusiv în scopuri psihologice Dar datorită observației sale ingenioase, el a schițat singura cale care poate duce la o reformare a conceptului de dăruire Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM "Psihologia de rutină", spune el, "recunoaște toată dificultatea de a determina limitele extreme ale câmpului conștiinței, dar totuși consideră că este stabilit, în primul rând, că întregul conținut al conștiinței la un moment dat, fie că este în centrul sau regiuni periferice, fie că intră sau nu în sfera atenției - este închisă în limitele tocmai acestui "câmp al conștiinței" propus în prezent, oricât de vagi și nedefinite ar fi limitele extreme ale din urmă poate fi, și, în al doilea rând, că tot ceea ce este absolut în afara câmpului conștiinței nu există în mod absolut ca fapt al conștiinței Aici, în locul psihologiei de rutină, se

poate înlocui "epistemologia de rutină" și în locul "faptului de conștiință" - un dat De fapt, epistemologia de rutină, într-o manieră deja prea simplificată, a descris inițiala dată ca un fel de mozaic sau hartă, care este suficient de cercetat pentru a avea, ca să spunem așa, în palmă toată realitatea disponibilă Dar nu există o astfel de hartă sau mozaic Și există tocmai "valul" dăruirii, mărginit de necunoscutul "și totuși" Trebuie să ne antrenăm să vedem că acest "și mai mult" există, că este dat incontestabil Atunci întrebarea realității non-cash și, în același timp, toate disputele despre realism, vor primi o nouă lumină pentru noi VII Câteva note explicative Când am citit acest articol sub forma unui raport în Societatea Filozofică din Sankt Petersburg *), unii dintre oponenții mei (inclusiv profesorul A I Vvedensky) mi-au interpretat punctul de vedere în sensul că se presupune că propun o doctrină oarecum modificată a lui Leibniz despre " percepții mici "Incompletitudinea", "incompletitudinea" a dat a fost *și, conform acestui punct de vedere, o simplă consecință a faptului că ni se oferă nu numai experiențe clare și distincte, ci și scăderea treptată a distincției, până la "diferențiale" a conștiinței Potrivit adversarilor mei, am în vedere tocmai aceste elemente vagi, crepusculare, insuficient iluminate, când *) decembrie Întrebări de filosofie, KN II ° Biblioteca "Runivers" L, GABRILOVICH Eu spun că ceea ce ni se oferă de fapt nu este un mozaic finit de date, ci ceva inepuizabil și nelimitat Cu alte cuvinte, diferența pe care o stabilesc între datele, ca să spunem așa, deja înscrise în registrul nostru mental ("unchiul> acum e cald, vesel, vreau să fumez o țigară etc ), și continuarea acestui registru, care nu a dobândit încă certitudine ("Știu că mi se dă A, B și C; dar știu că mi se dă, nu numai ei") - această diferență se transformă în ochii adversarilor mei într-un simplu contrast între elemente vagi și clare ale conștiinței noastre Dar elementele vagi ale conștiinței nu sunt în niciun fel diferite în mod fundamental de cele clare; se poate spune că vagitatea sau nedeterminarea este calitatea lor specială, care este la fel de clar recunoscută ca și galbenul sau triunghi Prin urmare, conținuturile vagi, în măsura în care sunt recunoscute sau observate (ca vagi), aparțin în întregime părții complete a registrului; se poate spune, de exemplu: acum simt un sentiment de foame, o durere la nivelul membrelor și altceva nedefinit; aceste trei elemente (în ciuda vagului sau vagului unuia dintre ele), însă, nu epuizează întreaga experiență Știm foarte bine că, pe lângă foame, dureri de membre și date suplimentare vagi, mai există ceva, pentru că dacă începem să afirmăm că aceste date există, atunci vor apărea imediat altele noi Experiența nu este incompletă pentru că are părți vagi, ci pentru că, prin însăși natura ei, nu tolerează deloc nici un fel de limitare Solipsismul extrem cere ca ceea ce el numește prezent să fie un cerc limitat; pentru a putea folosi particula restrictivă "numai" atunci când descriem numerarul Dar tocmai prin descrierea a ceea ce se dă de fiecare dată când spunem "numai" suntem imediat în dezacord cu faptele Și chiar această imposibilitate de limitare (depinzând nu de vagul experienței, ci de faptul că în ea apar constant elemente noi și noi, de îndată ce începem să o înregistrăm), tocmai această imposibilitate de a descrie experiența reală cu ajutorul conceptul "doar" - propun, spre deosebire de descrierea general acceptată, de rutină și, cel mai important, "mozaic" a dat, care nu este de acord cu faptele Aranjarea senzațiilor după "claritate", conform Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM gradul de iluminare prin atenție, după gradul de apercepție, nu depășește deloc cadrul înțelegerii de rutină a datului Acea bogăție de

elemente neidentificate care, după părerea mea, intră în dăruirea reală, nu are nimic în comun cu acele date care sunt prost percepute sau încă deloc percepute și, prin urmare, sunt vag recunoscute Într-adevăr, despre aceste "diferențe ale conștiinței" pot spune cel puțin că le experimentez, sub forma unei "granițe" a "fondului", etc Nu pot spune nimic sigur: la urma urmei, eu nu nu le cunosc deloc - nici sub formă de date vagi, nici sub formă de date distincte Nu pot decât să afirm cu certitudine că, pe lângă A, B, C etc , există și alte date Printre A, B C etc , nu sunt, în acest sens sunt Yen-personale Dar de îndată ce încep să înregistrez A, C etc , aceste date non-cash vor fi ici și colo Reducerea concepției mele la doctrina "petites perceptions", precum și la teorii analoge, este o neînțelegere fără îndoială La fel, nu pot accepta un alt reproș (exprimat de un alt adversar) - în apropierea mea extremă de James, ajungând aproape până la coincidență În sine, acest reproș nu ar conține nimic jignitor sau umilitor pentru filosof și cu atât mai puțin că, deși părerile mele au fost dezvoltate complet independent (înainte de a face cunoștință cu opera lui James), eu, totuși, deja în raportul meu m-am referit la gânditorul american ca un predecesor care a apărat un punct de vedere înrudit Cu toate acestea, această apropiere nu trebuie exagerată Ceea ce spune Iacov are scopul ei ascuns - de a dovedi existența "subconștientului", așa cum reiese clar din expunerea ulterioară (vezi p etc ale traducerii ruse, editată de S V Lurie) Prin urmare, accentul principal este pus de James pe nedeterminarea zonelor marginale ale conștiinței și pe dificultatea, în orice moment dat, de a stabili "ce este actual în conștiința noastră și ce este potențial" Nici această nedeterminare și nici această dificultate nu contează pentru concluziile mele Ele ilustrează doar poziția conform căreia nu știm ce ne este dat, sau știm doar o parte din el * Biblioteca "Runivers" L GABRILOVICH Dar miezul de bază al gândului meu - că orice încercare de a gândi de a limita sau completa ceea ce este dat este imediat respinsă de experiență - nu apare deloc la James De aceea, pot considera învățătura lui James ca o ilustrare psihologică a tezelor mele epistemologice Întrebarea este: ce câștigăm în cele din urmă recunoscând dat ca fiind fundamental nelimitat? Câștigăm conștiința fermă că, pe lângă datele contemplate, există și date în mod evident inexistente, adică că doctrina solipsismului (în forma sa extremă "momentalistă") este contrară nu numai bunului simț, ci și faptelor Dincolo de elementele observabile există o întreagă lume de necunoscute, iar orice negare a acesteia este infirmată de experiența însăși Solipsistul nu mai are dreptul să spună că nu știe și că nu poate afla dacă există ceva dincolo de prezent Dacă numim prezentului conținut disponibil în mod evident, i e acea parte a experienței mele, în experiența căreia îmi dau o socoteală mentală, ca să zic așa, uită-te la ea, atunci există la fel de fără îndoială și de sigur o altă experiență, pe care nu am privit-o încă, dar pe care nu o pot nega , din moment ce știu direct, ce este el Această experiență este cel mai perfect x în alcătuirea ei calitativă (în acest stadiu al considerației epistemologice) Dar important este că nu este doar conceput de noi, ci și direct "localizat" ("wird vorgefunden") sub forma unui "ts still", care stă inevitabil în spatele oricărei încercări de înregistrare A asta înseamnă că în timp real, schimbarea reală (și nu doar "stările de tranziție" așa cum gândea lui Jam) ne sunt oferite nu numai și nu pur și simplu sub forma unei construcții mentale, ci și sub forma unui fapt "inițial" Trebuie să renunțăm la ideea că ni s-a dat prezentul și nimic mai mult; trecutul și viitorul sunt construite De fapt, deja în prezent

însuși, suntem destul de conștienți de noi înșine, făcând o mișcare din trecut în viitor, găsind acel "și mai mult", care, ca să spunem așa, în fața ochilor noștri, transformă conținutul existent în trecut (nu contează dacă sunt lungi sau trecătoare), iar viitorul - în numerar Indiferent de domeniu sau bucată de experiență pe care o luăm, întotdeauna Biblioteca "Runivers" DESPRE SOLIPSISM EXTREM pași înaintea noastră în acest rol dual: în primul rând / ca "și totuși" pentru altul (trecut) și, în al doilea rând, ca mărginit de un nou "și totuși" (viitor) Cu alte cuvinte: extinderea temporală este într-adevăr dată, și în același timp nu numai psihologic, ca la James și Bergson, sub forma unui "sens al timpului", "un sentiment de extensie", "sentiment de la durée", etc , dar sub forma unui fapt indubitabil că fiecare element contemplat nu constituie decât o singură verigă într-un lanț nerăbdător de alte elemente - un lanț a cărui compoziție calitativă ne este necunoscută, dar existența este dată Rămâne de epistemologie să stabilească dacă există posibilitatea de a cunoaşte structura calitativă a acestui lanţ ("conţinutul" trecutului şi viitorului) şi, dacă această posibilitate există, care sunt metodele şi metodele sale L Gabrilovich Biblioteca "Runivers" Despre relația lobilor frontali ai creierului cu psihologia și psihopatologia (Raport la Congresul I al Uniunii Ruse de Psihiatri și Neurologi, convocat în memoria lui S S Korsakov Moscova, septembrie ) Problema relației dintre lobii frontali ai creierului și activitatea mentală este o problemă specială a temei de program generală a acestui congres privind relația dintre bolile cerebrale locale și tulburările mintale Poziția lobilor frontali, conexiunile lor abundente cu alte părți ale sistemului nervos, cu incertitudinea simptomatologiei acestei zone, a sugerat de multe ori că aici trebuie să fie localizate simptomele mentale, aici este necesar să se uite pentru centrele de activitate psihică La începutul raportului nostru, ar trebui să tragem limitele subiectului nostru În primul rând: ce se înțelege prin lobii frontali ai creierului? Aici este imposibil să trasăm o limită strictă fie în termeni anatomici, fie fiziologici Este ușor de arătat că, în termeni anatomici, toate limitele sunt departe de a delimita brusc zona de interes pentru noi Dacă ne amintim toate numeroasele conexiuni anatomice ale lobilor frontali, atunci granițele vor fi și mai neclare Și din punct de vedere fiziologic, nu mai putem trasa limite pentru zona de interes pentru noi, în primul rând pentru că această zonă este încă departe de a fi explorată Dacă am dori să spunem că prin regiunea frontală înțelegem acea parte a cortexului care se află anterior așa-numitei zone motorii, adică centrii motori ai creierului Biblioteca "Runivers" VOL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT a cortexului, apoi făcând acest lucru, în primul rând, am încălca limitele umede ale naturii anatomice, deoarece regiunea motorie se extinde, fără îndoială, în lobii frontali (în sens anatomic), girusul central parte a lobului frontal Poate că, ca ideal, ar trebui să spunem că ne străduim să studiem, în principal, problema relației cu psihicul acelor părți ale lobilor frontali care nu conțin fibre de proiecție *) și care, din punct de vedere experimental și clinic ( puncte de vedere neuropatologice), se dovedesc a fi "mute" în "sensul aspru", adică nu da reacții motorii sensibile Cu toate acestea, nici măcar acest lucru nu ar fi corect, fie și doar pentru că nu putem încă indica cu exactitate astfel de departamente Cu toate acestea, am putea vorbi despre o astfel de zonă "prefrontală" și despre relația ei cu psihicul, ca un ideal binecunoscut către care se îndreaptă parțial cercetarea noastră În acest ultim sens, ne putem limita și mai mult subiectul din partea clinică și anume: excludem din

discuția noastră nu doar simptomatologia fizică, ci și problema afemiei (afazie, agrafie, apraxie, alexie, agnozie etc * ) in toto; în orice caz, ne vom ocupa de toate acestea cât mai puțin și numai în măsura în care ni se pare necesar pentru tema noastră La începutul mesajului meu, aș considera necesar să spun câteva cuvinte despre fundamentarea morală a discursului meu De mai bine de ani adun material pe această temă Am la dispoziție cazuri de abcese de lob frontal, cazuri de tumori, leziuni traumatice și înmuiere Acest material nu a fost încă finalizat ) Fibrele de proiecție sunt fibre nervoase care merg spre cortex sau din cortexul cerebral către alte părți (non-corticale) ale sistemului nervos, în timp ce fibrele de asociere se numesc fibre care conectează doar diferite părți ale cortexului între ele ) Afazie - tulburare de vorbire; agrafie - tulburare de scriere; apraxie - tulburare de acțiune; alexia - tulburare de citire; agnozia este o tulburare a recunoașterii Biblioteca "Runivers" TU X O R O S KO Ar trebui să dau o serie de eseuri privind studiul lobilor frontali de natură mai detaliată, atât din puncte de vedere diferite, cât și pentru grupuri patologice individuale ale leziunilor lor Dacă adăugăm o literatură enormă la propriul nostru material, atunci, desigur, să epuizăm toate acestea într-un singur raport ni se pare deopotrivă inutil și imposibil pentru noi în prezent Prin urmare, preferăm să amânăm temporar discuția unor întrebări mai detaliate și în prezenta comunicare, după ce am rezolvat materialul acumulat, să clarificăm eventualele întrebări, formularea acestora, să conturăm, poate, direcția de lucru, ipotezele de lucru cunoscute - într-un cuvânt, privim comunicarea prezentă ca o introducere nu numai în studiul lobilor frontali din diferite puncte de vedere, ci și în studiul viitor al relației lor cu psihicul Astfel, comunicarea noastră se va dovedi a fi, poate, mai devotată întrebărilor de natură metodologică, decât materială După delimitarea subiectului și a conținutului raportului, vom trece la clarificarea problemei relației unei anumite părți a creierului cu psihicul în general și cu simptomele mentale în special Subliniem importanța fundamentală a distingerii între localizarea simptomelor și localizarea funcțiilor Acest lucru a fost observat recent, apropo, de către Monakov și președintele insulei neurologice americane, Morton Prince ) Localizarea simptomelor poate fi înțeleasă ca o tulburare mai mult sau mai puțin regulată (și fluctuantă în timp) a anumitor funcții cu afectarea anumitor secțiuni corespunzătoare ale cortexului cerebral Prin localizarea funcțiilor, dimpotrivă, ar trebui să înțelegem distribuția multor componente ale unei acțiuni complexe bine-cunoscute între diferite secțiuni diferite ale creierului și ale măduvei spinării Așa este cazul neuropatologiei și fiziologiei nervoase Este clar că, referindu-se la ) Monagogi Ucber Localization der Hirnfonktionen Wiesbaden ) Prințul Morlon Localizarea cerebrală din punct de vedere al funcției și simptomelor Călătoria de Nerv A Ment boala nr Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI LA POIHOL SI PSIHOPAT cu privire la problema relației dintre sistemul nervos și psihic, această diferență trebuie reținută cu atât mai mult Potrivit lui Monakov, nimic nu a împiedicat atât de mult discutarea doctrinei localizărilor, cât o înțelegere insuficient de clară a acestei diferențe atunci când se pune întrebarea Priviți cortexul vizual ca centre de percepție și reprezentare vizuală; considerați că în zona auditivă se localizează același lucru pentru percepțiile auditive, că în girul lui Broca și Wernicke - centrele imaginilor memoriei pentru pronunția și înțelegerea cuvintelor; a crede că centrii intelectului sunt localizați în lobii frontali - toate acestea, după

Monakov, înseamnă doar a avea o idee naivă și în aceasta nu putem decât să fim de acord cu el "Eroarea acestui mod naiv de a considera constă în faptul că aici se amestecă două puncte de vedere eterogene și opuse și anume: anatomo-fiziologic și psihologic, în principal din autoobservare" Revenind acum la problema relației dintre lobii frontali ai creierului și psihicul, ne confruntăm direct cu nevoia de a atinge vechea întrebare a "sediului sufletului" Oricât de diferiți am fi în principiile noastre de viziune asupra lumii și viziune asupra lumii, dar în prezent, mi se pare, trebuie să înțelegem necondiționat poziția conform căreia nu poate fi deloc îndoială, din punctul de vedere al psihologiei, despre sediu al sufletului în sensul de spațiu, sau loc în spațiul în care se află ) Gândurile nu sunt în creier Sensul întrebării despre sediul sufletului poate fi așadar doar acesta: cu ce fenomene corporale sunt legate fenomenele spirituale? care sunt aceste procese și unde au loc? Înțelegem sarcina psihologiei fiziologice sau, după cum sugerează Pfender ( ), psihofiziologiei, în acest fel: J) Vezi printre altele: Paulsep Introducere în filozofie Moscova, Ed II, p și urm ) Munch numește pe bună dreptate gândirea pentru a localiza psihicul "Gedan-kenspiel" Pitre spune că "les neurones psychiques (!) échappent à la méthode anatomo-clinique" și că "les fonctions qui leur sont attribuées ne sont pas localisables" ) Pfe-n er Introducere în psihologie Sankt Petersburg, Biblioteca "Runivers" TU XU ?U SKO "să stabilească, separat, mai precis legătura dintre procesele creierului și viața psihică corespunzătoare" Psihologia, pentru completarea ei, are nevoie de munca psihofiziologiei, dar psihologia nu este astfel înlocuită de fiziologie, ceea ce este imposibil, ea este doar completată de ea, ceea ce, desigur, este necesar Dar între psihologie și psihofiziologie există o legătură interioară și mai profundă, și anume, nu psihofiziologia este o condiție prealabilă pentru psihologie, ci, dimpotrivă, psihologia, împreună cu fiziologia creierului, este o condiție prealabilă pentru psihofiziologie și trebuie să preia conducerea, dacă este necesar să se determine acele părți ale creierului care sunt legate de anumite procese mentale "În timp ce analiza psihologică a tulburărilor mintale, spune Pfender, rămâne încă imperfectă, până atunci este adesea imposibil să se stabilească într-un mod fără ambiguitate legătura dintre procesele mentale și anumite părți ale creierului " Acest lucru îl putem vedea cel puțin în rolul lui Kussmaul în raport cu studiul vorbirii; abia după ce a arătat pe baza autoaprofundării psihologice că în tulburările de vorbire trebuie să se facă distincția între tulburările de înțelegere, procesul de vorbire, citire și scriere, studiul vorbirii a căpătat claritate Experimentele și observațiile care au dus la "localizarea funcțiilor mentale" nu ne obligă deloc să admitem că procesele mentale sunt într-adevăr considerate ca fiind localizate într-un anumit loc din creier Aceste experimente și observații dovedesc doar, dacă sunt într-adevăr doar concludente, că funcția normală a anumitor părți ale cortexului cerebral este o condiție pentru existența anumitor procese mentale Fără a intra într-o discuție ulterioară a întrebării ridicate, observăm aici doar că nu este în nici un caz necesar ca cele condiționate, adică procesele mentale, era în același loc cu condiționarea, adică procesele creierului O relație de dependență între anumite procese psihice și creier, deși există fără îndoială, totuși aceasta nu spune nimic decisiv despre natura acestei relații de dependență Aici, dacă pot să spun Biblioteca "Runivers" VOLUM REL PĂRȚI FORONALE ALE CREIERULUI KIIOHOL Iar PSIHOPATUL" să vorbească despre o relație funcțională, atunci numai în sensul general, care, de exemplu, aparține conceptului

de "funcție" din matematică, dar în niciun caz în sensul specific fiziologic al cuvântului "funcție" Dacă aruncăm o privire generală asupra opiniilor disponibile în literatura de specialitate cu privire la problema relației creierului cu psihicul, atunci aici putem sublinia următoarele - trei grupuri de opinii care diferă puternic unele de altele Unii autori, precum Flexiy, susțin că psihiatria, cel puțin așa-numitele sale laturi superioare, sunt legate în principal de centrii de asociere pe care îi disting, în special de centrul de asociere frontal anterior; reprezentanții acestei direcții pot vorbi despre "organologia cortexului" Alți autori, al căror număr crește acum și ai căror reprezentanți i-am putea numi, de exemplu, Monaco & a * ), Adamkevich ) - vorbesc pentru faptul că nu numai "părțile superioare ale psihicului" sunt conectate cu întregul cerebral cortexul, dar și simplele fenomene mentale și funcții precum vorbirea, acțiunea etc , aparțin funcțional întregului cortex Aici, desigur, nu se mai poate vorbi despre organologia cortexului, nu se poate vorbi despre funcția mentală specială a lobilor frontali, ci se poate vorbi doar despre simptomele mentale cunoscute asociate cu afectarea lobilor frontali În orice caz, din acest punct de vedere, ne putem pune sarcina de a încerca să găsim forma în care înfrângerea lobilor frontali afectează psihicul, pentru a găsi acea couleur locale care este introdusă în starea psihicului de către boala lobului frontal al creierului ) Cărnoasă creierul și sufletul Leipzig Idem, Localizarea proceselor mentale, în special a percepțiilor senzoriale umane Leipzig ) Monacov Помимо указаннаго выше сочиненія г еще: patologia creierului Viena idem Despre starea actuală a problemei de localizare în creier Rezultatele Fiziologiei publicate v Scrumieră și Spiro Anul ) Adanikiewic^ Cortexul cerebral ca organ al sufletului Wiesbaden Biblioteca "Runivers" ce X o po тко În cele din urmă, al treilea grup în acest sens va fi cei care acceptă că viața mentală este conectată nu numai cu creierul, ci, în general, cu întregul corp Reprezentanții acestei opinii includ, de exemplu, fiziologul Sion Nu trebuie să vă temeți de această idee, în ea, poate, există mai mult adevăr decât se crede de obicei Fără îndoială, opinia general acceptată de a considera creierul ca singurul punct în care, și numai în el, sufletul este imediat prezent și activ, se bazează numai pe baze metafizice, și nu pe faptele psihologiei și fiziologiei Să nu uităm, de altfel, că fiecare persoană adultă, deținând cunoștințele culese din viață despre calitățile și legile realității mentale, este obișnuită să-și imagineze orice proces mental în legătură cu capetele percepute senzual ale oamenilor; îşi închipuie involuntar că viaţa psihică se desfăşoară în limitele capetelor Tendinta involuntara de a considera ca unic real doar sensibilul contribuie la faptul ca privirea incepatorului in psihologie se intoarce mereu din nou catre creier, ca catre singurul loc al proceselor mentale Trebuie să fim cu adevărat de acord cu faptul că păcătuim adesea în acest sens atât înaintea psihologiei, cât și înaintea fiziologiei creierului Aici, într-adevăr, adesea se obține ceea ce se poate numi "fiziologie speculativă" sau "psihologie speculativă" (Paulsen, Pfender) * ) Cei care stau cel puțin din punctul de vedere al panpsihismului se pot întreba și caută în mod natural relația fenomenelor mentale nu numai cu creierul, ci și cu sistemul cardiovascular, cu organele labirintului urechii, cu metabolismul, sexul și altele glande etc În ceea ce privește relația psihicului cu lobii frontali ai creierului, din acest din urmă punct de vedere, nu doar o astfel de relație poate și trebuie căutată, ci este a priori Cijon Leib, Seele und Geist Versuch einer physiologischer Differenzierung der psychischen Functionen Pfluger's Archiv physiologie

blană B ) Vezi și despre problema relației creierului cu psihicul: Chelpanov Introducere în filozofie Al lui Psihologie Felul principal - g Al lui Creier și suflet Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT trebuie să existe, iar dacă nu am putea-o stabili, ar însemna doar că nu am putea-o stabili încă Vedem, așadar, că indiferent de modul în care privim întrebarea formulată în mod vechi, "despre localizarea psihicului" sau, mai corect, întrebarea "despre relația dintre fenomenele mentale și cele corporale", avem întotdeauna dreptate să ne punem sarcina de a înțelege relația care există între lobii frontali ai creierului și psihic, resp probleme mentale Dacă aruncăm o privire rapidă la ceea ce diverși autori au atribuit lobilor frontali ai creierului în termeni psihologici, atunci trebuie să fim uimiți de afirmațiile multiple și mărețe care au fost făcute împotriva lor de diverși oameni de știință *) Unii autori {Fritt * ), s) şi prieten ) vorbesc despre lobii frontali ca un organ al gândirii abstracte; alții privesc lobii frontali ca centre de reținere a atenției, concentrare mentală (Ferrier) *); Bianki ύ) spune că sarcina principală a lobilor frontali este procesul de sinteză mentală (intelectuală și emotivă), personalitate și conștiință; în altă parte, Bianchi vorbește despre lobii frontali ca fiind centrul concepției abstracte și al sintezei superioare; Allen Starr ) consideră că procesele mentale își găsesc baza materială în lobul frontal, care sunt exprimate sub forma puterii de judecată și *) Bekhterev ar trebui subliniat ca fiind unul dintre cele mai bune rezumate ale materialului acumulat din punct de vedere istoric Fundamentele doctrinei funcțiilor creierului Emisiune VII Anton n Zingerle Bau, Leistung und Erkrankung des menschlichen Stirnhirnes Theil Graz si Polimanii Contributi alla Fisiologia ed alPAnatomia dei Lobi frontali Roma, (acesta din urmă nu este citat de Bekhterev) ) Pritsch und Hit&g Arhiv fiziologie blană ) Hitrjg Zur Physiologie des Grosshirnes Arhiva f Psihiatrie B ) Ferrier Die Function des Grosshirnes Übersetzt ) Blanchi Uber die Function der Stirnlappen Beri klin Woch La fel Despre teoria lui Flechsig a zonelor de percepție și a zonelor de asociere Annali di neurologie faza, i - Ref Rev neurologice , p La fel Fiziologia și patologia lobilor frontali Rev neurologice Nr , p ) Allen Starr Gehirn-Chirurgie Библиотека "Runivers" merge хо p ош ко · zoom; Wundt v) încă în s-a pronunțat în favoarea conexiunii lobilor frontali cu apercepția; discipolul său Külpe se învecinează cu el * ) (atenție și voință); Flexi ) credea că în lobii frontali există centre ale intelectului, cele mai importante componente pentru conștientizarea de sine a individului și cei mai importanți regulatori ai acțiunii, printre altele, sentimentele morale; S S Korsakov conectează învățătura sa despre puterea călăuzitoare a minții cu lobul frontal; Grasso ) vorbește despre localizarea în lobii prefrontali ai centrilor mentali superiori ai conștiinței și voinței; accd Bekhterev sugerează că lobii frontali au o semnificație psiho-reglatoare, datorită căreia, atunci când sunt afectați, pe de o parte, rațiunea, voința și atenția activă suferă mai mult sau mai puțin semnificativ, pe de altă parte, una sau alta încălcare a mentalului sfera are loc cu o schimbare a personalității; în ultimul timp, Franz ύ) s-a pronunţat în favoarea căutării unor centre de învăţare în lobii frontali; în sfârşit, dacă adăugăm la această lungă serie de opinii doar cele mai notabile părerile lui Goltz ), Mlunk Polimanti şi alţii, care neagă orice legătură cu psihicul din spatele lobilor frontali, atunci vom fi cu adevărat uimiţi de toată diversitatea opinii și ipoteze cu privire la acest punct de vedere Poate că, în multe privințe aici, doar aparentă diversitate, deoarece, fără îndoială, aproximativ

aceleași fenomene apar de către diferiți autori sub etichete diferite; Fără îndoială, lipsa de informații pur psihologice în rândul cercetătorilor explică și faptul că aici se pot întâlni în literatură o mulțime de prostii pur și simplu psihologice Am considera că nu este neinteresant să ne oprim în detaliu asupra părerii lui Wundt cu privire la relația lobilor frontali cu Apperzeptionszentrum, deoarece această doctrină este valabilă *) Wunit Grundzuge der physiologischen psihologie V I ) Kulpe Grundriss der Psychology Flechsig L s și Les centres de projection et d'association du cerveau humain Rev neurol , p *) Grasset Problema localizărilor psihice în cerveau Rev Neurolog , p · ) franceza Despre funcțiile creierului Lobii frontali Arc despre Psychol martie ΰ) Golț Ueber die Verrichtimgen des Grosshirnes Mwik Ueber die Functionen der Grosshirnrmde II Aufl Berlin, Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBNYKH SHARE OF THE BRAIN to psychol SI PSIHOPAT este în multe feluri unificator și exprimat în cea mai completă formă Apercepția, potrivit lui Wundt, este definită în două moduri: pe latura obiectivă, este purificarea, sau clarificarea unui anumit conținut al conștiinței, pe latura subiectivă, este vorba de anumite sentimente, pe care noi, atunci când trecem în revistă orice conținut dat al conștiinței , desemnați ca atenție Însăși nevoia de a evidenția apercepția ca un concept psihologic elementar a apărut ca urmare a conștiinței nesatisfăcătoarei unui astfel de concept precum minte (Intelligenz), care unește fenomene atât de complexe și apare, fără îndoială, ca un concept colectiv nedefinit Latura obiectivă a procesului de apercepție, și anume clarificarea unui anumit conținut, presupune anumite fenomene fiziologice concomitente Faptele conduc în cele din urmă la faptul că substratul simplei prezențe (Vorgang) a apercepției trebuie să fie fenomenele de întârziere (Hemmungsvorgãnge) Aceste efecte de întârziere nu se extind la anumite excitații care își au locul în centrele organelor de simț, ci la conducerea (Leitung) acestor excitații către centrii superiori Din punct de vedere fiziologic, aici este, prin urmare, un fel de efect inhibitor asupra reflexe Este de la sine înțeles că fenomenul de apercepție depinde în mare măsură de toate experiențele anterioare și de starea prezentă a conștiinței "Organul minții", "centrii intelectului" ale foștilor autori (Meinert, Hitzig, Ferrier, Flexsh etc ) Wundt îl respinge și îl înlocuiește cu "centrul apercepției", pe care îl sugerează în lobii frontali a creierului, dar este de la sine înțeles că conceptul de "centru" este folosit aici nu în sensul unui activator independent al funcțiilor care îi sunt atribuite, ci doar ca o verigă intermediară necesară în cursul general de asociere și apercepție Wundip se apropie cel mai mult dintre predecesorii săi de Ferrier Cei care sunt susținători ai psihologiei asociative, cum ar fi, de exemplu, Tsien te, desigur, nu acceptă această doctrină a apercepției și, în special, același Qi t este exprimat și Zieben Psihologie fiziologică a -a ed rusă Biblioteca "Runivers" TU BINE despre împotriva localizării apercepţiei în lobii frontali Însă ni se pare că învăţătura lui Wundt este extrem de reuşită în a uni în esenţialul din latura formală a fenomenelor mentale o masă de fapte acumulate cu privire la problema relaţiei lobilor frontali cu psihicul Să trecem acum la o trecere în revistă a datelor acumulate cu privire la problema care ne interesează Aici puteți colecta o mulțime de lucruri diferite și dobândite prin diferite metode de cercetare Considerăm că este posibil să defalcăm tot materialul legat aici sub următoarele rubrici: ) Date anatomice ) "comparativ-anatomic ) p embriologice sau mielogenetice *) ) "histologic sau citoarhitectonic ) "patologic-anatomic )

"experimental ) "teratologic ) "geneologic ) "clinic Doar cu un număr atât de mare de grupuri de date, nu trebuie să fii surprins că printre toate aceste materiale există multe opuse și contradictorii; mai degrabă, trebuie să fii pregătit pentru toate acestea Dificultatea procesării acestui material constă în faptul că mulți autori, investigând problema folosind aceleași metode, ajung la concluzii care se exclud reciproc; acest lucru devine deosebit de demonstrativ în raport cu datele experimentale și clinice Care este cauza unui astfel de fenomen? Abilitatea de a observa, abilitatea tehnică, formularea întrebării sau altceva, cauzează această diferență? Aparent, avem de-a face aici cu observatori mai mult sau mai puțin la fel de talentați, cu tehnici excelente, cel puțin în raport cu cercetările din ultima vreme, deși, desigur, *) Mielogeneza este dezvoltarea unei teci speciale (mielină) în fibrele nervoase; această înveliș se dezvoltă în diferite căi nervoase în momente diferite; Flexsh a prezentat poziția că acele fibre care sunt legate de aspectele superioare ale psihicului sunt acoperite cel mai recent cu mielină Biblioteca "Runivers" VOLUM TN SH LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT · Erorile în ambele sensuri nu sunt excluse Nu numai formularea întrebării, erorile în concluzii, dar și, după cum ni se pare, cunoscuta atitudine a priori a cercetătorului față de întrebarea pe care o abordează, afectează semnificativ rezultatele obținute, până la denaturarea acestora Totuși, cu cât ne uităm și ne gândim mai mult la tot acest material vast, cu atât mai mult va trebui să recunoaștem că există încă mulți factori de care fie îi pierdem din vedere, fie nici măcar nu suntem conștienți Având în vedere toate acestea, credem noi, nici cercetătorii prezenti, nici viitorii nu ar trebui să fie jenați atunci când trebuie să se întâlnească cu opinii contradictorii și care se exclud reciproc și să nu-și piardă speranța că, dacă nu acum, atunci în viitor vor putea explica chiar contradicţiile Aceleași considerații ne obligă, atunci când trecem în revistă întreaga masă de material, să ne oprim mai mult pe întrebări teoretice de cercetare legate de formularea întrebării, și concluziile obținute, decât să raportăm întreaga parte faptică disponibilă, ceea ce pare de neconceput în cadrul a raportului Toate faptele disponibile pot fi împărțite în încă două grupe și anume: i) un grup de fapte care sunt de acord între ele, sau se completează, mai mult sau mai puțin incontestabile; aceasta va include date anatomice, anatomice comparative, mielogenetice, citoarhitectonice și în aceeași direcție obținute date patologice și anatomice, și ) un grup de fapte care sunt controversate în măsura în care există o dispută foarte mare unde vor merge toate celelalte date Prima grupă are, pe lângă avantajul remarcat, marele dezavantaj că nu are o legătură directă cu întrebarea care ne interesează, ci o abordează indirect, cu o anumită premisă: întrucât datele de anatomie și morfologie în general pot ridică orice întrebări de natură psihologică Este posibil să se rezolve această premisă în mod negativ și apoi, desigur, întreg acest grup de fapte trebuie aruncat ca inutil Dar credem că aceste morfologii, și tocmai de acest fel, așa cum apar aici, pot servi la ridicarea întrebărilor de dragul nevoilor, cel puțin, ale psihofiziologiei Întrebări de filosofie, KN I Biblioteca "Runivers" tu bine Să analizăm aceste date Studiile anatomice, realizate atât prin metoda anatomiei normale, cât și prin metoda renașterilor secundare în studiul de natură anatomică și patoanatomica experimentală, arată o relație extrem de complexă a lobilor frontali cu multe părți ale sistemului nervos Oricât ne-am simți în legătură cu revizuirea în curs a doctrinei fibrelor de asociere, trebuie în orice caz să admitem că lobii frontali sunt extrem

de bogați în ele Dar, pe lângă fibrele de asociere și comisurale, ele mai conțin un număr cunoscut, deși relativ mic, de fibre de proiecție care merg atât la ganglionii bazali, cât și la trunchiul cerebral (Monakov) și la cerebel (Anton și Zingerle etc ) Datele anatomiei comparate arată că cu cât urcăm mai sus pe scara zoologică, cu atât lobii frontali ai creierului sunt mai complet dezvoltați și ocupă un volum mai mare Deosebit de demonstrativă este diferența relativă în dezvoltarea lobilor frontali la maimuțele superioare și la oameni În timp ce la maimuțele inferioare și la prădători lobii frontali sunt încă extrem de slab exprimați, și chiar și la maimuțele superioare sunt relativ slab dezvoltați, la om ei ocupă de la la % din învelișul creierului Prin urmare, aici putem vorbi despre dezvoltarea paralelă a funcțiilor intelectuale cu dezvoltarea lobilor frontali în seria zoologică Cu toate acestea, după cum au arătat studiile lui Monakov, dezvoltarea bogată a lobilor frontali este caracteristică nu numai primatelor, ci este observată și la rumegătoare Calul, vaca, capra, după cum se dovedește, au lobi frontali, ocupând doar puțin mai puțin mai mult de % din volumul total al creierului și se termină răspicat, și nu brusc, ca la maimuțele inferioare și la cele prădătoare Este curios că dezvoltarea brazdelor și circumvoluțiilor lobilor frontali la rumegătoare este foarte bine exprimată, în ciuda faptului că rumegătoarele nu sunt deloc mai dezvoltate psihic decât carnivore Poate, așa cum crede Mochakov, dezvoltarea relativ bogată a lobilor frontali la rumegătoare se datorează dezvoltării slabe a zonei membrelor lor și semnificației funcționale enorme pe care o au în ei mușchii capului și gâtului Biblioteca "Runivers" VOLUM TN SH LOBNYKH DELEI MO Γζ \ K' PSPCHOL SI PSIHOPAT J Studiile mielogenetice ale Flexig, după cum se știe, au arătat, după toate criticile (Hitzig, Monakov, Vogt și alții) la adresa lor, totuși, sărăcia relativă a lobilor frontali cu fibre de proiecție și mai târziu, în comparație cu alte părți ale creierul, suprapunerea lor elinom, t -e maturarea tardivă a acestora (zonele terminale conform Flecbsigv) Pe baza acestei metode de cercetare, Flexsh și-a construit predarea, printre altele, despre centrul de asociere frontală sau frontală Acum se poate considera dovedit că nu există o diferență fundamentală între centrele de asociere și de proiecție, cu toate acestea, nu mai puțin, în ceea ce privește bogăția relativă a fibrelor de asociere, diviziunea Flexia rămâne în vigoare De asemenea, s-a dovedit că maturarea treptată a diferitelor zone (mielinizarea acestora) este supusă abaterilor individuale În plus, trebuie remarcat, după cum subliniază Mo-nakos, că dezvoltarea generală a centrelor asociative, în special a celui anterior, nu rămâne deloc în urmă cu dezvoltarea centrelor de proiecție în timp De asemenea, sa dovedit că există atât fibre de asociere cu dezvoltare timpurie, cât și, pe de altă parte, fibre de proiecție cu dezvoltare târzie În ultimii ani, s-au făcut progrese mari în studiul structurii histologice a cortexului cerebral, așa-numitul cito- și mielo-arhitectonica (arhitectonica celulelor și fibrelor nervoase) Aici aparțin studiile lui Campbell, Cas, Brodman, Kappers, Foit și alții În prezent, există câmpuri y în cortexul cerebral, care diferă în citoarhitectonica lor În plus, se dovedește că, dacă caracteristicile mai particulare ale structurii sunt reduse la tipuri mai generale, atunci astfel de zone cu caracteristici de natură histologică aproape coincid cu zone diferite, dar pentru fiecare zonă cu o anumită semnificație fiziologică În raport cu lobul frontal al creierului, dacă luăm în considerare începutul său anterior șanțului central, acum se pot distinge următoarele zone: i) prue cent alis A se vedea, de altfel,

cel mai recent rezumat al lirodnianna, Feinere Anatomie des Grosshirns, în Handbuch der Neurologie, herausg v Lewandowsky B * Biblioteca "Runivers" TU BINE despre (regiunea precentrală), ocupând șanțul central anterior, treimea posterioară a șanțului i-lea frontal și două treimi anterioare ale lobulului paracentral; ) regio frontalis (zona frontală): această zonă ocupă restul lobului frontal anterior celui anterior, pe latura interioară a emisferei^ ajungând la sulcus calloso-marginalis; în această zonă se evidențiază o subregiune - subregio frontalis inferior (subregiune frontală inferioară), corespunzătoare întregului gir frontal al treilea, adică așa-zisul centrul motor al vorbirii și ) regio cingularis anterior ei posterior (regiunea cingulată anterioară și posterioară), care corespunde regiunii dintre sulcus caloso-marginalis și corpul calos Din această diviziune, putem observa cu ușurință că prima zonă corespunde fiziologic părții anterioare a zonei motorii, în timp ce a doua zonă corespunde aproximativ centrului de asociere anterior Flexigian, în timp ce o zonă separată cu o structură histologică specială se dovedește a fi pt Girusul lui Broca (așa-numitul centru motor al vorbirii) Cu un studiu mai detaliat al caracteristicilor citoarhitectonice ale lobului frontal, este posibil, aparent, să evidențiem câmpuri din ce în ce mai speciale care diferă unele de altele în localizarea celulelor nervoase Oskar Vogt a publicat, de asemenea, un studiu referitor la lobul frontal al creierului uman și nu mai distinge în relația cito-, ci în relația mieloarhitectonică, i e după localizarea fibrelor, în lobul frontal zone mari, cu împărțirea ultimelor (!) Câmpuri separate Aici, în mod pozitiv, nu știi de ce să fii surprins: dacă sunt perspectivele care se deschid, sau strălucita diligență a cercetătorului german; această dualitate de atitudine devine deosebit de clară dacă ne amintim că Oskar Vogt * ) în lucrarea din acest an, după ce a rezumat rezultatele cercetărilor în domeniul arhitectonicii cortexului, el însuși admite că rămâne de găsit metode care ar putea măsura și analiza abilități intelectuale și pune-l în relație cu câmpurile citoarhitectonice, din ce să concluzionezi • ) O-Vogt, Die niyeloarchitektonische Felderung des menschlichen Stirn-hirns Jurnal de Psihologie și Neurologie B XV H / jdem Revista de neurologie nr ) Călătorie f Psih u Neurol B XVII S Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT funcții de structurat și invers nu vom fi în poziție până când psihologia și anatomia individuală nu vor face o treabă foarte semnificativă! Extrem de interesante sunt studiile lui Bolton *) care a aplicat metodele cercetării citoarhitectonice la o serie de cazuri patologice Autorul lucrează în acest domeniu de mai bine de ani și, la invitația Societății Regale a Medicilor din Londra, a prezentat rezultatele cercetării sale în prelegeri susținute în martie Metoda de cercetare constă în măsurători micrometrice ale celulelor straturi si fibre b scoarta cerebrala Autorul distinge straturi primare în cortexul cerebral, dintre care primul strat exterior și al -lea interior de fibre, iar al -lea, al -lea și al -lea straturi sunt straturile exterior, mijlociu și interior de celule În total, au fost examinate de situsuri în de emisfere din de cazuri diferite ( fetuși, născuți morți, copii, oameni normali, de pacienți psihici sub diferite forme: idioție cu mare subdezvoltare a creierului, imbecilic; proaspăt, cronic, periodic boală mintală non-demență; parțial demență și, în sfârșit, demență profundă) Bolton privește stratul celular exterior al regiunii prefrontale ca un substrat în relația funcțională de asociere voluntară (asociativ voluntar), pe baza faptului că semnul distinctiv al amentei

și demenței în sensul său * ) este slăbirea, instabilitatea sau pierderea de control voluntar asupra proceselor de asociere cerebrală - Rezumând cercetările sale, Bolton, printre altele, vorbește sub forma unei "ipoteze provizorii" pentru divizarea * Șurub pe O contribuție la localizarea funcției cerebrale, bazată pe studiul clinico-patologic al bolilor mintale creier Vol p - ) Bolton își împarte materialul psihiatric în două grupe i) "mentia", unde se referă la psihoze, unde la autopsie nu au existat modificări patologice macroscopice sau acestea au fost în grad ușor și ) demență*, unde au existat fenomene dureroase evidente în b creier şi pentru capul neînarmat Biblioteca "Runivers" G în l s X o r o ni k o ale creierului în părți pre-roland și trans-roland]) și el atribuie funcții de control și executive primei, iar funcții de recepție (percepție) și procesare celei posterioare El a împărțit-o în continuare pe prima în regiunea posterioară sau psihomotorie, care este creditată cu participarea la dezvoltarea unor astfel de complexe fizice, cum ar fi nevoia de a da expresie externă rezultatelor asocierii creierului, și în regiunea anterioară sau prefrontală, la care aparţine controlul, alegerea şi coordonarea certă a rezultatelor care apar în spatele brazdei de asociaţii a lui Roland, precum şi admiterea sau interzicerea unuia sau altuia dintre aceste rezultate să sufere o transformare psihomotorie Autorul consideră că ambele funcții sunt dovedite și consideră că stratul celular exterior sau piramidal al cortexului este ultima etapă în implementarea lor activă (performanța reală) După cum se poate observa din această scurtă trecere în revistă a investigațiilor lui Bolton, el ajunge în concluziile sale finale la ceea ce presupune relația lobilor frontali cu un aspect al activității psihice pe care l-am putea, cu un anumit drept, aproxima la apercepția lui Wundt Despre alte câteva date de anatomie patologică în legătură cu bolile mintale și mai ales cu paralizia progresivă vor fi discutate separat mai jos Acum să trecem la al doilea grup de fapte de natură controversată, întrucât sunt însoțite de opinii contradictorii Dacă ne întoarcem la datele experimentale, atunci în primul rând trebuie remarcat că există un număr foarte mare de astfel de studii ale lobilor frontali, atât în limba germană (Hit-tsii, Goltz, Gudden, Munch, Grdslik, Rotman și alții ), Și în italiană ( Luciani și Oishkh-sh, Fano, Oddi, Libertini, Bianchi, Mntatsini, Polimanti, Feliciangeli și alții ), precum și în engleză (și americană) (Ferrier, Horsley, Bifor, Sherrington, Schaefer, Rizien, Rossel, Mott, Frantz și prieten ), J) Roland, sau sulcusul central, ocupă un loc central în emisfera cerebrală pe latura ei exterioară, ca și cum ar împărți emisfera în secțiuni anterioare și posterioare; pe laturile brazdei Roland sunt asa-numitele centrele extremităților; în general, aceasta este zona motorie a cortexului Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBNYKH SHARE OF THE BRAIN to psychol SI PSIHOPAT precum și literatura rusă (Rossolimo, Bekhterev, Jukovski, Gerver, Chiriev) Când trecem în revistă literatura de specialitate în acest sens, absența cercetărilor experimentale franceze este involuntar izbitoare Experimentele pe lobii frontali ai creierului diferitelor animale au fost efectuate nu numai cu scopul de a studia relația acestor lobi cu psihicul, ci și cu scopul special de a studia tx sau alți centri de natură fizică (mușchii lui) trunchiul, capul, occiputul, centrii oculomotori, pupilari; influenta lobilor frontali asupra respiratiei, circulatiei, reflexelor)' Ne intereseaza in prezent, desigur, primul, dar este lesne de inteles ca suntem lipsiti de prilej de a transmite aici rezultatele și concluziile tuturor celor mai importante studii și va trebui să ne mulțumim doar cu observații

generale În raport cu psihicul, experimentele pe animale pot fi împărțite în două mari grupe: unul de natură pozitivă (Hitzi, Ferrier, Bianchi, școala lui Bekhterev, Frantz și alții ) Și celălalt de natură negativă (Goltz, școala lui Munch, scoala lui Luciani, Polimanti si altii ) Fără îndoială, tulburarea psihicului a apărut cu o claritate deosebită în distrugerea bilaterală a lobilor frontali, atât la câini, cât și la maimuțe De obicei, experimentatorii-negativiști aduc adversarilor argumentul că observațiile acestora din urmă depind de imperfecțiunea tehnicii și contaminarea în chirurgia cerebrală Într-adevăr, experimentele lui Hitzig, Ferrier și primele experimente ale lui Bianchi au fost efectuate în perioada pre-reformei; totuși, recent s-au făcut experimente de natură pozitivă (laboratorul lui Bechterev, Frants) O altă obiecție este că simptomele mentale la animalele operate au fost observate doar pentru prima dată, apoi au dispărut; ni se pare că acest argument nu este în esență, întrucât această împrejurare își poate găsi o altă explicație Toate experimentele cu caracter negativ în legătură cu problema conexiunii lobilor frontali cu psihicul, de fapt, dovedesc doar ceea ce dovedesc ei, și nu mai mult, și anume: că în aceste experimente observatorul nu a reușit să observe dezvoltarea vreunui simptome mentale la animale ; aici nici măcar nu se poate spune că o astfel de relație nu există, așa cum o face Munch Biblioteca "Runivers" TU X O PO sh k o Experimentele foarte interesante ale lui Polymnty asupra maimuțelor îl conduc pe autor la concluzia că la maimuțe lobii frontali nu au nicio influență apreciabilă asupra manifestărilor psihice Dar aici trebuie remarcat faptul că, chiar înainte de experimentele sale, Polimanty a conturat un program specific de puncte, conform căruia și-a studiat animalele operate: fenomene paretice sau spastice, postura obișnuită în repaus și în timpul somnului, starea activității motorii în relația cu alte animale, trezirea atenției în raport cu obiectele vizuale, reacția unui animal în raport cu o persoană familiară sau necunoscută, lăcomia în raport cu hrana plăcută oferită, reacția în raport cu zgomotul și amenințările, manifestările de frică și furie • Oricât de plină și spirituală ar fi lista acestor puncte de cercetare, totuși, nu putem decât să admitem că nu este deloc exhaustivă în raport cu psihicul, chiar și al unui animal Dacă la toate aceste rubrici se răspunde negativ, atunci nu se pot trage concluzii negative din aceasta despre relația dintre lobii frontali în psihic în general Polimitatea se abține cu prudență de la a-și transfera concluziile în viața mentală a omului Este curios de observat că până acum nu s-a acordat nicio atenție faptului că trebuie să existe o diferență între manifestările vieții mentale la un animal de laborator și un animal într-un cadru natural Otto Kalischer, care a prezentat recent experimente strălucitoare privind fiziologia creierului, notează pe bună dreptate că datele notate de Munck nu oferă nicio scară pentru a judeca modul în care o maimuță cu lobi frontali îndepărtați în libertate va face față pericolului care îi este prezentat, cum un câine se va comporta fără lobi frontali, nu în laborator, ci la vânătoare sau în timpul observării pe termen lung acasă Concluziile neglijente ale lui Munch din experimentele sale la psihicul uman trebuie considerate o mare greșeală Extrem de interesante sunt cele relativ recente • O Kaischer Experimentei]e Physiologie des Grosshirns Handbuch der Neurologie, herausg v Lewandowsky B I Biblioteca "Runivers" VOL rel LOBNYKH lobii creierului la psiho și psihopat de experimente publicate de americanul Franz, care au fost realizate, desigur, din punct de vedere tehnic, destul de satisfăcător S-au făcut experimente pe pisici și maimuțe Ceea ce era nou în

experimentele lui Franz a fost că înainte de operație animalele erau antrenate în diverse trucuri (obiceiuri) de diferite grade de dificultate și complexitate Autorul ajunge la următoarele concluzii: la maimuțe și pisici, lobii frontali servesc la formarea unor asocieri simple; după distrugerea lor, obiceiurile dobândite recent se pierd, ceea ce nu se observă odată cu distrugerea altor părți ale creierului; pe de altă parte, obiceiurile vechi, care, după cum se spune, au devenit carne și oase, rămân neschimbate; după o distrugere unilaterală a lobului frontal, obiceiurile nou dobândite nu se pierd, cu toate acestea, în astfel de cazuri, se poate observa o încetinire a debutului și a manifestării reacției motorii corespunzătoare; obiceiurile care s-au pierdut după operație pot fi dobândite din nou în același, aproximativ, ca înainte; excitabilitatea afectivă și exprimarea stării de spirit nu au de suferit în aceste experimente; Frantz sugerează în general că lobii frontali ai creierului ar trebui considerați ca centre necesari pentru învățare Din aceasta este ușor de observat cât de interesant trebuie să fie studiul reflexelor condiționate în legătură cu studiul funcțiilor lobilor frontali (școala lui I P Pavlov ) Oricât de atenți trebuie să fim cu concluziile obținute de la animale atunci când le aplicăm omului, mai ales când vine vorba de viața psihică, cu toate acestea trebuie să luăm în considerare diferitele caracteristici individuale nu numai ale speciilor, ci și ale animalelor individuale, la fel nu mai puțin, am considera posibil să facem observaţia că astfel de experimente precum cele ale lui Franz ne obligă fără să vrea să evaluăm fenomenele observate din punctul de vedere al psihologiei aperceptive Este deosebit de interesant să comparăm acest lucru cu experimentele lui Libertini, Fanno, Oddi și alții *), care a studiat influența lobilor frontali asupra reflexelor și a ajuns la concluzia că aceste părți ale creierului au o întârziere (tor- !) Citate de Polimanti p Biblioteca "Runivers" TU X O R O S H K O stimulatoare) influență în raport cu reflexele într-o măsură semnificativ mai mare decât alte părți ale creierului Înainte de a trece la grupul de date care ne interesează cel mai mult, și anume clinice, ar trebui să ne oprim pe scurt pe două grupe de fapte: teralotice *) și geneologice Primului includem observații despre microcefalie, hipoplazie (lipsa de dezvoltare) etc , care sunt însoțite de fenomene de idioție și subdezvoltare mentală în general, la al doilea - studii pe oameni remarcabili care s-au distins prin unele trăsături cu caracter pozitiv într-o relaţie mentală Datele teratologice se reduc în general la faptul că încearcă să arate o relație paralelă între stările de subdezvoltare sau absența aproape completă a lobilor frontali și o stare simultană de subdezvoltare mentală Aici, cercetările despre microcefalie i-au dat lui S S Korsakov un motiv pentru a-și construi doctrina despre puterea de ghidare a minții, pe care a localizat-o în lobul frontal al creierului În ceea ce privește aceste date, trebuie menționat că, în cazurile de deformare sau subdezvoltare, este adesea imposibil să vorbim cu încredere despre ceea ce aparține lobilor frontali și ce altceva S-a mai subliniat (Mishatsini) că microcefalia depinde de mielinizarea prea târzie a centrului de asociere anterior, totuși, chiar și aici, se dovedește, există diferențe foarte mari, în tulburarea mielinizării (Monakov) Deși, conform unor statistici, numărul de idioți cu subdezvoltare sau dezvoltare slabă a lobilor frontali nu depășește numărul acelorași idioți cu subdezvoltare a altor părți ale creierului, cu toate acestea, există, fără îndoială, cazuri de idioție cu o dezvoltare excelentă a lobii frontali; pornind din această împrejurare, Qien exclude chiar însăși posibilitatea de a

localiza apercepția în această parte a creierului, x) Teratologie - studiul deformărilor ' ) S S Korsakov La psihologia microcefalelor Întrebări de filosofie și psihologie Cartea i si Idem Curs de psihiatrie, ed a II-a Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBNYKH LOBUL creierului la psihic și psihopat totuși, că pentru a fi idiot, nu trebuie să fii privat doar, sau neapărat, de acele părți ale creierului care se presupune că sunt asociate cu posibilitatea apercepției · La fel de șocante, sau mai degrabă și mai șocante, datele par a fi cercetări pe oameni foarte talentați Prezentăm aici câteva dintre observațiile recente legate de aceasta Shtida *) a studiat creierul remarcabilului lingvist Dr Sauerwein, care știa de la la de limbi, le vorbea și scria poezie; a murit la de ani, altfel era o persoană medie Shtida spera să găsească o dezvoltare puternică a centrelor de vorbire, dar fără rezultat Creierul din exterior nu a reprezentat nimic remarcabil Möbius ) a localizat dispoziția la matematică în regiunea celui de-al -lea gir frontal anterior centrului vorbirii; dezvoltarea specială a acestei părți a creierului ar trebui să se reflecte, în opinia sa, în trăsături scheletul facial Într-adevăr, Bhutan ), examinând recent un contor binecunoscut numit Heinhaus, a găsit în el trăsăturile indicate de Möbius Să nu uităm, totuși, că nu au fost obținute astfel de date despre creierul lui Gauss, Helmholtz și al altor matematicieni Möbius *) într-o altă lucrare, pe baza studiilor asupra măștilor lui Beethoven, Mendelssohn, Liszt și Weber, a sugerat că centrul abilității muzicale este situat în girusul frontal stâng superior Auerbach d) a investigat recent creierul celebrului cântăreț și profesor de canto Stockhausen El a găsit pe acest creier o dezvoltare deosebit de bogată a părții posterioare a -ului gir temporal (centrul auzului), dar și un complex !) Stieda Das Gehirn eines Sprachkundigen Zeitschr f morfol u Antrop XI ) Moebius Ueber die Aniage zur Mathematik Leipzig ) Buscban Der Rechenkunstler Heinhaus Arhiv Anthropologie VIII Heft şi u ) Conform articolului lui Jentsch cu o descriere a colecției degenerative-morfologice a lui Moebius din Leipzig Centralbl f Nerv u Psicli nr c) Auerbacb Zur Lokalisation des musikalischen Talentes im Gehirn und am Schadel Arhiva f Anat u fiziol Anat cca S - Biblioteca "Runivers" tu bine structura întregului creier, în special lobii frontali și un al -lea gyrus frontal foarte larg Bekhterev și Veinberg *) au publicat un studiu al creierului lui D I Mendelev, care s-a dovedit a fi o dezvoltare extrem de bogată a părților frontale și parietale, în special în partea stângă Partea mijlocie a lobului frontal stâng este foarte bogată în brazde, și anume granița dintre girul și ; Al treilea gir are și caneluri suplimentare etc (Vezi și studiile lui Retzius, Matcha și Hansemann ) Oricât de interesante ar fi aceste investigații în sine, cu toate acestea trebuie să recunoaștem că nu numai că sunt încă extrem de puține la număr, dar însăși problema relației dintre trăsăturile morfologice ale creierului și caracteristicile mentale ale personalității stă aici într-un mod deosebit de șocant sol Poate că, pentru o nouă schimbare a procesului de cercetare, este necesară o revizuire preliminară a problemei talentului și geniului din punct de vedere pur psihologic Dacă ne întoarcem acum la materialul clinic acumulat până acum, vom vedea că aici se concentrează toate particularitățile și dificultățile studiului despre care am vorbit Și abundența materialului, diversitatea acestuia, contradicțiile și opiniile care se exclud reciproc Având în vedere toate aceste obstacole, vom adera din nou la vechiul mod de abordare a problemei: să ne oprim pentru prezent pe întrebări fundamentale, generale, să oferim cele mai vii ilustrații, să încercăm să aflăm

motivele posibile ale diferenței, nu numai în opinii, dar și în observații, oferind informații mai detaliate despre judecarea întrebărilor individuale cercetărilor noastre ulterioare Datele prezentate de clinică, le împărțim din nou în două grupe și anume: în raport cu domeniul neuropatologic și psihiatric; Să luăm în considerare primul, atât din partea simptomatologiei, cât și din partea patologiei Simptomatologia leziunilor lobilor frontali este exprimată în trei moduri: *) Bechterew u Weinberg Das Gehirn des Chemikers DI Mendelejew Leip zig ·· Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT ce fel de simptome: i) de natură fizică, care include atașamentele BCKÌe ale lui Jackson, tulburări ale poziției corpului și mersului, tulburări oculomotorii, modificări ale pupilelor, reflexe, respirație, pronunția cuvintelor etc , ) tulburări, deoarece acestea spune acum, caracter skago afemic: afazie, agrafie, apraxie etc , în sfârșit, ) tulburări de natură pur mentală În prezent ne interesează ultimele două grupe, dar mai ales pe a treia Fără îndoială, cel mai persistent dintre toate simptomele cu tentă mentală, care se observă în leziunile lobilor frontali, este afazia motorie cu localizarea ei în girusul lui Broca Totuși, după o trecere în revistă în acest domeniu de cercetare, provocată și realizată de Pierre Marie și școala sa, mai ales în persoana lui F Moutier, trebuie să recunoaștem că există, fără îndoială și posibile, cazuri în care, odată cu distrugerea girusului lui Broca, trebuie să recunoaștem nu exista afazie motorie Una dintre dovezile strălucitoare ale validității acestei propoziții se găsește în cazul lui Sand, care tocmai a fost publicat*), pe care chiar și astfel de oponenți ai lui P Marie precum Dejerinei au trebuit să-l recunoască drept "o nouă excepție de la legea lui Broca", deși nu au renunțat la vechile lor poziții Anchetatorii O; Raționalitatea cerinței lui Monakov de a distinge între localizarea simptomelor și localizarea funcțiilor este din nou subliniată aici în chestiunea afaziei Potrivit aceluiași Monakov, o focalizare limitată este mai puțin probabil să dea apraxie decât afazie, deoarece un număr și mai mare de diferite componente sunt implicate în acțiune decât în actul de vorbire, drept urmare sfera de excitare (Erregungskreis) se dovedește a fi și mai mare În ciuda faptului că, deși unii autori (Krol * ) neagă apariția apraxiei în funcție de înfrângerea lobilor frontali, îi contrastăm cu opinia lui Hartmann și 'Nisip Distrugerea frontală a III-a stângă chez un drotier; absența afaziei Revue neurologique Société de neurologie, ședința din iunie , p t ) Bucle Contribuție la studiul apraxiei Zeitschr d s Neurol, u Psih II Biblioteca "Runivers" TU X O P O Ш KO Heilbronner, dintre care primul recunoaște marea importanță a lobilor frontali în producerea apraxiei, iar cel din urmă, vorbind cu mai multă atenție, pur și simplu afirmă cu certitudine asupra chestiunii localizării apraxiei doar că cel din urmă indică o leziune supracapsulară; de aceea, ne permitem să credem că fenomenele practice sunt posibile (pe lângă localizarea în alte locuri, precum: gyrus supramarginalis, corpus callossum) și cu afectare a lobilor frontali, cu atât mai mult cu cât tulburări de această natură și mai ales în forma fenomenelor dispractice sau a anomaliilor comportamentale Sunt bolnav (apraxia sau dispraxia în sensul larg al cuvântului) au fost observate de diferiți autori, de exemplu, cazul lui Rossolimo * ) Datele disponibile în literatura de specialitate cu privire la problema relației agrafiei cu lobul frontal stâng sunt interesante În total, am putut găsi astfel de cazuri Gordinier ), Schiamann *), Connel Rosenbluth c), Wouter și Chevalier ), Campbell ) Toate aceste cazuri ne obligă să recunoaștem că în înfrângerea lobilor frontali se poate

observa agrafie motorie și că este foarte probabil ca acest simptom să fie localizat în astfel de cazuri în partea posterioară a celui de-al -lea gyrus frontal stâng sau în părțile apropiate Pe de altă parte, trebuie menționat că sunt descrise cazuri cu leziuni ale aceleiași părți a lobului frontal, în care nu a fost observată agrafie !) Heibromier Die aphasischen, apraktischen und agnostisclien Stõrungen Handbucli der Neurologie, herausg v Lewandowsky V I ) La diagnosticul de tumori cerebrale , un caz de apraxie și afazie Societatea lui N și P la I M U ) Gordinier Un caz de tumoră cerebrală la baza celei de-a doua circumvoluții frontale stângi America jurnal a nevoii stiinte Mai, J RN str ) Condi, Jahresb S ) Rosenblath Ein Fall von Erweichung ini linken Stirnhirn mit motorischer Aphasie, Agraphie und Alexie und Symptomen v Paralizie pseudobulbară Deutsch Zeitschr f Nervenheilk B S ) Vouters et Chevallier Aphasie motrice et agraphie transitoires, sans aphasie sensorielle, après intervention sur le lobe frontal gauche du cerveau Rev neurologique Nr p Société de neurologie ) Campbell Agrafie într-un caz de tumoră frontală Călătorie de Nerv A Ment Dis Nr New-York, Neurologica! societate Biblioteca "Runivers" VOLUM TN SH LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT De remarcat este observația lui Mann *), care într-un caz de lezare traumatică a -a circumvoluție frontală dreaptă cu intervenție chirurgicală și deschidere, a observat distracție motorie pură, exprimată prin pierderea capacității de a cânta și de a fluiera, în timp ce pacientul fusese anterior un cântăreț priceput; recunoașterea lui a melodiilor a rămas intactă; reproducerea ritmului cumva a reușit totuși, dar reproducerea melodiei nu a reușit perfect; vocea era uscată, fără sunet, absența completă a oricărei fidelități în interval-lah Pacientul nu prezenta afazie motorie; cititul şi scrisul sunt păstrate Autorul privește amuzamentul motor vocal ca un analog al afaziei motorii În cazurile altor autori, amuzia a fost observată cu leziuni ale aceluiași departament sau locuri din apropiere, dar nu în dreapta, ci în stânga Bernard), totuși, în plus, cu durere Complexitatea tabloului clinic a fost marcată și de alte locuri ale leziunii Probst * ) localizează, de altfel, amuseia și în al -lea frontal, dar girusul stâng Astfel, dintre tulburările cu caracter atemic, ne putem întâlni în leziuni ale lobilor frontali ' afazie motorie, apraxia, agrafie motorie și amuzament motor, deși aici nu există o regularitate strictă, chiar și în raport cu afazie Este interesant de observat că toate aceste tulburări de tip atemic par să aibă un caracter motor (motor) atunci când sunt afectați lobii frontali Să trecem acum să analizăm întrebarea ce tulburări mentale generale au fost observate în bolile lobilor frontali Diferiți autori în diferite cazuri au observat diverse modificări din partea psihicului și, pe de altă parte, și de către diferiți autori, de asemenea, în diferite cazuri nu au fost observate tulburări mintale - așa că, în primul rând, putem rezuma datele aferente aici *) Mann Casuistische Beitrăge zur Hirnchirurgie und Hirnlocalisatíon Sau Toamna Monatsschrift f Neurol, u Psih V IV* ) Citat din Auerbach p Biblioteca "Runivers" TU X Despre PO Shko G Unii clinicieni recunosc un rol imens pentru lobii frontali în raport cu viața lor mentală, alții le neagă direct acest rol Fără îndoială, ambii ar putea face din cazurile descrise o selecție strălucită de observații clinice care trebuie să confirme validitatea unei propoziții și diametral opusă acesteia În același timp, atât acelor autori, cât și altor autori nu li se poate refuza capacitatea de a observa, deținerea unei mari experiențe clinice, talent și chiar abilitate critică Aici, se pare, chiar trebuie să ne reîntâlnim, fie cu cunoscutul punct de vedere general al autorului, fie să căutăm altceva

care până acum ne scapă atenției Într-o excelentă monografie a lui Charpentier *), dedicată discuției despre patogeneza tulburărilor mintale în bolile focale ale creierului, autorul are în vedere teorii distinse de el în acest sens: teoria locului leziunii, teoria leziunilor bilaterale , teoria dezvoltarii lente a leziunii si teoria yu degenerescenta mentala Niciuna dintre aceste teorii nu satisface autorul Nu suntem în măsură să ne oprim aici în detaliu asupra criticii autorului El își construiește teoria despre rolul leziunilor cerebrale difuze care se dezvoltă ca urmare a autoinfecției sau autointoxicării și care reprezintă un moment suplimentar la boala focală; în același timp, de obicei nu leziunile difuze complică boala locală, ci, dimpotrivă, modificările difuze preced în timp leziunea locală Să notăm, între paranteze, că, acceptând o astfel de teorie, încă se poate vorbi de o couleur locale într-o tulburare psihică provocată de o înfrângere locală Apropo, Charpentier citează o serie întreagă de observații care ar trebui să arate că locul leziunii nu joacă un rol în raport cu tulburarea psihică Autorul citează din literatura veche și nouă de cazuri de leziuni unilaterale ale lobului frontal, atât pe dreapta cât și pe stânga, și cazuri de leziuni bilaterale ale lobilor frontali, în care nu s-au observat simptome psihice Printre acest articol- *) Charpentier Etude sur la pathogenie des troubles mentaux lies aux lesions cirsconscrites de l'encéphale Paris Steinheil Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT Aproape că nu există cazuri de tumori, dar deficiențele sale trebuie puse pe seama faptului că majoritatea cazurilor aparțin literaturii vechi și aproape toate istoriile bolii ocupă doar câteva rânduri, în timp ce starea psihică a pacienților este pur și simplu caracterizat printr-un cuvânt sau mai mult decât pe scurt Dar, alături de lucrarea lui Charpentier, am putea cita aici o foarte curioasă, dar în multe privințe originală și care exprimă multe propuneri controversate și paradoxale, cartea lui Hollander *) dedicată descrierilor simptomelor mentale în bolile creierului În această carte, capitole sunt ocupate de interpretarea problemei în raport cu lobii frontali Sunt date o mulțime de observații, dar acestea trebuie deja să confirme poziția conform căreia mulți centri mentali diferiți sunt localizați în lobii frontali Mi-aș lua libertatea de a cita aici concluziile la care ajunge Hollander, nu pentru că consider necesar să fiu de acord cu ele sau să le consider adevărate, ci pentru că ele rezumă aproape toate simptomele mentale care au fost observate de diverși autori în timpul înfrângerii lobii frontali și, din această cauză, aduc echilibrul psiho-fiziologic al simptomatologiei leziunilor din această zonă, dacă acestea pot fi rezumate pe bună dreptate Iată rezumatul: lobii frontali conţin centri pentru procesele intelectuale superioare; aici este percepția obiectelor și a atributelor acestora, precum: formă, mărime, greutate, culoare, număr, poziție; prin urmare, lobii frontali conțin centri care ne permit să stocăm în memorie cuvinte, locuri, intervale de timp, fapte și evenimente, figuri și tonuri; lobii frontali conțin centri asociativi pentru toate percepțiile și imaginile memoriei, dându-ne posibilitatea de a compara, de a trage concluzii de natură deductivă și inductivă (a trage deducții și inducții), a trage judecăți și a reflecta (a judeca și a raționa); ele oferă baza pentru imaginația noastră; astfel, lobii frontali se află într-o relație specială cu manifestarea sentimentelor umane superioare, deoarece distrugerea lor ne lipsește de toate aspectele etice, estetice, religioase ) ïïoliander Simptomele mentale ale bolii creierului Londra Rebinan Questions of Philosophy, KH IT Biblioteca

"Runivers" TU BUN și alte sentimente ridicate; lobii frontali, deci, oferind instrumente pentru manifestările intelectului și principiului moral (moralitatea), exercită o influență controlatoare asupra sentimentelor și înclinațiilor inferioare; sunt deci centre de întârziere; iritația lobilor frontali determină o creștere și intensificare a activității mentale, precum și sentimente de sănătate, bunăstare, tendință la umor și exaltare O astfel de concluzie ar trebui, probabil, trasă dacă dorim să nu pierdem nimic, să găsim totul la locul său și să renunțăm la însăși posibilitatea de a învăța ceva Aici există tot felul de percepții, și de memorie și de centre de asociere, și de centre intelectuale superioare, și atitudini față de imaginație, sentimente superioare și principii morale și o influență de control și întârziere, și starea de spirit și bunăstarea, totuși, numai în legătură cu ascensiunea lor, dar nu declinul într-un cuvânt, aproape întreaga psihologie este aici Cel mai surprinzător este că pentru toate acestea, având la îndemână toată literatura de specialitate legată de aceasta, se poate da fiecărui caz o justificare clinică, parcă Dacă ne uităm acum în termeni generali la relația dintre simptomele mentale și bolile individuale ale lobilor frontali, vom vedea următoarele χ) Procesul cel mai favorabil pentru întrebările de localizare este înmuierea sau hemoragia Dacă ne întoarcem la literatura mai nouă, atunci aici sunt foarte, foarte puține cazuri publicate de înmuiere care să capteze lobii frontali pentru o lungă perioadă de timp sau să le afecteze predominant secțiunile anterioare În ceea ce privește literatura mai veche, din multe motive, nu merită să o atingem (descriere clinică inadecvată, observație insuficientă etc ) Dintre cazurile descrise în vremuri relativ recente, observația lui Zacher este cea mai interesantă Cu o sută O literatură destul de extinsă cu privire la problematica cazurilor patologice de leziuni ale lobilor frontali a fost colectată de Bekhterev p ) Zachtr Ueber eìnen Fall von doppelseitigen synimetrisch gelegenen Erwei-chungsherden im Stirnhirn und Neuritis optica Neurol Centr Nr S Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT Pe psihicul acestui pacient s-a remarcat: o tulburare de susceptibilitate a memoriei (Merkfãhigkeit); uitare foarte mare, pierderea simțului timpului; lipsa de reacție la evenimentele exterioare și modificările propriei personalități, exprimată prin indiferență față de boală și alții, atitudine pasivă față de propria dezordine, față de orbirea; oboseală foarte mare, lipsa persistenței atenției; uneori un debut foarte ușor de somnolență; în cele din urmă, o dispoziție plină de umor și o înclinație pentru duh La autopsie: înmuiere în ambii lobi frontali, în principal din partea substanței albe Acest caz ni se pare unul dintre cele mai interesante din toată literatura de specialitate, deși există remarci critice în legătură cu acesta Principala obiecție în interpretarea cazurilor de înmuiere și tragerea de concluzii în raport cu funcțiile mintale este, desigur, împrejurarea că în timpul înmuierei apar cele mai multe manifestări de arterioscleroză și, ca urmare a acesteia, nu se poate închide ochii la acele considerații care l-au forțat pe Charpentier să-și construiască teoria, despre care se spunea mai sus Cu toate acestea, cazul lui Zacher este un genial experimentam naturae În ceea ce privește leziunile traumatice ale lobilor frontali, trebuie în primul rând să remarcăm că există deja un număr destul de mare de astfel de leziuni în noua literatură Totuși, și aici există o mare lipsă de caracter general pentru a trage concluzii: însuși faptul rănirii, adică, introducerea în lumea mentală a subiectului unui astfel de moment indiferent, pe de o parte, și comoția întregului creier, pe

de altă parte Aici, ca exemplu din noua literatură, am putea cita cazul lui Croze x), care se rezumă la următoarele: un băiat de ani a suferit o fractură complicată a osului frontal al craniului cu prolaps de parte a creierului; s-a dovedit a fi distrus, după cum a arătat autopsia pacientului, părțile inferioare ale i-lea și al -lea gir în dreapta și aceeași parte a capătului j-lea gyrus frontal în stânga; defect dreapta = % X ctm , stanga X ctm ; clinic: starea fizică, cu excepția incontinenței urinare și fecale, nu pare să fie ceva special !) Croce Deutsch Mediz Woch Nr Ś Biblioteca "Runivers" TU X O R O S KO lent, din partea psihicului - o discrepanță extremă între starea de spirit și starea generală: pacientul este vesel, fluieră, cântă, vorbește mult Alături de acest caz, am putea cita observația lui Ver clujt și Klett *), unde, după un defect mare la lobul frontal drept, în ciuda unui studiu psihologic amănunțit, autorii nu au reușit să noteze nimic deosebit în observația ulterioară și au venit la concluzia că observarea lor nu vorbește pentru faptul că lobul frontal drept, cu integrarea lui, ar afecta semnificativ funcțiile mentale superioare Dintre cazurile de răni prin împușcare ale lobilor frontali, cu cursul lor reușit, am putea cita și câteva observații, unde în viitor a fost imposibil de observat vreo defecte psihice pe termen lung {Michel * ), Brissot )), însă , pe de altă parte, ne putem referi la observația Ventro, ), în care un băiat de ani, în urma unei plăgi prin împușcare a lobilor frontali, nu a avut tulburări senzoriomotorii, dar caracterul său s-a schimbat dramatic și abilitățile sale mentale au scăzut, deși a reușit să se întoarcă la fostul loc de muncă: băiatul a devenit viu, expansiv - tăcut, posomorât, indiferent, distrat, memoria i-a devenit foarte proastă, a trăit doar o viață animală Ar trebui să ne referim acum la problema relației dintre simptomele mentale și abcesele lobilor frontali, dar având în vedere faptul că, în cazul de față, nu am putea adăuga nimic esențial nou la ceea ce s-a spus deja și având în vedere intenția de a trata problema abceselor lobilor frontali separat, considerăm că este posibil să trecem direct la cea mai bogată întrebare materială despre tumorile lobilor frontali Acest lucru este cu atât mai convenabil cu cât abcesele !·) Feraguth n Clocita Klinische und experimentelle Beobachtungen an eineni Fall V traumat Lăsion des rechten Stirnhirns Deut Zeit f Nervenh B S ) Michelle Coup de feu du crâne ayant traversé les deux lobes frontaux; guerison Rev neurolog Nr p ) Brissot Conform rezumatului - Modern Psychiatry septembrie Pagină ) Feutra Les fonctions des lobes pre frontaux Gaz hebdom de Med nr Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT Punctul de vedere general de care ne interesează acum, prin natura lor, ca unitate patologică, are multe în comun cu tumorile Cât de mare este numărul de cazuri de tumori ai lobilor frontali descrise în literatură poate fi judecat prin faptul că Schuster ) într-o lucrare referitoare la , își construiește concluziile pe de cazuri de tumori ale lobilor frontali cu simptome mentale E Müller ) într-o lucrare simultană cu cea anterioară are material din de cazuri Complexitatea materialului constă în faptul că tumorile lobilor frontali pot evolua în secret, pot simula o tumoare în alt loc, pot da o varietate de simptome mentale, pot simula orice psihoză specială, pot deseori să ofere o imagine care este extrem de aproape de paralizia progresivă și, în cele din urmă, nu pot da niciun simptom mental; problema se complică și mai mult de faptul că pot exista tumori de alte localizări, care sunt descrise ca simulând o tumoră a lobilor frontali în tabloul clinic Cu privire la întrebarea cât de potrivite pot fi cazurile de tumori ai lobilor frontali pentru concluzii despre tulburările mintale în

înfrângerea acestora din urmă sau despre semnificația acestora pentru viața mentală, există între automate separate dispută ramie: unii spun că înfrângerea lobilor frontali, ca atare, provoacă o tulburare psihică, alții spun că nu este vorba de lobii frontali, ci de tumora, ca atare (creșterea presiunii intracraniene, compresia creierului) , intoxicație din țesutul tumoral, dezvoltarea meningitei cronice), și alții pot vorbi despre o tumoare ca pe un moment care dă impuls dezvoltării psihozei la un subiect predispus, împovărat ereditar, sau, în sfârșit, pur și simplu despre coincidența psihozei și tumora Desigur, trebuie să fim de acord cu faptul că în multe privințe concluziile desprinse din observații nu sunt justificate de observațiile în sine, dar este imposibil să nu recunoaștem că după ce s-a stabilit posibilitatea apariției tulburărilor psihice cu tot felul de leziuni ale lobii frontali, dar chiar și în multe privințe asemănarea în ih ) Schuster Psychische Stõrungen bei Himtumoren Stuttgart ) Müller Über psychische Stõrungen bei den Stirnhimtumoren" Deut Zeit f Nervenheilk V Biblioteca "Runivers" TU BINE O manifestări, să vorbim despre necesitatea unei indiferențe complete (într-un astfel de caz) față de faptul de localizare a tumorii, credem noi, ar fi prea îndrăzneț Se poate admite posibilitatea ca în acest caz particular acest moment de localizare să nu joace deloc niciun rol sau să fie ascuns, dar este riscant să negem orice semnificație în spatele lui Pentru a explica dezacordul autorilor pe această temă, în afară de orice altceva, ni se pare, trebuie să ținem cont și de cunoscutul dezacord a priori din puncte de vedere generale Studiile ulterioare ar trebui să vizeze izolarea elementelor de tulburare mintală care sunt caracteristice tumorii ca atare numai, și nu numai tumorile lobului frontal al creierului În acest sens, în ceea ce privește unele dintre semne, se poate vorbi mai clar Un debut precoce al unei tulburări mintale, aparent, dacă este și mai des observat în localizarea tumorii în lobii frontali, este posibil în alte localizări Tendința notorie la vrăjituri poate fi observată în orice localizare și nu numai în lobii frontali Complexul de simptome al lui S S Korsakov (adică, în principal, tulburarea de memorie pentru recent și capacitatea de a-și aminti), așa cum arată Pfeifer, poate fi observat și cu localizare diferită a tumorii Cu toate acestea, conform statisticilor aceluiași Pfeifer, complexul de simptome Korsakovsky în elementele sale individuale în mai mult de jumătate din cazuri a fost observat cu tumori ale lobilor frontali ( din ) și localizare multiplă ( din ), apoi localizarea temporală ( din ) Stările de conștiință, în funcție de gradul de claritate sau întunecare, pot afecta în diferite moduri atenția, încetinesc fluxul de idei, starea de spirit, mișcarea slabă, o imagine a demenței generale etc ; de aceea, este necesar să se țină seama de acest "moment al stării de conștiință în raport cu fenomenele menționate" (Pfeifer, Muller ); dacă simptomele mentale apar cu o claritate generală a conștiinței, atunci ele sunt mai valoroase pentru problema localizării ) Pfeifer Pș}>chische Stõrungen bei Hirntumoren Arhiva f Psihiatrie B H S - ) Muller Kritische Beitrâge zur Frage nach der Beziehungen des Stirnhirns zur Psyche - Allgem - Zeit f Psihiatru B S Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBNYKH DOLBY CREIER K PSICHOLE SI PSIHOPAT Aici ne-am permite să facem o singură observație cu caracter provizoriu: dacă într-o tulburare psihică datorată unei tumori cerebrale, în interpretarea genezei acestei tulburări, importanța primordială este dată faptului de creșterea presiunii intracraniene, atunci este permis să punem întrebarea, cum putem judeca în ce direcții maximul acestei presiuni; poate simptomele mentale din lobii frontali

apar si in tumorile de alte localizari; în consecință, în astfel de cazuri am avea doar o simulare aparentă sau unilaterală a unei tumori a lobilor frontali și, dimpotrivă, tulburarea psihică dintr-o tumoră a creierului s-ar dovedi a fi o tulburare mintală datorată leziunii Lobii frontali De aceea ni se pare că, în general, cu concluzii generale de natură negativă, la care Ed vine după o trecere în revistă a amplului său material Muller la întrebarea care ne interesează, trebuie să fim atenți Dacă rezumăm ceea ce clinica neuropatologică ne-a oferit ca metodă de investigare, atunci trebuie să spunem că, pe lângă inconsecvența generală a datelor clinice obținute, nu există o singură modalitate complet impecabilă de a investiga și din punct de vedere de natura procesului: înmuiere, hemoragie, traumatism, un abces, o tumoare, toate au greșelile lor pentru a trage concluzii Trebuie să mizăm pe viitor pe aplicarea unor noi metode de cercetare, ghidate, de exemplu, de rezultatele experimentelor lui Franz, adică îmbunătățirea atât a valorii clinice, cât și, bineînțeles, a valorii anatomice a materialului colectat Dar, pe lângă aceasta, trebuie să ne așteptăm și la ajutor de la discuția și eventuala soluționare a altor probleme secundare Folosim adesea în practica clinică conceptele de funcție vicariană, rol substitutiv, preluarea funcției zonelor învecinate sau a unui loc similar al celeilalte emisfere a creierului; în această utilizare de către noi a unor astfel de concepte există multă prost concepută și stereotipată (a se vedea, printre altele, critica lui Monakov) ^ cu siguranță, nu este permis doar să ne întrebăm dacă avem dreptul să facem acest lucru, ci pur și simplu să ne îndoim puternic de acest lucru dreapta Nu știm deloc care este diferența la funcțional Biblioteca "Runivers" TU X O R O S H K O relația dintre unul și celălalt lob frontal, indiferent dacă este un organ pereche sau nu Din faptul că parcă observăm mai des simptomele mentale atunci când este afectat lobul stâng, suntem deja înclinați să tragem o concluzie complet arbitrară despre rolul predominant în raport cu psihicul acestui lob anume; între timp, poate, exact dimpotrivă, cele mai înalte funcții mentale sunt legate de o anumită relație cu lobul frontal drept Tot ceea ce știm acum despre semnificația ambelor emisfere, în acest sens, încă ne oferă doar puțin mai mult decât nimic Mai mult, problema individualității rămâne și pentru noi un mare mister Este posibil să echivalăm lobul frontal al unui individ cu lobul frontal al altuia? Ce valoare poate avea gradul de dezvoltare a intelectului etc ? M b , la un subiect, lobul frontal a dat tot ce a putut și, prin urmare, atunci când este deteriorat, apar simptome mentale, în timp ce la altul, proprietățile sale inerente nu au fost încă epuizate, prin urmare, un astfel de lob frontal este încă in potenta si nu da simptome psihice cand este deteriorat defecte Nu știm aproape nimic în ce relație cu problema care ne interesează este vârsta, sexul și alte caracteristici individuale În cele din urmă, nu putem fi siguri că diferitele părți ale creierului îndeplinesc aceleași funcții la toți, sau cel puțin la majoritatea oamenilor; mai degrabă, mai degrabă, dimpotrivă, după ce am văzut deja, ne putem îndoi cu un anumit drept Pe baza acestor considerații, nu ar trebui să fim surprinși că încă nu există date de dorit Trecem acum la ultimul punct al comunicării noastre: despre relația întrebării care ne interesează cu clinica de psihiatrie Reamintind studiile de mai sus ale lui Bolton, vom adăuga aici referitor la el, ceea ce acest cercetător dorește să vadă în așa-zisul sunt zona psihomotorie, i e regiune situată între zona motorie propriu-zisă și regiunea prefrontală, locul în care se desfășoară modificări dureroase la subiecții tineri predispuși, ducând la Biblioteca

"Runivers" VOLUM REL LOBNYKH SHARE OF THE BRAIN to psychol SI PSIHOPAT de tablouri ale așa-numitului catatonie S-a spus deja semnificația modificărilor în cortexul regiunii prefrontale, și anume: stratul său celular exterior, în tabloul demenței și amentiei în sensul lui Bolton Dar de interes deosebit sunt acele date care se referă la paralizia progresivă În ceea ce privește opinia lui Bolton cu privire la acest subiect, am văzut deja că el consideră că este un fapt dovedit că zonele frontale ale creierului sunt afectate în această boală în primul rând Alzheimer, una dintre marile autorități de astăzi, a mai afirmat recent, pe baza unor studii patologice și anatomice, că lobii frontali în paralizie progresivă sunt de obicei afectați înaintea altor secții Ideea unei legături între paralizia progresivă și boala lobilor frontali a fost încă exprimată de Meinert Pentru Flexig, nu există nicio îndoială că boala centrelor sale de asociere, în special cea frontală, joacă aici un rol important Shafer *) pe cazuri de paralizie progresivă a arătat că procesul din această boală afectează în special centrii Flechsig'oBCKie · Rice *\ studiind anatomia patologica a paraliziei progresive, ajunge si la concluzia ca sunt afectati in primul rand lobii frontali si parietali Campe ) a constatat pe un număr mare de creiere fixe ale paraliticilor o atrofie bine marcată a celor giruri frontale, cel mai puternic ı-oñ, apoi a -a și a -a, care, deci, corespunde centrului anterior de asociere Flexig Analizând tabloul clinic al paraliziei progresive, autorul ajunge la concluzia că "cunoașterea pozitivă" (das positive Wissen), care, după Flexig, este combinată cu centrul asociativ posterior, rămâne neafectată mult timp la paralitici, în timp ce auto -conștientizarea individului, atenția, puterea de judecată, manifestările voliționale, utilizarea cunoștințelor acumulate, printre altele, în domeniul eticii; ) Schafer Die Topographie der paralytischen Rindendegeneration und deren Verhaltniss zu Flehsig's Assoziationzentren Neur Zentr nr ) Fig Paralizie generală și sifilis Ref Rev neurol Nr , p a) Hampe Beitrag sur Psychopathologie der Progress!! paralizie Monats- crift f Neurol, u Psih B Ergânzungsband S Biblioteca "Runivers" TU BINE O și sentimente estetice, în scopul criticii și al acțiunii, i e acele facultăți atribuite de Flexiom centrului său frontal de potrivire încep să se dezintegreze la debutul bolii Am menționat deja că adesea o tumoare a lobului frontal oferă o imagine de paralizie progresivă și altele ) Pfei- Fer mai admite că în cazurile sale a existat o asemănare cu paralizia progresivă Anton *) în studiile sale subliniază și asemănarea tulburării psihice în leziunile lobilor frontali cu paralizie progresivă Tamburin, Tsakher și prietenul atrag, de asemenea, atenția asupra asemănării care iese în ochi aici Putem trage analogii suplimentare nu numai în ceea ce privește starea mentală a paraliticilor - ci și cea fizică * ) În acest sens, tulburările de vorbire și scriere din punctul de vedere al explicării patogenezei lor prin afectarea lobilor frontali nu prezintă nicio dificultate Dar am putea aborda aici și chestiunea stării reflexelor genunchiere și a pupilelor Am văzut deja mai sus, când vorbim despre experimente cu lobii frontali, că stimularea acestora poate inhiba reflexele tendinoase, a îndepărtarea, dimpotrivă, contribuie la accelerarea manifestării reflexului: în același timp, acest efect asupra reflexelor este mai pronunțat în raport cu lobii frontali decât cu alte părți ale creierului În cazurile de afectare a lobilor frontali, putem observa adesea modificări ale reflexelor genunchiului; În același timp, este interesant că se poate găsi adesea o diferență în manifestarea reflexului dintr-o parte și din cealaltă Muller ) în tumorile lobilor

frontali, unde a fost indicat despre starea reflexelor genunchiului, în cazuri a găsit reflexe normale *) Anion Symptome der Stirnhirnerkrankung Munch med Woch Nr Idem Webber d Symptome der Stirnhirn-Erkrankung Ref Jahresbericht ) Paralizia progresivă, ca boală, constă în semne psihice (tulburare de memorie, mai ales pentru cea recentă, lipsă de critică, schimbare de personalitate, sentiment de sine, delir, mai ales deseori grandoare etc ) și semne fizice (tulburare de vorbire) , scris de mână, reflexe, reacții pupilare etc ) ) Muller Zur Symptomatologie und Diagnostik der Geschwülste des Stirn-hirns Deut-Zeitsch f Nervenheilk* B S Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL Și PSYCHOPAT, dintre ei, în au crescut și în ii absent, în cazuri reflexul patelar a fost slăbit pe partea parezei, de ori a fost absent pe partea opusă a tumorii, de ori a fost mai slab pe partea opusă Să ne întoarcem acum la starea elevilor Aceeași Ed Müller, din de cazuri de tumori ale lobilor frontali, în cazuri a constatat o diferență la nivelul pupilelor; de obicei pupila este mai lată pe partea tumorii, dar apare și fenomenul opus Am mai putea cita câteva observații clinice în același mod, atât în raport cu pupilele, cât și în raport cu reflexele, dar preferăm să încheiem recenzia noastră cu un raport asupra unui experiment realizat de Shima *) Acest cercetător a tăiat lobul frontal stâng de la pisici și apoi a administrat adrenalină; s-a produs dilatarea pupilelor și, de regulă, pe partea opusă locului extirparei, aceasta a fost exprimată mai puternic și mai lung Dacă în lobul frontal este sculptat un anumit loc, apare o diferență clară la nivelul pupilelor, pupila opusă fiind mereu mai largă; după moarte, atitudinea animalului se schimbă în majoritatea cazurilor: pupila anterior mai largă devine mai îngustă Autorul sugerează în lobul frontal un centru inhibitor special care acționează asupra nodulului superior al nervului simpatic Astfel, putem face o analogie completă între tabloul paraliziei progresive și fenomenele de înfrângere a lobilor frontali, atât în raport cu simptomele fizice, cât și în raport cu simptomele psihice Dacă rezumam studiul nostru, atunci concluziile noastre ni se par de două feluri: unele concluzii cu caracter empiric, altele, după cum aș îndrăzni să mă exprim, cu caracter metempiric · În ceea ce privește natura primelor concluzii, nu poate exista ambiguitate, dar în ceea ce privește a doua, le-aș prefața cu câteva cuvinte !) Shima Ueber die Erweiterung der Pupille bei Adrenalineintraufelungen in ihrer Abhãngigkeit vom Zentralnervensystems Arhiva lui Pfluger Bd Biblioteca "Runivers" S TU BUN Nici o singură știință, nici o singură cercetare nu se poate face fără ipoteze, fără propoziții a priori cunoscute, care în multe privințe sunt elementele călăuzitoare ale cercetării Este necesar doar să avem o idee clară despre ceea ce, în bagajul științific real al prezentului, se referă la fapte bine stabilite , astfel încât, dimpotrivă, la date cu caracter provizoriu, parcă doar conturate Din punctul de vedere al teoriei științei, aceste date sunt date metempirice Ele pot fi atât acceptate, cât și respinse )· Concluzii empirice: Deoarece studiile morfologice (anatomice) ale creierului pot ridica o întrebare și pot da dreptul de a vorbi despre relația uneia sau alteia părți a sistemului nervos cu viața mentală, atunci aceste anatomie, anatomice comparative, embriologice, histologice și patologice- datele anatomice vorbesc pentru relația lobii frontali ai creierului, caracteristicile mentale, caracteristice în principal unei persoane Studiile teratologice și geneologice nu au oferit încă date semnificative cu privire la problema care ne interesează Întrucât este posibil, prin experimentarea pe animale, să se concluzioneze la psihologia umană, trebuie să admitem că

există destul de multe date care vorbesc despre relația lobilor frontali cu psihicul și încurajează cercetările ulterioare, făcând modificări metodologiei de asemenea (Franz) Datele experimentale de natură negativă nu sunt necondiționate în negarea lor, ci necesită propria lor explicație Datele clinice sunt departe de a fi unanime Se poate accepta doar că, în cazul leziunilor lobilor frontali ai creierului, se observă, fără îndoială, simptome mentale sub diferite forme, dar încă nu se poate stabili o regularitate; încă nu există o regularitate strictă în raport cu tulburările de natură atemică E De exemplu, binecunoscutul tablou clinic al unei astfel de boli precum uscăciunea măduvei spinării este o concluzie empirică în neuropatologie ca știință, iar doctrina originii sifilitice a acestei boli este încă doar o construcție metempirică Biblioteca "Runivers" VOLUM REL LOBUL FORONAL AL CREIERULUI K PSICHOL SI PSIHOPAT Tot materialul acumulat până în prezent nu este nu prezintă date și dovezi necondiționate, categorice pentru concluzia că lobii frontali ai creierului au o relație neîndoielnică și imuabilă cu orice aspecte specifice ale vieții mentale · Există multe dovezi că lobii frontali, aparent, joacă un rol semnificativ în geneza sindromului de paralizie progresivă (localizarea sindromului) Concluzii de natură metempirică: Deși nu avem date empirice definitive care să demonstreze existența unei relații cunoscute între lobii frontali ai creierului și psihic, cercetările ulterioare pot și trebuie efectuate în această direcție pentru a demonstra o astfel de relație Există multe dovezi de natură empirică care sugerează că lobii frontali ai creierului au într-adevăr o legătură cu ceea ce se numește "apercepție" Tu Cele bune Biblioteca "Runivers" Criza ideii de subiect în știința lui Fichte cel Bătrân ) Experienta in analiza sistematica, · Într-o poveste dialectică despre modul în care "eu" este forțat să comită o serie de acte și cum rezultă din aceasta dezintegrarea și intransigența, Fichte abordează întrebarea "teoretic" în sensul că descrie actele inițiale și produsele lor ca într-un starea statică, dezvăluie corelarea actelor și a rezultatelor lor, așa cum ar fi, într-o secțiune verticală și, prin aceasta, pune și dezvoltă însăși problema spiritului uman și a științei Descrierea trece printr-o serie de acte și formule ale acestora, coborând de la Absolut la relativ, dezvăluind pe acesta din urmă în profunzimea primului ca produs necesar Această cale este, parcă, calea umilinței Absolutului, calea diminuării lui, calea de la unitate la pluralitate, de la autosuficiență la nevoie și nemulțumire, de la integrarea inițială la dezintegrarea ulterioară Aici Absolutul suferă întristare și suferă; se dezintegrează tragic sub presiunea destinului imanent ei, iar la sfârșitul poveștii această dezintegrare apare ca un dat, ca o cădere atemporală, dar totuși finalizată în procesul ei, în păcat, ca urmare a procesului absolut din "Eul", pregătit și formulând problema reunificării Trecerea la partea practică este, în consecință, trecerea la dinamica reuniunii În aparență, această tranziție nu este nici una "Încercare Phil și Psih " Nu iu Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR Ceea ce nu se schimbă în știință și doar în descrieri, stors dureros sub forma unui fel de deducție dialectică, se dezvăluie cu mai multă claritate că vorbim despre procese, despre dinamica interacțiunilor, atingerilor, împingărilor, restricțiilor, influențelor, depășirea limitelor, despre trezirea contemplației, creativitatea inconștientă și conștientă, reflecția, zborul oscilant (Schweben), etc Dar dacă prima jumătate a științei pune o problemă, desfășurarea ei ca o antinomie a stării absolute a subiectului care a apărut ca ca rezultat al actelor sale

absolute, apoi a doua jumătate indică calea către rezoluția antinomiei și trece de la tăietura verticală, care a scos la iveală, parcă, straturi în subiect, mărturisind perioadele "trecute" ale "istoriei" sale absolute ", la o tăietură orizontală care întinde cursul și reconcilierea într-un proces fără sfârșit A doua jumătate a studiului științei nu rezolvă problema principală, restabilirea unității "Eului", ci spune doar cum se rezolvă ea în acțiunile și lupta lui Malago I cu El-Eul ostil acestuia, cum se va rezolva pe această cale și ce ar trebui gândit "la sfârșit" un proces fără sfârșit Se trece, așadar, la determinarea scopului cel mai înalt, la stabilirea a ceea ce se cuvine, a ideilor și normelor regulatoare și, în final, se transformă în doctrina idealului Această jumătate are un alt început și un alt sfârșit, iar eroul luptei dramatice despre care povestește este deja o altă esență reală Dacă prima parte vorbește în principal despre Sinele Absolut și coboară din acesta la Sinele relativ situat în profunzimile lui, atunci partea a doua descrie în principal activitatea relativului, Sinele Malago și urcă de la acesta la Subiectul absolut, ca reconciliere și reunificare Aici subiectul relativ suferă, se zbate și acționează, pentru că în el, în această mică celulă a subiectivității, centrul de greutate a fost transferat de forța lucrurilor; toate speranțele sunt inevitabil concentrate asupra ei, toate posibilitățile viitorului stau în ea, înainte de a se afla un drum lung de luptă și ascensiune Și tocmai pentru că eroul acestei părți este în prim plan un subiect relativ, întreaga narațiune capătă caracterul unui dinamism aparte; idei de mișcare, dezvoltare, schimbare, Biblioteca "Runivers" Și Ilyin activitățile au căpătat inevitabil în prima parte un caracter necaracteristic de fragmentare, întârziere, statică, deoarece absolutitatea lor le-a plasat într-o serie atemporală *) și extra-spațială; era greu de imaginat "dezvoltarea" sau "acțiunea în afara timpului", iar procesele din Sinele Absolut au înghețat în acte unice, deși absolute În a doua parte, expunerea nu se desprinde, desigur, în totalitate de procesele absolute; totuși, le abordează mai mult din partea relativă; Micul I și No-I se apropie în sensul lor de mediul temporal sau chiar spațio-temporal, iar doctrina procesului nesfârșit de depășire a obiectului de către subiect desfășoară întreaga rezoluție a problemei într-o serie temporală Descriind această serie, partea practică a științei descrie calea de înălțare a subiectului relativ, calea creșterii sale, calea de la mulțimea în "eu" la unitate, de la nevoie și nemulțumire la completitudine și autosuficiență, de la fragmentarea revelată la reconcilierea ulterioară Iar în descrierea acestei căi, toate cele trei concepte ale subiectului - absolut, atot-real și relativ - primesc o nouă lumină, ocupă o nouă poziție și apar într-un nou sens; împreună cu aceasta, capătă un nou sens și natura "unității" lor Să ne oprim în primul rând asupra Micului Sine, pentru că acesta joacă rolul principal în partea a doua a Științei Trăsătura sa distinctivă și caracteristică este că se caracterizează printr-o realitate limitată, redusă și o activitate limitată, mai mult ^ѣch^daaya Realitatea, ca atare, în |general Nashchov§^şi esenţa, este identificat de Fichte! în general cu activitate Conceptul de realitate este egal cu conceptul de activitate * ); prin urmare, cât de mult există realitate într-o anumită esență, există atât de multă activitate în ea și, invers, cât de mult este activitate, există atât de multă realitate Realitatea și activitatea nu sunt cantități care stau în dependență funcțională, ci sunt concepte identice Prin urmare, dacă subiectul este definit ca omnipotent, atunci el este, prin urmare, și tot-Eu real ); iar dacă subiectul este definit ca fiind limitat *) Cf ,

de exemplu, Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre SS , ) Wissenschaftslehre SS , Biblioteca Runiverse CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR în realitate, aceasta înseamnă că nu este în întregime activ, ci participă și la pasivitate; suferă influența a ceva care nu coincide cu el, de la ceva "extern", străin de el Întrucât "Eul" este relativ, nu totul este creat de el, pentru că nu este atotcuprinzător, are ceva exterior, suferă de el; în consecință, nu este atotputernic, adică nu toată activitatea este în ea; și nu totul real, căci nu toată realitatea este în ea Tocmai acea parte a activității și a realității care nu este în ea, care îi lipsește, este poziționată în Nu-Eu Subiectul relativ este întotdeauna limitat, dar ca subiect este întotdeauna activ Căci activitatea în general este esenţa subiectului În aceasta se află acele definiții pozitive și negative care disting Micul Sine Este un subiect și, prin urmare, este invariabil activ; dar activitatea sa nu este "absolută", ci "obiectivă" Activitatea pură originală absolută a subiectului este liberă de obiect; activitatea obiectivă se bazează pe acţiunea Nu-Eu şi a următoarei exprimată în pasivitatea sau "suferința" subiectului *) Cu această pasivitate, sau mai exact, cu activitatea insuficientă, Eul Mic unește neobosit în activitate și în aceasta constă garanția mișcării sale progresive spre tot mai multă activitate, spre tot mai multă realitate Întrucât Micul Sine are un obiect care i se opune și este limitat în realitatea sa, în măsura în care este o intelectualitate * ), sau un Sine cunoscător, teoretic "Subiectul, ca intelectualitate, nu coincide cu Sinele tău absolut ); intelectualitatea este astfel un Eu limitat ), există un Sine reprezentativ, capacitatea de a reprezenta, supus legilor necesare ) Reprezentarea în general este ceva evocat de un obiect, He-I ) Granița dintre Eu și Nu-Eu este locul în care, în interacțiunea ambelor părți alăturate, se naște o senzație, Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S Întrebări de filosofie, carte Il Biblioteca "Runivers" Și Ilyin contemplare și conștiință - în cuvântul inteligenței, senzația este imposibilă fără "străin", fără obiect, căci senzația nu este altceva decât faptul că subiectul găsește ceva străin și se referă la el însuși, însușindu-l ); ceea ce se "simţi" este partea distrusă a activităţii subiectului ) Contemplarea ia naştere din relaţia armonică dintre subiect şi obiect ) În fine, însăși conștiința "ființelor finite" (endlicher Naturen) este inexplicabilă dacă nu se acceptă o forță "independentă" de ele, cu totul opusă lor, de care depind în existența lor empirică; această forță este He-I ) Inteligentsia este dependentă de acest El-Eu și numai prin ea devine o intelectualitate ) Modul de reprezentare este creat de Sinele însuși; dar împrejurarea că "Eul" reprezintă ceva pentru el însuși este determinată de prezența lui He-I ) Micul I în funcția sa teoretică (intelligentsia) și He-I stau în interacțiune cauzală și legătura "funcțională" dintre ele este tocmai raportul cauzalității reciproce °) El-Eu dă I Mic imbold, îi întrerupe aspirația; intelectualitatea primește acest imbold, se întoarce asupra ei înșiși, percepe ceva, dar, mânată de activitatea sa, își sparge din nou limitările și se grăbește înainte De aceea "a pune" El-Eu înseamnă același lucru ca și a limita "Eul" De aceea inteligența este un Sine finit, condiționat ) De aceea efortul infinit al subiectului este condiţia obiectului finit în el) Inteligentsia este eu reprezentativ, I teoretic I ), dar acest eu teoretic este condiționat de capacitatea sa practică, activă ) Fără El-I, fără o coliziune cu el, ) teoria științei p ) teoria științei p , ) teoria științei p *) teoria științei p ) Срв

Predarea științei p , tí) Wissenschaftslehre p , , , n) studii științifice p , ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p , n) studii științifice p ) teoria științei p , - ) teoria științei p Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR fără o luptă activă cu ea, nu există conștiință, conștiință de sine, sine teoretic, inteligență x) Fără această condiție exterioară, inteligența nu simte nimic, "nu trăiește" și nu este "eu" * ) Inteligentsia este perceptibilă, pentru că este limitată ) În cele două tendințe principale ale sale - de a influența cauzală asupra lucrurilor și de a reflecta asupra ei însuși *) și, în consecință, în aceste activități - intelectualitatea nu este liberă, ci acționează tot timpul sub presiunea constrângerii, se simte limitată: căci activitatea liberă este activitate absolută care nu este caracteristică I-urilor relative) Alături de aceste definiții negative referitoare la subiectul teoretic, Micul Sine are și acele proprietăți pozitive care îi deschid posibilitatea progresului Le-am atins deja în parte Dacă proprietățile sale negative sunt legate de faptul că este în general de neconceput fără obiect, atunci cele pozitive decurg din esența sa ca subiect Căci esența subiectului este că este activ Tot ceea ce este în "eu" este implicat în activitate și efort °) Și această străduință este nesfârșită și neobosit; depășește întotdeauna orice limită stabilită ) În această activitate, Eul Mic este, parcă, înzestrat cu trăsăturile binecunoscute ale Eului Atot-Real și ale Eului Absolut Are propria sa forță internă ), mișcându-l la infinit În ea, ca subiect, nu există decât ceea ce şi-a pus în sine, reflectă cu activitate absolută ); și, cu toate că nu coincide cu Sinele Absolut (n), îl are ca prototip etern, idealul său, scopul său El, acest eu rudă, este inerent dorinței de a !) teoria științei p , ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p ü) studii științifice p ) teoria științei p ) teoria științei S ) teoria științei p ) teoria științei p , • n) teoria științei p , , Biblioteca "Runivers" i ильинъ nivelul dorit Întorcându-se spre el, vede că nu îmbrățișează, este plin de dor și atracție, subiectul este la rădăcină pentru a înțelege acest îndepărtat, dar pentru sine în reflecție, a întregii realități și (Sehnen) Ideea că ceva real, o ia ca bază a reflectării sale şi intră în infinit ) să-l umple cu sine, i să-l înglobeze în sine ) Și în măsura în care se dovedește a fi nu doar o inteligență teoretică, ci una practică, Dacă Eul teoretic în activitatea sa are întotdeauna un obiect definit în fața lui, își suportă influența și, prin urmare, dezvoltă în sine o idee și conștiință de sine, atunci I practic este o activitate care vizează atingerea Infinitului Eul practic nu este însă absolut, pentru că în tendinţa sa de a reflecta asupra lui însuşi iese din sine ); nici nu coincide cu eul teoretic, căci în reflectarea lui nu are un obiect limitat opus acestuia; reflectarea sa nu este chiar o reflectare, ci postularea unui ideal extras din sine Relația dintre eu teoretic, inteligență și eu practic, care vizează "idealul", ar trebui înțeleasă ca raportul dintre capacitatea cognitivă și de stabilire a scopurilor și activitatea lui Malago I Atât eu teoretic, cât și cel teoretic practic sunt activ Dar activitatea lui Malago I în cunoaștere este o activitate suprimată, limitată de imboldul emanat de Nu-Eu; activitatea sa în funcție practică este o activitate care începe cu o reflecție asupra propriilor limitări și, în esență, depășește limitele oricărui impuls și merge în "infinit" pentru a-l umple cu sine Eul practic este așadar, parcă, o scânteie a Absolutului în Micul Subiect, începutul asemănării cu dumnezei în el; esenţa ei constă în veşnică lăcomie şi

lăcomie divină, în voinţa spre infinit > adică la o stare fără obiect, într-un flux necruțător către absolut și restaurarea lui Despre Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR Idealul spre care este îndreptată această activitate este ideea unui subiect care conține toată realitatea în sine și are o activitate absolută, liberă, care nu are obiect și este îndreptată exclusiv spre Sinele care acționează însuși Aceasta înseamnă că în partea practică, scopul Absolut și Atot-Real, o idee regulativă prezentată ochiului spiritual al milui eu și trasă de acesta din urmă din sine Să ne oprim asupra esenței acestei minunate reînnoiri Sinele Atot-Real obișnuia să fie acel tărâm inferior, în caracterul cantitativ al căruia Sinele Mic și Nu Sinele și-au găsit baza și câmpul de luptă Le conținea în același mod în care un cerc mare găzduiește i cerc mic, spațiul gol rămas după el Acum primește semnificația acelei plinătăți ideale a ființei, spre care aspiră subiectul finit, relativ, și, în consecință acea "măsură", acel criteriu după care se evaluează starea unui subiect mic!) În noțiunea de cerc mai mic din ce în ce mai mare, străduindu-se să fuzioneze cu cercul mai mare în care este închis, ambele sensuri pot fi împăcate, dacă doriți Cercul mai mare, găzduindu-l pe cel mai mic, conturează în același timp idealul mărimii și completitășii supreme accesibile acestuia din urmă Dar împăcarea este, desigur, doar figurativă Căci esența problemei constă în faptul că Nu-Eu și Micul Eu primesc de la Fichte o astfel de interpretare care nu se încadrează în imaginile geometrice Este suficient să spunem că "obiectul" nu este doar baza unei împingeri ), sau "forță independentă" ), "realitatea independentă" ), lupta cu un subiect mic în timp ), influențând și determinând cauzal ); Fichte definește direct He-I ca fiind lumea, universul, supus influenței subiectului ); ca un univers desprins de Subiect, plasat de Subiect în afara lui însuși și care afectează *) teoria științei p ) teoria științei p i A ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p , ) teoria științei p Biblioteca "Runivers" i ильинъ el *); ca "total, infinit" He-I ) II dacă noi, fără să intrăm încă într-o analiză mai detaliată, să presupunem că micul subiect opus obiectului, universului, este ființa umană, atunci nesatisfăcătoarea reconcilierii geometrice se va dezvălui cu toată puterea Eul Atot-Real, poziționat în sine de Eul Absolut, și Eul Atot-Real, poziționat în sine de Eul Mic (în "reflecție" practică), în mod clar nu coincid și o nouă problemă se ridică înaintea lui Fichte: unificările lor ) Ar fi posibil să descriem această stare de fapt dacă am recurge la o schemă temporară, astfel încât imaginea Sinelui atotreal, surprins de un subiect mic în profunzimea lui și stârnind în el dor și atracție, să fie, parcă , o amintire a perfecțiunii pierdute și a dispariției plinătății ființei În această formulă, apropiată de Platon, "starea totală reală" a Eu-ului este, parcă, o stare ideală pierdută care revine la realizare Dar sistematic, precum și istoric, dualitatea revelată în înțelegerea Sinelui atotreal nu este reconciliată în unitate numai prin astfel de formule Sinele Absolut experimentează o schimbare similară, în aproape toate proprietățile sale de bază, acum primește o interpretare ideală; ea capătă semnificația scopului cel mai înalt spre care eul relativ se străduiește mereu în capacitatea sa practică Cu toate acestea, împreună cu aceasta și independent de aceasta, își păstrează sensul static anterior al realității originale, iar această împrejurare face uneori extrem de dificilă înțelegerea raționamentului Fichte nu poate renunța

la niciunul dintre aceste semnificații: dacă renunță la sensul ideal, normativ, al Sinelui Absolut, atunci latura practică a lui Malago I - toate eforturile, munca, impulsurile sale - vor rămâne fără scop și fără obiect și complet, real, la cel puțin "posibil numai în infinit", contopirea unui subiect mic cu unul absolut se va dovedi a fi de neconstruit chiar și într-un ideal; Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre SS - ) Această împărțire explică, printre altele, o asemenea indicație a lui Fichte (WL S ), conform căreia, în totalitatea absolută a realului, nu există părți: luate într-un sens regulat, țintă, Atot- Sinele real este un ideal și, ca ideal, nu are părți, este indivizibil Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR dacă renunță la semnificația reală, originală a Sinelui Absolut, atunci va fi imposibil să construiască cunoașterea actuală ca act spontan al subiectului și să "explicați" momentul pasiv în reprezentare fără a se referi la ceva străin, exterior pentru aceasta Prin urmare, el realizează reunificarea internă a subiectului decăzut pe mai multe canale în paralel, iar aceste diverse căi și sinteze stau una lângă alta, una lângă alta și în niciun caz nu se contopesc într-una singură Prima cale de reunificare a Iului Malago cu Iul Absolut este calea dinamico-normativă Eul Mic trece prin capacitatea sa practică la Eul Atot-Real, ca prim pas al subiectului Absolut Această mișcare are în ideea Subiectului Absolut steaua ei călăuzitoare, ideea sa reglatoare "Suiectivul" trebuie, în persoana lui Malago I, să învingă obiectul, Non-Eul, care îi împiedică activitatea și îi limitează realitatea; Fichte vorbeşte aici tocmai de obligaţie, de postulat, de cerere şi, mai mult, de cerere adresată nu cursului propriului raţionament, ci stării lui Malago I ) Totul trebuie pus în I; Ego-ul trebuie să fie necondiționat independent și totul trebuie să depindă de el ) Subiectul trebuie pus, în toate definițiile și proprietățile sale, exclusiv de la sine, fără nicio dependență de vreun He-I ) Tocmai așa se formulează ideea Sinelui Absolut Tocmai acesta, Sinele Absolut, necesită, pentru realizarea lui, "coordonarea" obiectului cu subiectul ) Această cerinţă ca toată activitatea să fie similară cu activitatea Sinelui absolut, are rădăcinile în fiinţa absolută a subiectului ) Activitatea absolută care caracterizează Sinele Absolut este activitatea liberă e); nu cunoaște limite, nici obiect, pentru că Sinele Absolut este în întregime și absolut propriu *) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p ) teoria științei p Biblioteca "Runivers" soo i ИЛЬИНЪ produs *) Libertatea este activitatea imediată a Sinelui * ) îndreptată spre sine, iar în această activitate activitatea ideală [reprezentând * *) contemplarea *)] este prin urmare reală ), căci această activitate este auto-pozitarea pură a subiectului absolut În ea, obiectul este identic cu subiectul, iar crearea obiectului este creația subiectului însuși; este o intuiție intelectuală, o contemplație care își creează propriul obiect Toate aceste proprietăți nu sunt în micul I; dar trebuie să le primească, trebuie să devină absolută Intuiția intelectuală este o normă, o idee reglativă, un scop; eu mic- Iar când va atinge acest scop, atunci va deveni absolut activ, și nu va mai fi pasivitate și suferință în el ), va deveni ca activitate absolută, pură, va dobândi cauzalitate absolută; nu-şi va mai pierde cumpătul ); va deveni ceea ce este nelimitat și, prin urmare, nu mai vrea nimic, nu are nevoie de nimic s); atinge automodificarea absolută |^Din acest punct de vedere, Eu Absolutul este o idee reglatoare, este un membru al lumii ideale, i e lumea, cum ar fi dacă toată ființa ar trebui să fie necondiționat una I

); această idee este în rândul ideal, în rândul a ceea ce ar trebui să fie *) Este ideea de postul necondiționat, de infinit [adică cu activitatea revenind la sine m)] Sinele Absolut ); și, întrucât această idee este regulativă, subiectul ei, sau, așa cum o spune Fichte, ideea în sine, este "de neatins" pentru conștiința noastră, nu se poate "localiza" în ea direct, ci doar indirect - în reflecția filozofică :|) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre SS , , Wissenschaftslehre SS , ) Wissenschaftslehre S , vrgl Wissenschaftslehre S Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ,J) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S n) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S IS Wissenschaftslehre S Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR eu Ca idee de infinit de umplut, ea își are rădăcinile în profunzimile ființei noastre *); dar în sine este "imposibilă" şi nu admite decât o aproximare infinită ) Mergând pe această linie de construcție, Fichte, încă din prima parte a Învățăturilor Științei, declară "cauzalitatea absolută" a subiectului (constând în faptul că Sinele însuși consideră Nu-Sine) - o "idee infinită" care nu rezolvă dificultatea, ci doar o împinge înapoi la infinit ) Infinitul este acea zonă, acea sferă în care subiectul este reunit cu obiectul, iar eu mic cu eu absolut Și dacă ar fi să formulăm exact această construcție, atunci ar trebui să spunem: subiectul va fi imperfect până la infinit, dar trebuie să devină din ce în ce mai activă și mai reală Și poate că parțial această idee dureroasă a infinitului, care este de obicei intuitiv, trăită direct ca un nemiloasă "niciodată", l-a forțat pe Fichte să păstreze un alt rezultat paralel cu primul Odată cu aceasta, Sinele Absolut își păstrează funcția principală - realitatea primară atotcreatoare și se reunește cu Sinele Mic - static și realist Principala sa activitate este crearea lui Not-I Obiectul este creat tocmai prin activitatea absolută ), care nu este caracteristică unui subiect mic El-Eul este un produs al Sinelui Absolut, ceva produs de acesta (bewirktes) ca cauză ) Sinele Absolut este cauza obiectului sau, mai precis, a acelor proprietăți ale acestuia care rămân după ce au fost abstrase de obiectul tuturor formelor posibile de reprezentare; aceasta înseamnă că toate definițiile "speciale" sunt create în obiect de către eu inteligent, cunoscător; însăşi fiinţa, însăşi prezenţa obiectului, este creată de subiectul Absolut ) De aici rezultă clar că Subiectul Absolut creează acel ingredient al cunoașterii care a fost explicat anterior prin acțiunea lucrului în sine; ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Grundlage der ges WL S Aceasta, printre altele, este o dovadă a cât de arbitrară este împărțirea studiului I-I în două părți în funcție de pagini și capitole; Ambele puncte de vedere - "teoretic" și "practic" stau în paralel în toată cartea și nu sunt împărțite în exterior, ci diferă în interior, sistematic ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre SS - ) Wissenschaftslehre S Biblioteca "Runivers " Și Ilyin funcția lucru-în-sine, care a dat subiectului cunoscător materialul cunoașterii în general, trece la subiectul absolut; iar dacă fără El-Eu nu există reprezentare, iar fără cauzalitate absolută, El-Eul este imposibil, atunci acordarea subiectului absolut funcția de cauzalitate originală și absolută este singurul mijloc de a evita "lucru în sine" și "efectul său" "sau, așa cum este exprimat Fichte, "influențe din exterior" ideea principală a lui Fichte - de a construi cunoașterea lumii și a unei lumi cognoscibile fără a se referi la lucrul degradat și pierit în sine - nu este fezabilă dacă această funcție nu este dată subiect absolut Dacă reziduul irațional rămas în "subiect", "obiect", după ce a abstras tot

ceea ce a fost adus de intelectualitate, nu este creat de subiect, atunci este: ori inexplicabil, și atunci problema cunoașterii nu este rezolvată; sau se obține din acțiunea lucrului în sine și atunci problema cunoașterii se rezolvă în mod dualist, dogmatic, infidel Trebuie să găsim cauza; poate sta fie în subiect, fie în lucrul în sine Nu stă în lucrul în sine; de aceea se află în subiect Dar această cauză nu poate sta în subiectul relativ, căci el creează (după cum s-a dovedit în Critica rațiunii pure) doar o formă de cunoaștere, îmbibând în ea "materie în general" sensibilă la nesfârșit nedeterminată; prin urmare, trebuie să se afle tocmai în Subiectul Absolut În aceste concluzii, Fichte nici măcar nu menționează Subiectul Atot-Real, căci Atot-Realitatea este adesea considerată de el drept cel mai de jos nivel al Sinelui absolut, deoarece fața lui este întoarsă în jos Această cauzalitate absolută a Sinelui Absolut este astfel singura cale care duce la explicarea "corectă" a reprezentării, la rezolvarea "corectă" a problemei Științei Sinele Absolut determină cauzal existența El-Eului și materia obiectului pentru Sinele Mic; Micul I determină cauzal obiectul, creând în formele sale proprii atributele și proprietățile obiectului; astfel, cunoașterea este "explicată" Absolut subiectul este sursa realității și activității inerente atât obiectului, He-I ), cât și subiectului Mic, ) Wissenschaftslehre S Wissenschaftslehre SS , Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR și anume inteligența *) Astfel, nu rămâne nimic care să nu fie "dedus" din subiect; subiectul este de fapt construit în așa fel încât numai activitatea îi este caracteristică * ), căci orice pasivitate, orice limitare, după cum se dovedește, are la bază activitatea, infinitatea, absolutitatea și libertatea ) Limitarea subiectului este autolimitarea ); impactul care vine din partea lui Not-I este impactul subiectului însuși asupra lui însuși, dar doar unul mediocru, survenit pe un ocol j) Acel sentiment de limitare, pasivitate, pe care îl are subiectul, se dovedește a fi o iluzie, o senzație înșelătoare ) De fapt, tot ceea ce este în subiect este pus de el, el se determină cu libertate absolută ), iar faptul că inteligența nu este conștientă de acest lucru se datorează faptului că subiectul "uită" actele sale absolute și când este conștient de ele, atunci vine la ei în reflecție și le recunoaște nu sub forma unor acte, ci sub forma unor teze ale Științei Științei În această înțelegere, este imposibil să nu notăm câteva puncte importante În primul rând, subiectul absolut păstrează în el sensul realității primare absolute, atotcreatoare; căci nu se poate atribui cu adevărat o cauzalitate absolută și, în același timp, inconștientă realizată unui scop superior, unei idei irealizabile, imposibile, infinite Toată Știința se bazează pe doctrina realității și activității originale, absolute a subiectului; În afara unei astfel de înțelegeri a subiectului, nimic nu poate fi dedus, explicat sau fundamentat: nici obiectul, nici subiectul relativ, nici conștiința, nici reprezentarea Și dacă luăm în considerare împrejurarea că Fichte nu stipulează nicăieri și nu clarifică în mod deschis nici împărțirea în subiect pe care l-am dezvăluit, nici identitatea acestor două semnificații ale acestuia - ca realitate primară și ca idee reulative - atunci prezenţă *) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Comparați, de exemplu, Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S $ ) Wissenschaftslehre SS , ) Pe acest subiect, a se vedea mai jos referințele la Wissenschaftslehre SS , , , , , , , , , , , , , , , , , , Wissenschaftslehre S Biblioteca "Runivers" Și Ilyin intransigența fundamentală în Știință va fi dincolo de orice îndoială Dar mai

departe, în ultimele argumente pe care le-am schițat, este izbitor faptul că subiectul este deja tratat ca o unitate, presupusă construită ca rezultat al tuturor cercetărilor Fichte argumentează ca și cum s-ar putea vorbi despre Eu Mic și Eu Absolut ca o singură formațiune ideologică, "subiectul" Deci, de exemplu, când, după ce a stabilit cauzalitatea absolută, el arată apoi că în acest fel Eul se determină și acționează numai asupra lui însuși și nu primește nicio influență din exterior *); că, cu o astfel de construcție, depinde doar de ea însăși ); că se definește prin crearea Sinelui ); că numai că nu simte că în acţiunea unui lucru asupra lui se determină pe sine, ), etc , atunci în toate aceste afirmaţii şi explicaţii subiectul apare ca un fel de unitate Sinele Absolut și Micul Sine sunt privite ca un singur "eu" fără alte îndoieli și distincții Cu toate acestea, imediat se pune întrebarea cărui "subiect" se aplică aceste caracteristici La urma urmei, dezintegrarea "Eului" în Sinele Absolut și în Sinele Mic, în primul rând, și dezintegrarea Sinelui Absolut în realitatea originală și idealul irealizabil, în al doilea rând, nu sunt produsul extern, artificial , străin de distincțiile științifice introduse de critica ulterioară Acestea nu sunt nici măcar "diferențe", ci adevărate dezintegrari, iar a face abstracție de la ele înseamnă a face abstracție de întregul conținut al științei Ce fel de subiect este acesta, care, deși este definit de Nu-Eu, are în același timp o cauzalitate absolută pe care nu o recunoaște? Nu este un subiect absolut în sensul realității primordiale - căci, deși are cauzalitate absolută, nu are obiect și, prin urmare, nu poate fi definit în termeni de Nu-Eu; dar nu este un subiect absolut nici în sensul ideii regulative, căci nu este nici real, nici realizabil deloc și, prin urmare, nu satisface ambele condiții În cele din urmă, nici acesta nu este Micul Sine, căci, deși este definit prin Ne-Sine, nu are un absolut !) Wissenschaftslehre SS , ) Wissenschaftslehre SS , $, , cf S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S Biblioteca Runiverse CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR cauzalitate și nu o pot primi pentru totdeauna Sinele Atot-Real nu merită menționat în acest caz Dar dacă da, atunci concluzia inexorabilă este clară de aici: caracteristica specificată nu este aplicabilă niciunuia dintre subiectele la care se referă știința științei Dar într-un asemenea caz, Fichte nu a reușit să construiască în știința științei un subiect cunoscător și, în același timp, absolut independent în cunoaștere Sinele Absolut este absolut autoactiv, dar nu este Sinele cunoaștetor, pentru că nu reprezintă, nu este conștient, nu are un Non-Eu etc Micul Sine este Sinele cunoaștetor, dar nu este absolut autoactiv, deoarece obiectul nu a fost creat de el, ci un subiect absolut Întreaga sarcină a științei, întreaga idee despre ea, întregul vis al unui filozof, s-a redus la construirea unui I Mic? cum să dai creativitate absolută, intuiție intelectuală subiectului t - identificator Această construcție s-a dovedit a fi retrogradată în implementarea ei la infinit și, în consecință, o idee irealizabilă Și dacă este așa, atunci Micul Eu, cunoscându-l pe Eul, se dovedește a fi un subiect care nu are cu adevărat cauzalitate absolută, luptând pentru ea, dar nerealizând-o și, prin urmare, cunoașterea nu este dedusă în Știința Științei> ca un act absolut spontan al unui subiect cunoscător Obiectul este creat de subiect, dar nu de subiectul care cunoaște Dacă exprimăm acest lucru în cuvinte simple și directe ale conștiinței religioase, atunci putem spune: lumea este cunoscută de om, este creată de Dumnezeu; omul nu va deveni niciodată Dumnezeu și nu va primi niciodată capacitatea creatoare - acesta este un vis imposibil și

limitarea este destinul unei ființe umane Lupta necruțătoare și flămândă a omului pentru acest ideal de neatins al Divinității și conștiința că omul a înnegrit ideea acestei Divinități din sufletul său - acesta este tot ceea ce este disponibil omului "Eul" practic - îndreptat în activitatea sa "nesfârșită" către conștiința Divinului și apropierea de Divin - aceasta este cea mai înaltă manifestare a omului Dar rezolvă asta principala sarcină unică a științei științei? Totuși, pe de altă parte, este clar că dacă Fichte, însumând de fiecare dată rezultatele, nu ar fi considerat Sinele Absolut și Sinele Mai mic simplu și direct ca o singură entitate, atunci nu ar fi putut considera că știința științei rezolvase cu adevărat problema cunoașterii Dacă până la urmă este imposibil Biblioteca "Runivers" Și ILYIN era să spună că "toată cunoașterea este autodeterminarea subiectului", că lumea nu este "lumea în sine", ci "lumea din subiect" (și în aceste teze "Subiectul" apare deja ca o unitate); dacă în loc de aceasta s-ar putea spune doar că toată cunoașterea trebuie să fie autodeterminarea subiectului, dar o poate deveni numai în infinit, că lumea trebuie să devină "lumea din subiect", dar poate deveni ea numai atunci când iese din ajunge, atunci problema teoriei cunoașterii nu ar fi permisă în Știință, ci retrogradată la o distanță incomensurabilă Teoria cunoașterii, știința științei, nu se poate împăca cu un astfel de rezultat Pe de altă parte, viziunea asupra lumii nu poate doar să se împace cu acest proces nesfârșit de reunificare cognitivă și - mai larg - culturală, ci chiar are nevoie de admiterea lui, pentru că doar recunoașterea unui astfel de proces determină și luminează locul unei persoane în univers , idealurile sale îndepărtate și sarcinile practice apropiate Așa se dezvăluie discrepanța dintre teoria cunoașterii și viziunea asupra lumii în Știința Științei Căci teoria cunoaşterii nu poate explica ceea ce este prezent, această reprezentare, făcând referire la faptul că cândva în infinit subiectul va deveni subiectul absolut şi, după ce a produs în mod absolut obiectul, se va contopi cu acesta într-unul singur; acest lucru este nesatisfăcător, în primul rând, pentru că inteligența are deja o idee, iar cauzalitatea absolută este opera unui proces fără sfârșit; în al doilea rând, pentru că ideea "imposibilă" în implementare nu este capabilă să îndeplinească funcțiile realității creative originale; în al treilea rând, pentru că "la realizarea" în infinitatea subiectului absolut, obiectul va dispărea, căci va fi "absorbit" de subiect fără urmă Într-un cuvânt: atâta timp cât există un obiect, nu există subiect absolut, iar când subiectul absolut este realizat, nu va exista nici un obiect Prin urmare, teoria cunoașterii, care caută sursa cauzală a "ființei obiective în general", nu se poate opri asupra ideii regulative a subiectului, ci trebuie să recunoască realitatea primară de bază, care acționează inconștient, a Sinelui absolut niya ; iar problema viziunii asupra lumii este satisfăcută de o asemenea reuniune care nu este capabilă să producă rezultatul dorit pentru teoria cunoaşterii Cocino- Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR unitatea emergentă, dobândită, a Iului Absolut și a I-ului Malago este singurul rezultat pentru teoria cunoașterii; dar nu poate fi construit în niciun fel în termenii raţionalişti ai Ştiinţei Ştiinţei Unitatea dată, infinit realizată a Eului Absolut și a Iului Malago, în concepția căreia se află sensul ideal-regulator al subiectului absolut - acesta este rezultatul necesar unei viziuni asupra lumii; dar formularea sa dezvoltată nu se încadrează în limitele construcției epistemologice, necesitând o ieșire în etică, filosofia societății, filosofia artei, istorie și cultură Și, ca urmare, ambele

probleme, prezentate ca o singură problemă, nu primesc și nu pot primi o singură soluție comună, ci se angajează pe căi diferite Teoria cunoașterii și viziunea filozofică în Știință sunt ca doi vulturi legați unul de celălalt: debilitându-se unul pe celălalt, ei nu pot decola liber, ca un fel de unitate puternică, și încearcă în zadar să rupă lanțul care îi leagă Întreaga construcție dată de Fichte în Știința științei din apare ca o încercare convulsivă de a revărsa într-o singură formă ideologică, constructivă și terminologică - formularea și rezolvarea problemei logicului și a problemei viziunii filozofice generale asupra lumii Și am văzut la ce dificultăți a dus această încercare Subiectul și-a pierdut unitatea și, în plus, fără speranța unei restaurări uniforme a acestuia Rezultatul este o teorie care învață despre combinația reală - și totuși nu se combină; și o practică care propovăduiește reunirea ideală și, prin urmare, nu se reunește Iar când Fichte insistă asupra identității absolute a diferitelor I x), subliniind că Știința Științei riscă să se transforme altfel în dualism dogmatic * *), și exclamă, în sfârșit, că această coincidență a fost găsită ) că în realitate "Eul" este unul și identic și că nu există nimic în afara lui *), atunci se pune involuntar întrebarea: ce este? Declarație de ordine reală în lumea reală? sau un vis de o frumusețe irealizabilă? dezvăluirea bazelor reale, reale ale existenței? sau porunca infinitului *) Wissenschaftslehre SS , , , ) Wissenschaftslehre S S- , ) Wissenschaftslehre S S , ") Wissenschaftslehre S Biblioteca "Runivers" Și Ilyin depăşirea de către subiectul obiectului? Și nu riscă filozoful să se mulțumească cu o sinteză aproape verbală, să recurgă la o asemenea explicație a Absolutului și Malago > , care se va dovedi exterioară, anorganică, indiferentă și esențial de neînțeles? Totuși, reducerea la unitate a acestor două probleme nu explică pe deplin impresia de violență care se produce în întreaga Știință La baza întregii construcţii, acolo, profund, într-un concept creativ inexplicabil până la capăt şi nedezvoltat, se dezvăluie o încercare de a da o soluţie strict raţionalistă şi deductiv-dialectică a ambelor probleme pe un concept ^dar^ cunoscut ^ Atât teoria cunoașterii, cât și viziunea asupra lumii, contopite într-o singură problemă a științei, se desfășoară, în esență, într-o structură religioasă și am ajuns de mai multe ori la concluzia că principalele antinomii ale științei sunt exprimate mult mai ușor și natural in termeni religiosi decat in rasa ionalistic Întreaga doctrină a subiectului absolut, cauzalitatea absolută, autodeterminarea liberă, intuiția intelectuală, care pătrunde în Știința Științei, trebuie și poate fi înțeleasă numai ca introducere a ideilor religioase în doctrina cunoașterii Dar, conform ideii principale a filosofului, doctrina cunoașterii trebuia să dobândească un caracter strict științific și, ca urmare, tot studiul științei apare sub forma unei experiențe remarcabile: să îmbrace căutarea religios-filosofică într-o formă ştiinţifică, mai precis, o formă ştiinţifico-metafizică Conceptul religios se dezvoltă în termenii teoriei dialectice a cunoașterii și invers - teoria dialectică a cunoașterii se dezvoltă în elementele și reprezentările contemplației religioase Și de aici vine impresia de violență produsă de Știința Științei Viziunea religioasă este trunchiată în profunzime și strânsă în strânsoarea deducțiilor raționaliste; construcția epistemologică capătă în conceptele sale o complexitate de netrecut pentru ea, iar problema epistemologică însăși este retrogradată, așa cum am indicat mai sus, pe plan secund Știința lui Fichte a fost concepută, aparent, ca o teorie transcendentală a cunoașterii, dar realizată ca o viziune metafizică religioasă a lumii dezvoltată într-o formă "deductivă" Și este clar că

toate acestea Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR Neînțelegerile cărora le-a fost dat în doctrina subiectului, și care se rezumă la problema relației dintre eu absolut și eu relativ, provin tocmai din încercarea eroică de a pune adâncime irațională în schemele conceptelor și de a aprofundează raționalul la sfera dăruirii religioase Datorită acestei legături inextricabile, un cercetător care dorește să clarifice conceptul religios care stă la baza științei științei trebuie inevitabil să apeleze la o analiză atentă diferențiere a conceptelor de bază ale acestei construcții și, în principal, a conceptului de Subiect Pentru a evidenția acest concept în forma sa pură, este necesar să dezlipim, ca să spunem așa, în conceptul de "eu" toate acele elemente care se datorează altor serii de probleme, este necesar să se dea seama de dimensiunea și natura complexității ideii centrale a științei Cu alte cuvinte, este necesar să punem și să rezolvăm următoarea întrebare: ce este Sinele Absolut, despre care vorbește Știința Științei și cine este, în esență, "subiectul" al cărui primat asupra obiectului pe care îl mărturisește? Pentru a răspunde la această întrebare, vom trece acum de la analiză în termeni imanenți la Știința Științei - la analiză în termeni de filozofie modernă · A pune această întrebare înseamnă a încerca să traducem, într-un anumit sens, învățătura lui Fichte despre știință în limbajul termenilor filosofici moderni În cei o sută de ani care au trecut de la publicarea tratatului său, în căutările filozofice multe s-au descompus și s-au luminat atât de mult încât vedem diferență și pluralitate acolo unde înainte vedeam identitate și unitate A înțelege ceea ce a devenit învechit înseamnă nu numai să te reîncarnezi în el, ci și să-l reîncarnezi în sine; căci înțelegerea nu poate apărea decât ca urmare a următoarei operațiuni: reproducerea unui gând dat, mai întâi în ceea ce privește ea, iar apoi în termenii "investigatorului" Ca urmare a unei astfel de "traduceri" întreprinse în raport cu conceptul de subiect, distingem în el și în trăsăturile sale o serie de aspecte diferite formarea acestor nuanțe sau aspecte este introdusă de noi în sistemul lui Fichte, ca urmare a filosofării ulterioare, și întrebări, ale căror răspunsuri sunt Questions of Philosophy, KN ~ Biblioteca "Runivers" Și Ilyin secara este formularea lor - esenţa întrebărilor atras din exterior către învăţătura lui Aceste întrebări pot fi combinate, dacă doriți, într-una singură: în sfera în ce plan științific ar trebui gândit principiul suprem al lui Fichre? În acest caz, desigur, apar anumite dificultăți, deoarece trebuie să caute în declarațiile altora răspunsuri la întrebări care, poate, nu au fost deloc realizate de vorbitor Cu toate acestea, cu o atenție intensă și suficientă prudență, puteți obține instrucțiunile și explicațiile necesare fără a recurge la o interpretare violentă a locurilor individuale Aspectele care vor fi discutate sunt incluse în conținutul conceptului de eu, uneori ca semne-atribute cu drepturi depline, de a cărei esență științifică și metodologică era conștientă Fichte, alteori ca fiind împletit și împletit complicat - poate chiar în unele cazuri , ca numai asociative - nuante si despre Burtones Există concepte în Fichte, despre care este greu de spus cu siguranță care aspect este cel mai asociat cu ele și toate aspectele sunt combinate cu ele Conceptul de Subiect, ca un spectru, este bogat în toate culorile; raportul dintre aceste nuanțe în el este astfel încât ele coexistă în paralel și conectează acest concept - unul cu o ramură diferențiată ulterior a cunoașterii umane sau o subsecțiune a gândirii umane, cealaltă cu alta Unul dintre aspecte poate fi mai pronunțat în fiecare formulă individuală, iar apoi restul rămân, parcă, în umbră; în

alt caz, această nuanță se retrage împreună cu altele în umbră, pentru a lăsa loc pe primul loc acelui aspect care a rămas până acum în umbră În conformitate cu aceasta, conceptul primește acum o nuanță, apoi alta, apoi a treia; turnați aceste nuanțe în sensul lor interior și judecățile la care participă aceste concepte Și acum putem spune că sarcina pe care și-a propus-o Fichte de la bun început - de a lega o serie de judecăți cu o conexiune transcendental-lanț a justificării - poate fi atât mai ușor, cât și mai dificil de îndeplinit Și va fi cu atât mai dificil, cu atât mai multă puritate în concepția transcendentală, cu atât conceptele și ideile sunt relativ mai ușor, mai complex legate Într-adevăr, dacă orice idee are o natură unică, uniformă, pură, atunci firele se leagă Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR a acesteia cu o altă reprezentare, la fel de uniformă și pură și, în plus, de aceeași natură, trebuie să fie ei înșiși de aceeași și pură natură Poate că există doar un astfel de fir Problema este atunci clară în implacabilitate A trebuie legat de B prin unul, singurul fir ideologic adevărat; trebuie sa o gasesc Acest lucru poate fi uneori la fel de dificil ca o navă să pătrundă în fasciculul unui far într-o mare furioasă Mai ales dacă lumina farului în sine fluctuează, dacă este instabilă; căci știința avansează, conceptele devin din ce în ce mai rafinate și s-ar putea ca filozoful însuși, cu părerile sale, să fie într-o stare de creștere continuă Multicoloritatea conceptelor de bază ale lui Fichte îi uşurează foarte mult această sarcină: farul lui luminează conceptele nu cu o fâşie îngustă intensă, ci cu o fâşie largă întinsă, uneori deviind ritmic într-o direcţie sau alta; nediferențierea naturii interioare a conceptelor îi permite să găsească multe fire și să o ia pe cea care la momentul dat poate fi mai necesar și mai util Deci, dacă este imposibil să construiești o legătură transcendentală între două judecăți, el ia una psihologică, transformând judecățile în experiențe; dacă această legătură nu poate fi stabilită, el alege una metafizică etc Fichte de obicei conectează și pune în contrast nu concepte și judecăți, ci activități metafizice, abilități psihice, elemente ale spiritului uman, mărimi de altă lume, realități empirice Am subliniat deja că această substituire a idealului cu realul caracterizează întregul curs al raționamentului său și că, în consecință, aspectul transcendental al științei științei se retrage cu totul în plan secund Dar nu am atins încă întrebarea care este natura realității pe care el o propune atât de triumfător Din cele spuse în capitolul al doilea, reiese însă clar că este vorba de fapte ale spiritului uman Și așadar, dacă trecem de la aspectul transcendental al științei, care a fost descris în detaliu mai sus, la următorul cel mai general și remarcabil, atunci acesta va fi aspectul antropologic Se exprimă în acel coeficient "uman" care poate și ar trebui să fie implicat în fiecare dintre conceptele de bază și secundare ale lui Fichte Mai mult, acest coeficient poate fi * Biblioteca "Runivers" Și Ilyin parcă scos din paranteză din întregul sistem al lui Fichte în toate evoluţiile sale În primul rând, cunoașterea umană, apoi moralitatea umană, legea umană, religia umană, progresul uman Am văzut deja că subiectul Științei nu este "cunoașterea", ci tocmai "cunoașterea umană", care trebuie epuizată în fundamentele necesare; că activitatea spiritului uman şi reflectarea corectă şi reconstrucţia sistematică a acesteia este cea care atrage interesul filosofului şi reprezintă obiectul cercetării sale "Știința trebuie să epuizeze întregul om; de aceea el nu poate fi înţeles decât cu ajutorul întregii sale facultăţi "Învățătura științifică trebuie să cuprindă întregul

sistem al spiritului uman" ) "Principiul cel mai înalt", spune Fichte, "este primul principiu al tuturor cunoașterii umane" ) Judecata este "acțiunea spiritului uman" *) Recunoașterea actului propriu-zis original și nerecunoașterea scepticismului era deja îngrijită de "natura spiritului nostru" ΰ), "natura spiritului uman" ) Sistemul lui Fichte trebuie să fundamenteze "întregul mecanism al spiritului uman" ) Judecata deductivă: Eu se postulează ca fiind determinat prin Nu-Eu - demonstrează că această judecată este adevărată, adică că "ceea ce este stabilit (în ea) este în același timp un fapt găsit inițial în spiritul nostru" ) Sau altfel : " în consecință, gândirea noastră de acest fel trebuie să corespundă inițial cu ceva din spiritul nostru, care este (în el) independent de reflecția noastră" ) Mai departe: "subiectul reflecției, precum și forma reflecției" creează "spontaneitatea spiritului uman" ) Uneori, Fichte se exprimă oarecum diferit, numind oamenii "ființe raționale finite", sau vorbind despre "spirit rațional", "suflet" (Gemüth), "suflet uman", "on- *) teoria științei p nota ) teoria științei p ' ) teoria științei Si ) teoria științei p , s) teoria științei p ) teoria științei p nota ) teoria științei S S , Predarea științei p ) teoria științei p ' ) teoria științei p

 spiritul nostru", la spiritul finit", "minte finită", etc De exemplu: "Astfel, întreaga esență a naturilor raționale finite este îmbrățișată și epuizată" *) Pli: "prin acest sistem, unitatea și legătura sunt introduse în întreaga persoană" * ) Dar mai există pasaje și expresii de acest fel mai remarcabile și instructive Deci, de exemplu: "Toate judecăţile cuprinse în sfera supusă asumării absolute a "Eului" se disting prin faptul că în ele "locul predicatului rămâne gol; deși într-adevăr nu au avut întotdeauna "eu" ca subiect logic, de exemplu, "omul este liber" ) Cu alte cuvinte: în propoziția "omul este liber", omul este doar un subiect logic, iar în esență predicatul "libertate" se referă la Sine Din aceasta putem deduce că în judecăți, substituția și înlocuirea între termenii " Eu" și "om" sunt uneori permise Aceste concepte, dacă nu sunt identice, se acoperă parțial unele pe altele Câteva rânduri mai jos găsim o confirmare în acest sens Fichte explică: "Omul, în măsura în care i se poate aplica predicatul libertăţii, adică întrucât este absolut și este un subiect ireprezentabil și ireprezentabil, nu are nimic în comun cu ființele naturale și, în continuare și nu împotriva lor"; totuși, ambele concepte trebuie combinate, iar acest lucru este posibil doar "în ideea eu-ului, a cărui conștiință nu ar fi determinată de nimic exterior, ci, dimpotrivă, ar determina el însuși totul în afara lui însuși conștiință" *) Ultimele cuvinte caracterizează eu absolut, în sensul ideea normativă, iar aceasta mărturisește faptul că predicatul "omenului", ca aspect, a fost introdus de Fichte în conceptul normativ-infinit al subiectului , și, mai mult, prin ideea de libertate În general, Fichte atribuie adesea unei persoane atribute și funcții care aparțin "Eului" Este cazul, de exemplu, când spune că "Știința a dedus" toate actele care Wissenschaftslehre S S , ) Wìssenschaftslere SS - , Vezi și* SS
', , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , , o" b
" " , ' " Anin ° " , " - Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre SS -

 secara ar fi trebuit să curgă din esenţa "eu" după câteva pagini el se exprimă astfel: "Actele descrise ale spiritului uman nu se dobândesc în suflet într-o formă ruptă unele de altele" ) Așadar, acesta este sensul acestor formule: acte care epuizează esența spiritului uman formează în același timp esența eului,

subiectul Și iată membrii mijloci care trec în această comparație: "Pentru Eu, aceasta înseamnă pentru fiecare minte" ) Expresia "legile rațiunii" este folosită ca un sens cu altul: "legile gândirii spiritului uman" ) În conformitate cu aceasta, s-ar putea stabili următoarea ecuație: "eu" este egal cu "fiecare minte"; "mintea" este "facultatea de gândire a spiritului uman"; prin urmare, "eu" este "orice facultate de gândire a spiritului uman" Și toate aceste date obținute de noi ar putea fi combinate astfel: aspectul antropologic al Științei Științei dă conceptul de subiect, conceptul de eu, semnificația unei abilități a spiritului uman în general Luat sub acest aspect, Sinele este Sinele uman; este cea mai înaltă facultate rațională de gândire, inerentă spiritului uman în general Știm însă că, după Fichte, gândirea, ca proces conștient, departe de a epuiza esența subiectului; eul uman este încă caracterizat de activitate inconștientă, în profunzimea căreia se desfășoară cele mai importante procese - acte absolute; în conformitate cu aceasta, gândirea conștientă este în Fichte gândirea umană conștientă, dar esența spiritului uman este departe de a fi epuizată de ea Prin urmare, este clar că aspectul antropologic al științei este în cea mai strânsă legătură cu cel psihologic ) Noi deja Wissenschaftslehre S ) Wissenschaftslehre S ) Wissenshaftslehre S ) Wissenshaftslehre S s) În ceea ce privește problema recunoașterii psihologismului în Știința Păianjenului, vedem dezacord în literatură Pe flancurile extreme stau - pe de o parte Falkenberg, pe de altă parte - LIedikus și Lask Un istoric al filosofiei atât de atent și atent precum Falkenberg consideră că este posibil să caracterizeze întreaga știință a științei drept "Beispiel ei neer konstruktiven Psychologie(r) sau "Konstruktive Behandlung der Psychologie" (Falckenberg Geschichte der neueren Philosophie Leipz , SS , ) Pe de altă parte, Medicus şi Lask neagă psihologismul în ştiinţă Obiecţia lui Lask (Lask Fichtes Idealismus und die Geschichte Tübingen Biblioteca "Runivers" CRIZA IDEEI SUBIECTULUI ÎN ÎNVĂŢAREA ŞTIINŢIFICĂ FICHT SENIOR am văzut de multe ori ceea ce spune Fichte despre sufletul uman: Geist, Gemüth, Seele El se ocupă de actele sale necesare enumerate în întregime, a priori, într-o deducție "transcendentală" În același timp, spiritul uman se opune științei ca obiect independent, supus reflecției, prelucrării și sistematizării; în această opoziție, știința științei, care prin proiectare are caracterul definitiv exprimat de știință deductivă, capătă, parcă, un caracter inductiv: Fichte se exprimă uneori în așa fel încât s-ar putea crede că el este cu adevărat un "pragmatic" istoric" sau "cronicar" al spiritului uman Totuși, aici se poate vorbi doar de spectrul inductanței, alunecând în Știința Științei; iar apariția acestei fantome coincide de obicei cu acea poziție de argumentare în care Kant nu a considerat posibil să se limiteze la dovezile transcendentale și a apelat la argumentarea psihologică În astfel de cazuri, Fichte oferă o indicație că știința științei nu fantezează, vorbind despre actele necesare ale spiritului uman, ci exprimă ceea ce există cu adevărat, necesar sau - în mod necesar, concepibil, ca existent*) din partea noastră, justificarea punctului său de vedere, căci Lask se limitează la observații generale și nu este inclusă într-o analiză detaliată a științei științei, ca atare, în esență Liedicus (Medicus JG Fichte Vorlesuigen Berlin SS , ,) își fundamentează afirmația complet nesatisfăcător El subliniază că psihologia este o știință a posteriori care se referă la experiență și în care este imposibil să se dovedească necesitatea unei anumite organizări mentale; Fichte, dimpotrivă, investighează a priori, nu se referă la experiență și dovedește o

anumită organizare mentală ca fiind ceva necesar Cu toate acestea, nimeni nu pretinde că știința se bazează pe metoda sau pe rezultatele psihologiei științifice Aici ar trebui să vorbim de o psihologie "constructivă", iar Medicus ar putea nega psihologismul științei în general numai dacă ar arăta că nici Fichte nu are o psihologie constructivă; dar nu a arătat-o: qui nirnium probat - nihil probat Al doilea argument al lui Medicus - că însuși Fichte a subliniat neidentitatea științei științei cu psihologia (acest argument este folosit și de Lask) - merită aceeași obiecție ca primul; își împărtășește soarta pe alte temeiuri (cf definiția aspectului de la începutul capitolului al cincilea) Este foarte interesant faptul că Hegel a notat, de asemenea, în primele sale articole psihologismul în Fichte (Hegel Werke B IS ) și psihologismul și antropologismul în Kant (Werke B I SS , , , , , ) la Moscova: în redacția revistei - Arbat, casa lui Tolstoi IIiDIIIlpa IiriPPIlaBIiL m în toate librăriile din Rusia Ed -ed P A Chistiakov Un abonament la jurnal pentru este deschis Actele Academiei Teologice din Kiev (Al cincizeci și treilea an de publicare ) Revista va fi publicată lunar în cărți de - coli Prețul unei publicații anuale cu transport maritim este de ruble, în străinătate ruble Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE În , publicarea (anul ) a REVISTĂ "RAPORTUL DUMEI ORAȘULUI MOSCOVA" Revista este publicată de două ori pe lună în cărți de la la buc foi și este împărțit în două departamente, câte camere fiecare: un departament general dedicat dezvoltării problemelor vieții urbane în Rusia și în străinătate și un departament oficial de referință cu o aplicație gratuită a Departamentului Medical și Sanitar Departamentul general Departamentul de birou-drept Ambele departamente fa l a Timp de luni rub cop frec kop ruble - la ,, " " , " " "-" i θ" i " " " "" I I - " " - " " - " " Administrația orașului Moscova publică lunar o revistă "Educația poporului" dedicată problemelor educației școlare și extrașcolare și educației fizice Prețul revistei este de ruble in an si I p k timp de luni, cu livrare si expediere ABONAREA ESTE ACCEPTATA: Moscova, Consiliul Local, Voskresensk, piața, clădirea Dumei Tel - SCOALA SI VIATA (al doilea an de publicare) Singurul ziar săptămânal socio-pedagogic cu suplimente lunare Abonamentul pentru este deschis Anexele, nu mai puțin de de coli tipărite în volum, vor acoperi problemele educației și educației propuse de viața actuală Printre aplicații se numără: "Emil din secolul al XVIII-lea" - Rueeo, "Probleme ale lecturii copiilor" - Volgaeta, "Dezvoltarea oamenilor și dezvoltarea personalității" - Natorp - lucrări necesare fiecărui profesor și fiecărei familii educate Ziarul se publică după următorul program: ) Articole despre: a) organizarea școlară și legislația școlară, b) teoria și practica pedagogică generală ) Articole pe diverse probleme de educație și educație ) Feuilleton, care caracterizează în principal viața interioară a școlii sau popularizează diverse aspecte ale cunoașterii ) Imprimare prezentare generală ) Cronica educaţiei; activitățile institutiilor legislative, guvernamentale etc ) Cronica vieții școlare în Rusia și în străinătate ) Revizuirea literaturii speciale și străine ) Departamentul de referință ) Anunturi Sub conducerea generală a lui G A Falbork Prețul abonamentului Pentru un an Pe b m Pe m Cu livrare la Sankt Petersburg și expediere către orașele Imperiului ruble frecați frecați Pentru elevii din școlile primare, sunt permise rate: la abonare, ruble, până la februarie, până la martie, până la aprilie și până la mai - p Abonamentul se înțelege în Biroul Principal, Sankt Petersburg, Kabinetskaya, d Nr , în toate mail-tel birouri și colegi de

muncă carte magazine Anunțurile sunt acceptate de biroul principal la un preț: o linie non-pareil în fața textului - k , în spatele textului - k Editori: N V Mashkov și G A Falbork Biblioteca "Runivers " ANUNTURI, ABONAMENTUL ESTE DESCHIS NOTE DE STUDIU ALE Universității IMPERIAL Kazan pentru Notele științifice sunt publicate lunar în cărți nu mai puțin de file, fără a lua în calcul extrase din protocoale și anexe speciale Prețul abonamentului pe an cu toate aplicațiile cu expediere ruble Abonamentul este acceptat de Consiliul Universității Editor A Piontkoveky Al patruzeci și șaptelea an de publicare "Astrakhan Listok" va fi publicat în sub aceeași ediție și cu același personal de angajați permanenți Pret abonament cu transport: an- frecții de copeici, V ani- ruble de copeici, luni - ruble - kop , lună - frecare Editor-editor V I Sklabinekiy Biblioteca "Runivers " Biblioteca "Runivers " Carte nouă scoasă: P A NEKRASOV TEORIA PROBABILITĂȚII Ediția , completată de teoria statistică a relațiilor și elemente de Nomografie- Pagină XXX Vh- Prețul este de ruble S PETERSBURG Depozitul publicației de la K L Rikker Nevsky Prospekt, Biblioteca "Runivers" Extras din Prefață Un curs universitar obișnuit în teoria probabilității este îmbrățișat în partea a doua a acestei cărți Teoria statistică a relaţiilor cu critica metodelor lui W Clifford K Pearson și Julia sunt prezentate în partea a treia Oricine dorește să se familiarizeze în mod specific cu calculul probabilităților și aplicațiile acestuia în statistică, credit public, economie, biologie, etnografie și drept, se trimite direct la partea a doua și a treia a acestei cărți *) Prima parte conține elemente de Nomografie și propedeutică filosofică, care explică metoda diversei lucrări teoretice și practice a sindicatelor asupra credinței și a diferitelor modele din mediul uman, pentru îmbunătățirea acesteia Rezumăm aici pe scurt punctele de plecare filozofice generale și scopurile științifice, didactice ale acestei cărți Laplace introdus în analiza matematică așa-numita producție de funcție, asociată cu diverse stânci de derivate, a determinat funcția diferită a acestor modificări și stagnarea multor seturi de tabele și diorame, din care există știința și bufnița Din vremea lui Laplace, Gauss și Cauchy, teoria probabilității, inseparabilă de statistică și creativitate, s-a ocupat de lumea ideilor, a cuvintelor, a numelor și a diferitelor măsuri de așteptare și de experimente cu programe, a intrat în contact cu teoria analitică de funcții generatoare, adică cu tot ce este matematică, inclusiv aici mecanica rațională și fizica matematică, și a devenit știința de bază exactă, prinzând în judecata sa a priori și a posteriori și în programele de experiență și raportând toate domeniile nu numai ale cunoașterii raționale , dar și îndoieli, presupuneri și certitudine sau cunoștințe iraționale Metoda generală de bază de generare a funcțiilor combină două *) Prima ediție a acestei cărți a fost publicată la Moscova în , ca prelegeri susținute de mine la Moscova Universitatea și la Institutul de Sondaj Volumul cărții din ediția a II-a a crescut din adăugarea celei de-a treia părți, care conține teoria statistică a relațiilor și teoria istorico-statistică, și din adăugarea primei părți, care conține propedeutica filosofică (eseu epistemologic), fundamentele de calcul nomografic și capitole auxiliare de matematică pură Biblioteca "Runivers" domenii de cunoaștere: ) Mecanica universului (fizica! și ) Psihologia încrederii El aduce Știința mai aproape de cunoașterea totală; se conectează (în aplicații la mecanică, analiza probabilităților și statistică): ) cu expresii limitative sau asimptotice ale funcțiilor unui număr foarte mare m de operații repetate care tind spre infinit și ) cu expresii

aproximative ale acelorași funcții obținute sub ipoteza că pentru o anumită perioadă curentă, numărul m de operațiuni de operare este foarte mare, dar nu infinit În spatele funcțiilor producătoare se înțeleg factorii cauzali independenți și instrumentele acestora, mijloacele *) În Fizică, teoria funcțiilor generatoare și experiența operațiunii practice relevă ordinea de apariție a fenomenelor reale tipice de un fel, și anume, fenomenele materiale, corespunzătoare, vorbind în limbaj filosofic, realismului naiv În Psihologie, teoria funcțiilor generatoare și a experienței interioare dezvăluie prezența unor realități de alt fel și anume, realități spirituale, realități herbartiene, trăire, hrănire cu idei Subiectivitatea gândirii este o proprietate a judecății noastre solitare și private cu privire la diferite fenomene tipice care au loc pe stâncile înguste Obiectivitatea gândirii este o proprietate a unui raționament general sintetic, foarte complicat, care trebuie coordonat cu o multitudine de operații și cu o multitudine de fenomene tipice pe diverse roci largi, ca fundamente universale categorice ale judecăților**) Fiecare persoană este o particulă a procesului lumii în masă, în care joacă fie un rol activ, fie unul pasiv Teoria matematică a probabilității ia în discuție în principal evenimentele procesului de masă al istoriei, biometria, antropologia, aritmetica politică, tarifarea costului muncii, banilor, diferitelor capitaluri, creditul public cu economie - în general, gândirea grafică și descoperirea legilor naturii și ale societății; iar în societate nu numai cunoașterea și experiența, ci și credința, este un element necesar Rolul probabilităților (adică certitudinile condiționate și necondiționate) în problemele vieții este cognitiv și mediator multilateral, *) O explicație a acestui subiect este dată în articolul meu: "Metoda generală de bază de generare a funcțiilor în aplicare la calculul probabilităților și la legile fenomenelor de masă" (Mat Sbornik, vol XXVIII, numărul III) și în introducerea la monografia mea: "Expresii aproximative de calcul pentru funcții de numere foarte mari" (Colecția matematică, vol XXI Moscova) **) Poziția ocupată de teoria matematică a probabilităților vindecă toate instrumentele criticii și pedagogiei, atât clasice antice cât și clasice noi și kantiene Noile instrumente de critică dau speranță de a se apropia de așa-numita "cunoaștere întreagă" (în terminologia lui V S Solovyov și școala slavofilă), bazată pe unirea credinței, cunoștințelor obișnuite și experienței secolelor Biblioteca Runiverse construirea unui sistem de mediere, protejare și răscumpărare băncilor împotriva diverselor (tipice) dezastre naționale "de foc"*) și în acest scop stabilirea prin calcul, măsurare, formule și cuvinte sau alte semne și grafice a criteriilor de afinitate și a raportului sau conexiunii ( integrare, interpolare) între părțile componente, secțiunile și organele independente ale infinitului Tot (Întregul) și funcțiile acestora În diferite părți ale acestei cărți sunt investigate afinitățile de bază ale vieții, relațiile cauzale și ecuațiile tarifare, care sunt o consecință a rolului de mediere al probabilităților Această carte stabilește legătura principală a lumii A de idei (concepte, principii medii) cu lumea A' de fapte (fenomene reale) și mistere despre fapte viitoare, conducând la principalele forme de tabele de fenomene și la sisteme de ecuații inductive între probabilitatea și frecvența statistică a fenomenelor naturale și a vieții sociale (vezi partea I, § : partea II, cap X'-VIII, și partea III) Legătura de bază a lumilor A și A' menționate mai sus are o legătură strânsă nu numai cu uniformitățile (analogiile) sau cu regularitățile coexistenței claselor (cu statica ontologică), ci și cu uniformitățile secvenței în timp (cu

cinematica istorică); căci probabilitatea apariției unui fenomen pe scena teatrului istoriei și frecvența reală a acestei apariții sunt, parcă, doi gemeni sau două priviri ale lui Ianus, care privesc cu o față spre viitor și cu cealaltă în trecut Dacă lumea A a faptelor este subdivizată, să spunem, în două secțiuni paralele sau părți componente: ) lumea Ѣ și ) lumea C, sau nu ~ D, atunci între aceste lumi despărțite una de cealaltă, lumi diferențiate, totuși , cel puţin o legătură rafinată (spirituală) prin intermediul probabilităţii şi regularităţilor ei grafice şi prin raportarea lor cu lumea A ideilor Datorită acestei conexiuni, sunt stabilite relații între grupuri de fapte aparent îndepărtate (vezi Partea III, Capitolele I și II) Asemenea conexiuni le vom numi uniuni probabiliste, altfel conjuncturi (legaturi, lanturi) si tot altfel relatii, corelatii Dar diferențierea realității nu este deloc reductibilă doar la doi factori independenți Lumea este mai complexă, se diferențiază după sex, după vârstă, după semne și condiții, rasiale, istorice, socio-economice, cultural-politice etc Împărțirea în două, și în general într-un număr insuficient de departamente independente, ascunde adevărul pluralității de motive și cauze; diviziunea ar trebui atribuită nu diferențierii sistematice bisexuale a lumii faptelor A , ci diferențierii triplelor, cvadruplelor etc Datorită sistematicii probabilității, graficelor ei de legătură, întregii varietăți de departamente (componente, clase etc ) desprins din aceea sau pe o altă bază, constituie o poliunitate legată grafic și organic Părțile speciale ale Întregului, Totul, au conexiuni parțial aspre material, parțial rafinate (ideologice, spirituale); acestea din urmă se datorează activității teoretice și grafice a gândirii, insuflarea în cuvinte, nume, măsuri simbolice și proiectarea în diagrame de probabilitate Stabilirea unei conexiuni este, evident, de mare importanță în științele sociale Sarcina științelor sociale și a teoriei juridice civile, care se ocupă de seturi de subiecte de drept și de stabilirea unor relații legale între acestea, este sarcina încrederii și a evaluării acesteia Această sarcină este trans- *) Înțelegem termenul "foc" atât într-un sens calificat: figurat, cât și într-un sens literal (vezi S I Lunevsky: Insurance against fire St Petersburg ") subiectiv, etic în raport cu "eul străin", cu "sinele propriu", cu conștiința individuală și cu Ființa cea mai înaltă Problema extratereștrilor și a propriului "eu" este discutată cu atenție de filozofi (vezi I II Lapshin: "Problema "extratereștrilor" în ultima filozofie", Sankt Petersburg, ; îmi mănânc și monografia * "Filosofia și logica științei manifestărilor de masă ale activității umane", Moscova, ) Această cunoaștere cea mai importantă are organul ei de sondare, pe lângă un sentiment moral viu (organ speculativ spiritual) de credință în "Eul" altcuiva (credința ca fapt psihologic), de asemenea experimente pe sisteme și metode de probabilitate matematică cu învățăturile sale despre o relație stabilă de medii, despre ipoteze, ca principală latură greșită a oricărei cunoștințe sistematice, despre "analogii experienței" și cu înlocuirea celor similare Tipul triplu de schimb mediocru complicat de bunuri, atât materiale, cât și spirituale, leagă oamenii de asistență reciprocă Să ne imaginăm o societate de trei cosubiecți: I, II și ìli, producând pentru totdeauna diverse bunuri vitale în funcție de abilitățile naturii lor și după următorul program: subiectul I produce bunuri, " II " " Via, > III " "Sib În același timp, A și a, B și &, C și c sunt bunuri omogene în perechi; în plus, literele mici denotă beneficii doar pentru "eși", și nu pentru "piață"; dimpotrivă, cu majuscule sunt bunurile din belșug oferite în schimb în "piață" celor care sunt

"foame" de ele Cu o astfel de producție de bunuri, trinitatea cosubiecților I, II și III va fi pentru totdeauna legată, veșnic nevoie de bunurile celuilalt, va constitui o monada complexă, o triadă, în terminologia lui N V Bugaev *), Mai mult, unul sau altul subiect al trinității noastre poate fi o persoană colectivă (clasa) Este de remarcat faptul că subiecții individuali ai acestei trinități nu își pot schimba bunurile în mod direct sau simplu, de obicei în unirea a doi cosubiecți (în diadă), interpretată, de exemplu, în teoria economică a lui L N Tolstoi, care neagă banii Pe tărâmul triadei, evident, este nevoie de un schimb complicat, mediocru, despre care vom vorbi adesea mai jos Atât egoismul, cât și dualismul sunt o minciună de negare periculos de atractivă, este atractivă pentru că există ceva adevăr în ea; căci momentele de singurătate ale "Eului" și momentele întâlnirii membrilor diadei "unu la unu" sunt nenumărate în procesul uman de masă Antiteza dualistă: "Eu" și "Nu - Eu" trebuie reformată în numele unei asociații tripartite și plurale, ca o uniune familială: soț, soție, copii Cu o triplă legătură vor deveni posibile diverse discuții arbitrale, capabile să ridice soluționarea litigiilor dintre cele două părți la apogeul arbitrajului obiectiv fără pasiune; diverse întrebări legate de schimbul complicat și mediocru al binecuvântărilor necesare vieții personale în multe mese vor fi de asemenea bine rezolvate Membrii triadei menționate mai sus (I-P-III), închise în sine, nu sunt nici uniți, nici vital inseparabili; dacă ar fi radical separați, atunci ar fi gol-lps de foame de altă calitate, și anume: Persoana ar fi emaciată de foamea de bine, "II """">"-i, " III """"""a Foamea dezvoltă în mod firesc, pe lângă suferință, și sentimente neplăcute, ca un sentiment de lăcomie și invidie revoluționară către o înclinație oarbă spre tâlhărie, către o crimă împotriva proprietății diagramă de la pagina ), către public *) N V Bugaev "Principiile principale ale monadologiei evolutive" ("Întrebări de filosofie și psihologie", cartea Moscova, ) t Biblioteca Runiverse descompunere de tipul adecvat - în loc să realizeze posibilitatea de a complica schimbul de mărfuri, saturându-se pașnic unul pe celălalt la normă Ne putem imagina un set mai mare de bunuri, distribuite astfel încât să leagă cei m membri ai multiunității (uniunii) într-o monada complexă care nu se contopește și este indisolubilă Analiza combinatorie (teoria combinației) sugerează posibilitatea poliunității, permițând creșterea mentală a numărului m de membri fără limită Sarcina schimbului comun în acest domeniu al bunurilor private poate fi simplificată, și anume, redusă la un set de probleme despre triade Astfel, în economia politică, una dintre bunuri este luată pentru bani, ca măsură simbolică mediatoare universal recunoscută a restului bunurilor, iar apoi schimbul general normal de valori este posibil pe tărâmul unei monade foarte complexe Solipsismul (egoismul) cartezian al personalității individuale și impenetrabilitatea unității vii leptonice (monadei) sunt moderate, pe măsură ce "Eul" empiric se dezvoltă, crește în atmosfera socială Într-un mediu favorabil, se atașează cunoașterii sistematice generale sau integrale, Științei Filosofice, ca "conștiință în general", conectând pluralitatea "Eului" nostru empiric, particule ale Întregului Realitatea acestuia din urmă este presupunerea obișnuită a cunoașterii și a iluminării populare, pe care oamenii le consideră de la sine înțelese În același timp, cunoașterea "Eului" altor persoane este predominant reprezentativă, și anume mediată grafic, dacă, în general, orice semn semnificativ și oportun este considerat ca element reprezentativ mediator grafic care conduce ideea de "conștiință în general" în conștiința fiecărui "eu" privat care percepe (real, după

Herbart), și invers Sub "Nu-Eu" al metafizicii, ar trebui să înțeleagă în general nu lumea meteorilor fizici morți, ci celălalt Eu, Tu, Noi, Ei - în general lumea ființelor și relațiile sociale dintre ele Cuvântul, ca reprezentant mediator condiționat al gândirii, este inclus în lume în rolul unei reprezentări simbolice exterioare (ambasador) din lumea spirituală (se spune în Scriptură: "Cuvântul Meu este spirit"); este împletită de reprezentantul ideilor gândirii umane și de Providența Divină obiectivă; este luată în considerare în uzul public laic, în funcție de împrejurări, cu titlu indicativ, uneori egală (paritate) cu realitatea, alteori nu strict egală cu aceasta (parțial iluzorie, parțial neluzorie), apoi, în sfârșit, prefăcută în mod deliberat și pervertit, Tyleran este înșelător până la trădare sau batjocură de credulitate yu În practică, desemnările civile, actele, semnele posesiunii psihice, corespunzătoare teoriei juridice, servesc drept organe ale condiției de stabilire a credibilității condiționate, simbolizate Rolul probabilității în semnele tipurilor de "posedare mentală" este interpretat, de exemplu, de prof Yushkevich, a cărui lucrare este citată în prima parte a acestei cărți Aplicat la societatea umană, calculul probabilităților nu se mulțumește cu puțina inducție a științelor naturii; se bucură de marea inducţie a ştiinţelor sociale Omul, ca animal de turmă, diferă semnificativ de ființele de turmă inferioară prin marea dezvoltare a capacității de a determina nominal valoarea ca obiect social înclinația omului pentru nominalism, pentru crearea prin mijloace nominaliste și grafice a monedei creatoare de diferite tipuri (după felul de valoare) Cel mai clar este demonstrat de statisticile privind cifra de afaceri a facturilor în raport cu garanția de aur Cifrele pot fi găsite în publicațiile finanțatorilor (de exemplu, prof Yanzhul, Yarotsky, Ozerov, Migulin) În cele mai dezvoltate state industriale cifra de afaceri financiară este în principal cifra de afaceri din hârtie; în circulația financiară generală, hârtia este aproape totul; iar garanția de aur este aproape nimic, doar un mic procent din tot; de exemplu, în Anglia ° / ), Aceste date arată că pe teritoriul unui stat industrial de lucru, o atmosferă enormă, așa cum ar fi, de monedă financiară nominală se mișcă oscilant, vibrând, fluctuant în valoare în funcție de cursul de schimb încredere, care adună nori mai mult sau mai puțin groși peste orașe, centre industriale și alte așezări care gândesc creativ Picături de venit net fie cad în pușculiță de la fiecare nor alegoric, precum ploaia și precipitațiile din norii obișnuiți, fie sunt atrași în această atmosferă artificială, ca prin evaporare În această atmosferă a așa-numitului lichid (nominal), monedă, alegoric "apă", au fost introduse condițiile jocului de noroc și minciunii lumești Reglementarea cifrei de afaceri financiare a țării și a veniturilor private ale forței de muncă și a tuturor tipurilor de economie privată în general este împinsă în cadrul formulelor teoriei relațiilor (vezi Partea a III-a): așa cum meteorologii și proprietarii rurali imping în formulele aceleiași teorii a relațiilor lor întrebările de distribuție și circulație a apei dulci între atmosferă, corpuri de apă, sol, plante și animale *) Săpăturile numerelor mari și legile erorii se aplică ici și colo Legile erorii, ca abateri de la normele medii si probabile ale variabilei x, se determina nominal prin intermediul diferentialelor Apj; probabilităţile px;faptele verifică această prejudecată nominală prin modificarea diferenţialului Această schimbare, conform notării cărţii noastre, este o variaţie a lui oΔ^ς (vezi pp , , ); este luată în considerare, citată în procesul sociologic, în detaliu, fiind rezultatul atât al producției logice, cât și al faptului și al abaterii

de la definiția nominală inițială; în scrierile noastre o considerăm ca măsura influenței reale și a inducției logice și măsura (criteriul) afinității dintre cauzalitatea liberă și efecte Această variație poate fi considerată un reprezentant grafic al ochiului sociologic / a, care, conform învățăturilor psihologului-matematician W Clifford **), se află la mijloc între subiect și oohemzhshg, totuși, transpirat în sensul de a doua și a treia persoană, și nu în sensul de obiecte fizice moarte Nominalul și simbolic, realizat științific în sistemul civil al vieții, este un sistem de șiruri întinse, de-a lungul căruia faptele *) Vezi "Colectarea lucrărilor efectuate la Observatorul Meteorologic al Imp Universitatea Yuriev, editată de prof B I Sreznevsky Volumul IV, pp - **) I I Lapshin' Problema "sinelui străin" în filosofia modernă Pagină ^ ele lovesc și care, cu un cadru stabil al unui instrument armonic și cu acorduri inteligente, sună clar pentru cei care au o ureche interioară dezvoltată să audă și un ochi interior dezvoltat să vadă Trebuie să remarcăm viziunea noastră despre percepția probabilistă sau viziunea mentală (intuiție, experiență de credință, rațiune credincioasă) și interacțiunea dintre această percepție și psihologie, fiziologie, pedagogie și matematică Geometria euclidiană cu fizica ei dezvoltă la om vederea simțurilor fizice exterioare; acesta este, desigur, un exercițiu absolut necesar, dar nu este suficient O persoană (chiar și un copil) în templul său interior al conștiinței are o viziune de altă ordine, o viziune pur mentală a gândirii, cu organul său de credință, spiritul de cercetare, evaluări ale valorii și demnității și ideologiei Această viziune evaluativă este interpretată de teoria psihologică a lui Pascal, D Bernoulli, Laplace, filosoful-profesor Gerbart și alții, care matematizează legile contemplației mentale (percepția probabilă), ca o continuare a legilor psihofiziologiei Această teorie, care presupune o realitate spirituală în centrul psihicului, pătrunzând în ființa ascunsă (noumenul), în rudimentele sale corespunde vechii teorii psihologice a lui Platon și străvechii învățături patristice pnevma-psihologice despre "ochiul care luminează conștiință" , precum și învățătura A S Homiakov, fondatorul (împreună cu Kirevskii) al școlii slavofile Conform învățăturilor acestei școli, sufletele, "eul" nostru, care au stins realitățile spirituale în sine, sunt esența "sufletelor moarte", îngropate de vii Viziunea mentală pură a gândirii în școală este dezvoltată prin disimularea conținutului (ca o ună închisă), prin sarcini adecvate, jocuri și calcul al teoriei probabilităților*), prin experimente de ghicire, având ochii legați (legătura la ochi este una dintre măsuri tipice de abstracție, distragere a atenției), prin experimente de ordin moral, pregătire educațională îndreptată către farurile adevărului uman universal și idealurile de încredere ale patriei lor apropiate Lupta Herbatiană a ideilor care se desfășoară în suflet, străduindu-se să treacă pragul conștiinței și să intre în templul ei, în stadiul ei clar deschis, și interacțiunea ideilor pe această etapă, lasă o evidență mai mult sau mai puțin fermă (în funcție de cantitatea și calitatea exercițiilor) în celulele centrale ale creierului, unde se termină | nervi Prin urmare, conform învățăturilor anatomiștilor, o înregistrare reprezentativă prin impulsuri ale voinței poate fi tradusă de-a lungul mușchilor pe hârtie, în organele vorbirii și în alte mișcări Problema măsurării acestor procese este acum mult avansată de psihofiziologi (vezi G Gefding: Essays on Psychology Based on Experience Ediția revistei: "Problems of Philosophy and Psychology M , - E Chelpanov: Measurement of the Cele mai simple acte mentale "Probleme de filosofie și psihologie , cartea Moscova-L M Lopatin, "Caracteristici și

discursuri filozofice Moscova, ) Dar aici, în opinia mea, precum și conform lui N V Bugaev, N I Shishkin, B R Aleksev, bar M Φ Taube **), aplicarea legilor și criteriilor teoriei *) Vezi articolele mele: ) "Probleme și jocuri din lumea copiilor, dezvoltarea conceptelor în logica și teoria relațiilor statistice" ("Educația matematică" , jurnalul Cercului de matematică din Moscova, pentru ) și ) "Fundamentals of Ştiinţe sociale şi naturale în liceu (Sankt Petersburg, ) **) Bar M F Taube: "Cunoaşterea filosofiei slavofile Petrograd, -I I Lapshin în cartea: "Problema unui "eu străin ", la p , spune: "Metafizica artificială a lui Hurbart Dar este ciudat să vorbim tocmai despre artificialitatea acestei metafizici, ca și despre cea slavofilă; dimpotrivă, este cel mai firesc dintre firești, pentru că realitățile, templul viu al ideilor conștiinței, sunt mai naturale, mai reale, de exemplu, decât corpurile umane, pentru că oamenii mor, dar ideile lor cele mai vitale nu mor, supraviețuiesc nenumărate generații Desigur, art probabilitățile cu teoria mediilor sunt chiar mai necesare decât cu măsurători pur funcționale Psihologia matematică ar trebui să intre în relația corectă cu metoda de generare a funcțiilor și cu teoria probabilității, investigând realul (centrul spiritual) al psihologiei umane și legătura lumii ideilor (sobornost mental în acest centru) cu realitatea externă O bucată de hârtie suficientă poate servi drept spațiu grafic convenabil pentru înfățișarea atât a activității spirituale teoretice, prescriptive de lege, notarea ideilor sale fixe pe hârtie, cât și pentru înregistrarea faptelor corespunzătoare ideilor, în comparație cu fixarea legilor Grupul de abilități mentale grafice ale unui copil, tânăr și adult nu poate fi foarte dezvoltat doar prin alfabetizare, scriere și geometrie obișnuite Dar acest grup poate fi dezvoltat prin geometria alegorică, pe care Bugaev o numește geometrie numerică, iar inginerul Maurice d'Ocagne și alții, gândirea nomografică și calculul Aici se dă cea mai înaltă diplomă, un stil real \ aici geometria alegorică (imaginară) a lui Lobaciovski, marele pangeometru rus, dar nu un geometru în sensul propriu, își va găsi un loc Sistemul dangeometric al lui Riemann și Lobachevsky cu generalizări este aplicat afacerilor în problemele sale prin statisticile matematice de asigurări, postulate și criticate cu ajutorul experimentelor în teoria probabilității această filozofie are doza necesară de structură psihografică simbolică, se aseamănă cu artificialitatea oricărui limbaj bun, inteligent ca formă și bogat în conținut; la urma urmei, limba, formele etimologiei, sintaxei, ortografiei și structurii sale logice sunt teribil de artificiale; problema simbolismului bun al psihologiei, nomografia este care sistem grafic formativ transmite mai îndeaproape adevărul ființei și mișcarea ei Biblioteca "Runivers" Conţinut pagină